

Ministerstvo financí
Čj. 11/73 944/2008-112

Pro jednání Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky

**ZPRÁVA
O PLNĚNÍ STÁTNÍHO ROZPOČTU ČESKÉ REPUBLIKY
ZA 1. POLOLETÍ 2008**

Důvod předložení :

Materiál je předkládán podle § 20
odst. 1 zákona č. 218/2000 Sb.,
o rozpočtových pravidlech

Obsah:

Vládní návrh usnesení Poslanecké sněmovny
Parlamentu České republiky

Zpráva o plnění státního rozpočtu
České republiky za 1. pololetí 2008

- I. Ekonomický vývoj České republiky
- II. Výsledky hospodaření státního rozpočtu
- III. Hospodaření rozpočtů územních
samosprávných celků
- IV. Vývoj státních finančních aktiv a pasiv
- V. Zpráva o řízení státního dluhu

Tabulková část

Příloha – Přehled vývoje nedoplatků daňových
příjmů veřejných rozpočtů

Předkládá: Ing. Mirek T o p o l á n e k
předseda vlády ČR

Parlament České republiky

Poslanecká sněmovna 2008

5. volební období

Vládní návrh

U S N E S E N Í

Poslanecké sněmovny

ze schůze 2008

k návrhu Zprávy o plnění státního rozpočtu České republiky
za 1. pololetí 2008

Poslanecká sněmovna

b e r e n a v ě d o m í

zprávu o plnění státního rozpočtu České republiky za 1. pololetí 2008

Zpráva
o plnění státního rozpočtu České republiky
za 1. pololetí 2008

O b s a h

	Strana
I. Ekonomický vývoj České republiky v 1. pololetí 2008	1
1. Shrnutí základních tendencí ekonomického vývoje	1
2. Ekonomický výkon	9
3. Cenový vývoj	16
4. Trh práce	22
5. Platební bilance	27
6. Měnový vývoj a finanční trh	36
7. Veřejné rozpočty	45
II. Výsledky hospodaření státního rozpočtu za 1. pololetí 2008	52
1. Celkové výsledky hospodaření státního rozpočtu	52
2. Příjmy státního rozpočtu	61
3. Výdaje státního rozpočtu	88
4. Čerpání vládní rozpočtové rezervy	131
5. Výdaje státního rozpočtu na financování společných programů Evropské unie a České republiky	132
6. Pokladní plnění státního rozpočtu za leden až srpen 2008	143
7. Výhled plnění státního rozpočtu do konce roku 2008	149
III. Hospodaření rozpočtů územních samosprávných celků za 1. pololetí 2008	151
IV. Vývoj státních finančních aktiv a pasív	173
V. Zpráva o řízení státního dluhu v 1. pololetí 2008	183

Tabulková část

Tabulka č. 1 - Bilance příjmů a výdajů státního rozpočtu
v druhovém členění rozpočtové skladby

Tabulka č. 2 - Celkové příjmy a výdaje státního rozpočtu podle kapitol

Tabulka č. 3 - Mandatorní výdaje

Tabulka č. 4 - Bilance příjmů a výdajů obcí a DSO, krajů a RRRS za 1. pololetí 2008

Zpráva o plnění státního rozpočtu České republiky za 1. pololetí 2008

I. Ekonomický vývoj České republiky v 1. pololetí 2008

1. Shrnutí základních tendencí ekonomického vývoje¹

Ekonomický vývoj České republiky je charakterizován vybranými indikátory v následující tabulce:

Tabulka 1

		2006	2007					2008	
			rok	1Q	2Q	3Q	4Q	1Q	2Q
HDP, běžné ceny	<i>mld Kč</i>	3216	3551	822	903	898	929	891	961
Index deflátoru HDP	<i>mzr %</i>	0,9	3,6	3,8	3,8	3,4	3,4	2,9	1,8
Míra inflace, průměr za období	<i>mzr %</i>	2,5	2,8	2,0	2,7	2,6	4,7	7,4	6,7
HDP, stálé ceny	<i>mzr %</i>	6,8	6,6	6,6	6,6	6,4	6,6	5,3	4,5
Výdaje na konečnou spotřebu domácností	<i>mzr %</i>	5,4	5,9	7,0	6,5	6,2	4,2	2,7	3,4
vlády	<i>mzr %</i>	-0,7	0,5	-0,7	-0,8	-0,8	3,7	0,5	2,0
Tvorba hrubého fixního kapitálu	<i>mzr %</i>	6,5	5,8	5,1	5,8	4,5	7,5	4,6	4,1
Míra nezaměstnanosti VŠPS ¹⁾	<i>%</i>	7,1	5,3	6,0	5,3	5,1	4,8	4,7	4,3
Registrovaní nezaměstnaní, průměr	<i>tis osob</i>	475	393	453	395	372	350	355	312
Náhrady zaměstnancům (domácí koncept)	<i>mzr %</i>	8,0	9,1	10,2	9,2	9,2	7,8	11,0	8,5
Podíl obchodní bilance na HDP ^{x)}	<i>%</i>	2,0	3,4	2,5	2,8	3,1	3,4	3,2	3,6
Podíl běžného účtu na HDP ^{x)}	<i>%</i>	-2,6	-1,8	-2,3	-2,2	-2,3	-1,8	-1,7	-2,5
PRIBOR 3M, průměr	<i>%</i>	2,3	3,1	2,6	2,8	3,3	3,8	4,0	4,2

Pramen: ČSÚ, ČNB, MPSV, propočty MF

¹⁾ ve věkové skupině 15-64 let

x) Na bázi ročních klouzavých úhrnů, obchodní bilance v metodice platební bilance

Ekonomika ČR dosáhla v roce 2007 stejně jako v roce 2006 velmi vysokého růstu. Hrubý domácí produkt (HDP) se v reálném vyjádření zvýšil o 6,6 %, což po Slovensku a pobaltských republikách znamenalo nejvyšší dynamiku v rámci EU27. V 1. pololetí 2008 vzrostl HDP meziročně o 4,9 %. Ačkoliv se stále jedná o vysoké tempo růstu, lze jej vnímat jako signál zpomalení ekonomiky. V mezičtvrtletním srovnání tempo růstu HDP očištěného o vliv sezónnosti a odlišného počtu pracovních dní v roce 2007 stabilně klesalo z 1,8 % v 1. čtvrtletí 2007 na 1,3 % ve 4. čtvrtletí 2007. V 1. pololetí 2008 se mezičtvrtletní přírůstky HDP dále snížily na 0,9 %.

¹ Zpracováno na základě statistických dat známých do 15. září 2008

Ačkoliv tempo růstu HDP nepatrně kleslo v 1. pololetí pod tempo růstu potenciálního produktu², poprvé od roku 2005, nachází se česká ekonomika v oblasti kladné produkční mezery, jejíž rozsah se ve srovnání s rokem 2007 (1,8 %) v 1. pololetí snížil na 1,5 % potenciálního produktu. Z vývoje produkční mezery vyplývá, že se česká ekonomika nachází za růstovým vrcholem.

Tento propoččet je podpořen stále klesající nezaměstnaností, jejíž tempo poklesu se však snižuje, a vysokým využitím výrobních kapacit v průmyslu. Stále je otázkou, do jaké míry kladná produkční mezera přispívá k růstu spotřebitelských cen. Její velmi mírný pokles však zatím nesnižuje její potenciál působit prostřednictvím domácí poptávky na růst cenové hladiny.

Meziroční růst potenciálního produktu se od roku 2005 drží nad hranicí 5 %. Z vývoje tempa růstu potenciálního produktu je patrné, že nelze očekávat jeho další razantní zvýšení. Za příčinu považujeme strukturální problémy trhu práce, které se projeví v meziročním poklesu míry ekonomické aktivity. Přitom počet volných pracovních míst v ekonomice dosahuje vysokých hodnot. Růst potenciálního produktu je tažen růstem trendu souhrnné produktivity výrobních faktorů, jejíž příspěvek k růstu potenciálního produktu v 1. pololetí 2008 dosáhl 3,9 p.b. Dlouhodobě stabilní je příspěvek kapitálové vybavenosti ekonomiky, kde investiční aktivita vede ke zlepšení infrastruktury i k vytváření nových konkurenceschopných produkčních kapacit.

Výdajová struktura HDP v roce 2007 byla obdobná jako v roce 2006. Hlavním zdrojem růstu HDP byly výdaje na konečnou spotřebu s příspěvkem 3,0 p.b. Tvorba hrubého kapitálu přispěla k růstu HDP 2,5 p.b. a zahraniční obchod 1,1 p.b. V 1. pololetí významně klesl v důsledku poklesu tempa růstu spotřeby domácností příspěvek výdajů na konečnou spotřebu na 1,6 p.b. Tvorba hrubého kapitálu přispěla 0,2 p.b., přičemž tento výsledek byl velmi ovlivněn meziročním reálným poklesem tvorby zásob ve 2. čtvrtletí. Interpretace této skutečnosti je v současné době obtížná, lze očekávat, že při následujících revizích předběžných dat národních účtů dojde v rámci této položky k dodatečným úpravám. Příspěvek zahraničního obchodu byl v 1. pololetí vysoký, a to 3,1 p.b.

² Potenciální produkt, specifikovaný na základě výpočtu Cobb-Douglasovy produkční funkce, udává úroveň HDP při průměrném využití výrobních faktorů práce a kapitálu. Růst potenciálního produktu popisuje možnosti udržitelného růstu ekonomiky bez vzniku nerovnováh. Produkční mezera popisuje pozici ekonomiky v cyklu a vyjadřuje vztah mezi HDP a potenciálním produktem.

Hrubá přidaná hodnota (HPH) v roce 2007 reálně vzrostla o 6,5 %, v 1. pololetí 2008 o 4,8 %. Tradičně nejvyšší příspěvek k růstu HPH byl představován odvětvím průmyslu (3,9 p.b.). V rámci tohoto odvětví se jednalo o zpracovatelský průmysl, jehož příspěvek k růstu HPH dosáhl 3,7 p.b. s tempem růstu 13,2 %. Významné příspěvky měly také odvětví obchodu, pohostinství a dopravy (1,3 p.b.) a peněžnictví spolu se službami pro podniky (0,7 p.b.). Odvětví obchodu, pohostinství a dopravy a peněžnictví spolu se službami pro podniky zaznamenala ve srovnání s rokem 2007 snížení růstové dynamiky a jejich příspěvek k růstu HPH se rovněž zmenšil. Tato skutečnost dokresluje celkové snížení růstové dynamiky české ekonomiky, které je rychle patrné právě v sektoru služeb.

Nominální HDP, který je rozhodující veličinou pro vývoj daňových základů a výpočet poměrových ukazatelů, dosáhl v roce 2007 meziročního růstu o 10,4 %. Úhrnná cenová hladina měřená implicitním cenovým deflátorem HDP vzrostla v roce 2007 o 3,6 %. Zlepšení směnných relací v zahraničním obchodě o 1,2 % rovněž přispělo k předstihu růstové dynamiky nominálního HDP před tempem růstu reálného HDP. V 1. pololetí roku 2008 nominální HDP meziročně vzrostl o 7,4 % a úhrnná cenová hladina o 2,3 %. Směnné relace se v 1. pololetí meziročně zhoršily o 1,7 %, což bylo způsobeno vyšším poklesem vývozních cen než cen dovozních.

Zlepšení (zhoršení) směnných relací postihuje alternativní ukazatel k reálnému HDP, tzv. reálný hrubý domácí důchod³ (RHDD). Ten dosáhl v 1. čtvrtletí 2008 růstu o 4,2 % a ve 2. čtvrtletí o 2,8 %, tedy nižšího ve srovnání s růstem reálného HDP o 1,1 resp. 1,7 p.b.

Vysokého růstu produktu bylo dosaženo při zvýšení celkové zaměstnanosti o 2,0 % (podle údajů SNA⁴).

Trh práce reflektoval v 1. pololetí 2008 ekonomický růst generující i v době zpomalování svého tempa širokou nabídku pracovních příležitostí a poptávku po kvalitních pracovnících.

³ RHDD oproti reálnému HDP zachycuje důchod (zisk nebo ztrátu) domácí ekonomiky ze změny směnných relací.

Celková zaměstnanost se nadále zvyšovala tempem v průměru se blížícím 2 %. Počet zaměstnanců meziročně vzrostl podle VŠPS o 1,9 %, počet podnikatelů o 1,5 %. Nová pracovní místa mnohdy nebyla využita tuzemskými pracovníky a byla obsazována cizími státními příslušníky, jejichž počet nadále rostl (o 25,8 %).

Zvýšila se míra zaměstnanosti, míra ekonomické aktivity mírně klesla vzhledem k růstu počtu osob ekonomicky neaktivních (důchodci, studenti a rodičovské dovolené).

Klesal rovněž počet nezaměstnaných, i když tempo již zpomalilo - za 1. pololetí 2008 to bylo podle VŠPS meziročně o 20,7 %. Míra nezaměstnanosti v tomto mezinárodně srovnatelném pojetí se v průměru meziročně snížila o 1,2 p.b. na 4,5 %.

Průměrná hrubá nominální mzda⁵ se v průměru za 1. pololetí 2008 zvýšila o 9,1 %, tedy výrazně rychleji než v roce 2007. Tento nárůst byl důsledkem zejména enormního zvýšení v podnikatelské sféře, kde dosáhl přírůstek průměrné nominální mzdy 10,6 %. V nepodnikatelské sféře průměrná mzda vzrostla o pouhých 3,1 %, vzhledem k vysokému růstu spotřebitelských cen zde tedy došlo k reálnému poklesu příjmů.

V České republice, stejně jako v mnoha dalších zemích, došlo k podstatnému nárůstu inflace. V červnu 2008 se spotřebitelské ceny meziročně zvýšily o 6,7 % (o 4,2 p.b. více než před rokem). Z tohoto cenového růstu více než polovina připadá na administrativní opatření (příspěvek 3,8 p.b.). Klouzavá roční průměrná míra inflace stoupla a dosáhla 5,4 % (o 3,3 p.b. více než před rokem). V červenci klouzavá míra inflace dále vzrostla a dostala se na hodnotu 5,8 %.

Ceny zemědělských výrobců se v průměru za 1. pololetí 2008 meziročně zvýšily o 26,9 %. Na meziročním růstu se podílel zejména nárůst cen rostlinné výroby, ceny živočišných výrobků přispěly k růstu pouze nepatrně. Ceny průmyslových výrobců meziročně akcelerovaly o 5,4 % hlavně vlivem vysokého růstu cen koksu a rafinérských ropných výrobků. Ceny stavebních prací a tržních služeb rostly průměrným meziročním tempem 4,8 % a 3,7 %.

⁴ Systém národních účtů

⁵ Za organizace nad 19 zaměstnanců, organizace nepodnikatelské pokryty plně.

V průběhu 1. pololetí 2008 byla limitní úroková sazba ČNB změněna jednou a to v únoru. ČNB tímto reagovala na rizika možného zvýšení inflačních očekávání účastníků trhu v souvislosti s pozorovaným vysokým nárůstem cen a nejistotami spojenými s možností vyšších průsaků nákladových šoků do ostatních cenových okruhů. K poslednímu červnovému dni byly základní úrokové sazby ČNB, ECB a Fedu nastaveny na úrovních 3,75 %, 4,00 % a 2,00 %. Změnu základních úrokových sazeb ČNB zachytila také krátkodobá výnosová křivka mezibankovních sazeb PRIBOR, která se v červnu proti lednu posunula rovnoměrně směrem vzhůru, v průměru o 0,22 p.b. Srpnové zasedání bankovní rady přineslo snížení limitní sazby na 3,50 %.

Meziroční tempo růstu široké peněžní zásoby (agregát M2) během 1. pololetí zpomalilo z 11,0 % na 6,7 % a průměrný meziroční přírůstek činil 8,7 %. Vysoce likvidní peníze (agregát M1) meziročně vzrostly v průměru o 10,0 %, quasi peníze o 6,1 %. V červnu dosahoval meziroční přírůstek quasi peněz pouze 2,7 %, což signalizovalo přechod k více likvidním aktivům v důsledku klesajících nákladů příležitosti držby vysoce likvidních peněz (preferenze likvidity se zvýšila). Objem čistých zahraničních aktiv vykazoval během celého pololetí v meziročním srovnání klesající tendenci, stejně jako čistá zahraniční aktiva.

Situace na pražské burze (BCPP) byla během 1. pololetí 2008 spojená s poklesem (kromě května). Oficiální index pražské burzy PX se propadl o 18 %, stejnou dráhu sledoval i index PK, obchodovaný v rámci RM systému, který poklesl o 20 %. Celkový objem obchodů akcií a dluhopisů realizovaných na kapitálovém trhu dosáhl 1525 mld. Kč.

Vnější nerovnováha, vyjádřená podílem deficitu běžného účtu (BÚ) na HDP se od počátku roku 2006 pohybuje v rozmezí od -1,5 % do -2,6 %. Zvýšení deficitu BÚ v 2. čtvrtletí 2008 na -2,5 % (proti -1,7 % v 1. čtvrtletí v ročním vyjádření) souviselo výhradně se zhoršením bilance výnosů (na -7,9 %), když rostl odliv výnosů z přímých zahraničních investic a rovněž náhrady za práci cizinců v ČR. Na druhé straně se zlepšil poměr výkonové bilance (obchod se zbožím a službami) k HDP z 5,1 % na 5,5 % především v souvislosti s dobrými výsledky obchodní bilance.

Po zhruba dvou letech zrychlování tempa se dynamika obratu zahraničního obchodu od 4. čtvrtletí 2007 snižovala. K prudšímu meziročnímu zpomalení nominálního vývozu (o 11,1 p.b. na 6,0 %) i dovozu (o 9,5 p.b. na 5,5 %) v 1. pololetí 2008 došlo především v souvislosti se silným posilováním koruny vůči euru. Tempo

růstu vývozu vyjádřené v eurech se proti 1. pololetí 2007 snížilo pouze o 0,1 p.b. na 18,5 %, dovoz naopak zrychlil růst o 1,7 p.b. na 18,0 %. Vzhledem k trvajícimu předstihu tempa růstu vývozu před dovozem pokračovalo zvyšování přebytku obchodní bilance, který za 1. pololetí 2008 dosáhl hodnoty 83,2 mld. Kč.

Nepříznivý vývoj směnných relací v obchodu se zbožím⁶ souvisel zejména s mimořádným posilováním kurzu koruny. Při poklesu vývozních i dovozních cen dosáhly směnné relace za 1. pololetí 2008 negativní hodnoty 98,4. Světové ceny průmyslových surovin a potravin⁷ meziročně vzrostly v průměru o 50,6 %. Nejvýrazněji se zvýšily ceny ropy se zemním plynem (o 58,4 %) a potravin (o 42,9 %). Výrazně rostly také ceny textilních surovin (o 20,9 %) a kaučuku (o 16,0 %), naopak ceny kovů a dřeva byly meziročně nižší (o 1,7 %, resp. 10,3 %).

V 1. pololetí 2008 CZK meziročně zpevnila vůči oběma světovým měnám. Nominální kurz proti EUR v průměru za toto období posílil o 11,7 %, proti USD o 28,5 % při vrcholu meziročního posílení v červnu 2008. V červenci se meziroční posilování koruny ještě více zrychlilo (na 20,4 % vůči EUR a 38,3 % proti USD). Od druhé dekády července se v důsledku oslabování eura vůči dolaru začal trend obracet a meziroční posilování se začalo zpomalovat. V srpnu a září (do 23.9.) byla koruna meziročně silnější vůči EUR o 14,7 % a 12,6 %, proti USD o 26,0 % a 16,1 %.

Devizové rezervy centrální banky k 30. červnu 2008 činily 577,3 mld. Kč, tj. 24,2 mld. EUR. Tento stav byl o 0,5 mld. EUR nižší než ke konci roku 2007.

⁶ Podle statistiky výběrových indexů cen v zahraničním obchodě ČSÚ.

⁷ Indexy ČSÚ světových cen průmyslových surovin a potravin, bez vlivu měnového kurzu CZK

Vnější prostředí

Světová ekonomika na přelomu let 2007/2008 začala výrazně zpomalovat v souvislosti s krizí na finančních trzích a v důsledku vyšších cen surovin. Inflace narůstala zejména vlivem vysokých cen energetických surovin a potravin. Zpomalení se začalo projevovat i v EU.

Ekonomika USA zpomalila v roce 2007 na 2,2 %. Na konci roku 2007 růst v podstatě stagnoval (mezičtvrtletní růsty ve 4. čtvrtletí resp. 1. čtvrtletí 0,0 % a 0,2 %), ve 2. čtvrtletí zrychlil na 0,5 %. Zpomalení způsobila zejména krize na amerických finančních trzích. Energická akce Fedu její průběh zmírnila, trvá však možnost dalšího pokračování. Dále klesají ceny nemovitostí, což zpomaluje soukromou spotřebu. Také pokles tvorby nových míst a pokles indikátorů spotřebitelské důvěry potvrzují zpomalení ekonomiky. Vlivem extrémních cen komodit stále narůstá spotřebitelská inflace (5,0 % meziročně v červnu). Fed nejprve upřednostnil boj proti poklesu ekonomiky a snížil hlavní úrokové sazby ze 4,75 % v září 2007 na 2 % v červnu 2008. Slábnutí ekonomiky se projevilo v dalším poklesu kurzu dolaru, který se v 1. pololetí pohyboval pod 1,55 USD/EUR. Slabý dolar v tomto období však přispěl ke snížení deficitu běžného účtu.

Růst HDP v eurozóně (EA12) v roce 2007 mírně zpomalil na 2,6 %, poté začal decelerovat zřetelněji. Po ještě silném mezičtvrtletním růstu o 0,7 % v 1. čtvrtletí došlo ve 2. čtvrtletí k poklesu o 0,2 %. To se projevilo u velkých ekonomik, jako jsou SRN (-0,5 %), Francie (-0,3 %) a Itálie (-0,3 %). Export je poškozován apreciací eura, spotřeba domácností od února klesá navzdory příznivým poměrům na trhu práce. Růst zpomaluje kvůli nepříznivým vnějším podmínkám, vyšší inflaci, tvrdším měnovým podmínkám a poklesu na trhu nemovitostí.

Od konce roku 2007 začala růst inflace, v červnu 2008 dosáhlo HICP 4,0 %. ECB ponechala od září do června limitní úrokovou sazbu na 4,0 %. Příznivý vliv měla nízká nezaměstnanost. Od ledna do dubna na úrovni 7,1 % (což je nejnižší hodnota za více než 20 let); v květnu a červnu však už počala pomalu růst. Hlavní hrozbou zůstávají dopady zpomalení americké a světové ekonomiky pro export, vysoké ceny surovin a pokračování neklidu na finančních a akciových trzích.

Středoevropské ekonomiky dlouhodobě rostou rychleji než západní Evropa.

Slovenská ekonomika v roce 2007 vzrostla o 10,4 %, což je nejvíce v rámci EU. V 1. čtvrtletí 2008 růst zpomalil na meziročních 8,7 %, ve 2. čtvrtletí se odhaduje na 7,6 %. Extrémní růst HDP byl tažen spotřebou domácností, exportem a vysokým přílivem FDI. Od podzimu se začala zvyšovat inflace (meziroční tempo růstu spotřebitelských cen zboží a služeb na Slovensku v květnu a červnu 4,6 %).

V Polsku vzrostla ekonomika v roce 2007 o 6,6 % a o 6,4 % v 1. čtvrtletí 2008. Růst je stále tažen přílivem zahraničních investic a spotřebou domácností. Rychlý růst posílil inflaci (v květnu meziročně na 4,4 %, v červnu 4,6 %), a ta vedla k restriktivní monetární politice (úroky na 6,0 %). Od roku 2006 rapidně klesá nezaměstnanost, aktuálně se pohybuje kolem 10 %.

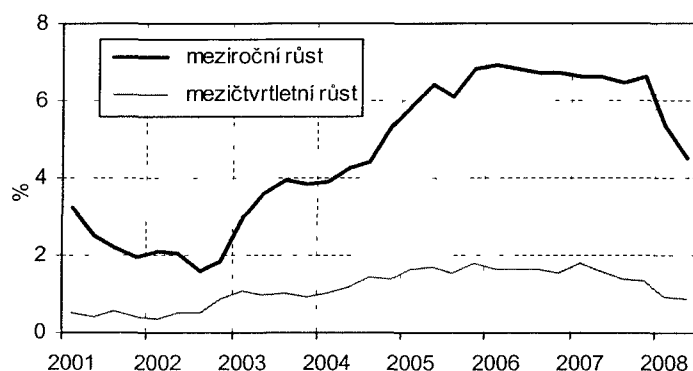
Dolarová cena ropy v prvním půlroce 2008 dále silně rostla. U ropy Brent průměr za 1. čtvrtletí dosáhl 96,7 USD/barel a ve 2. čtvrtletí 122,5 USD, což je nárůst o 78 % proti 2. čtvrtletí 2007. K inflačním tlakům přispívají také ceny potravin, zejména obilovin. Meziroční růst významných potravinových komodit zatím vyvrcholil v březnu a dubnu 2008, ceny však stále zůstávají vysoké a volatilní.

2. Ekonomický výkon⁸

Po třech letech vysokého ekonomického růstu přes 6 %, se tempo růstu HDP české ekonomiky v 1. polovině roku 2008 dle očekávání snížilo. Celkově však není možné hodnotit výkonnost české ekonomiky jako slabou, neboť tempa růstu HDP jsou stále vysoká.

V 1. čtvrtletí se HDP meziročně zvýšil o 5,3 %, zatímco ve 2. čtvrtletí vzrostl o 4,5 %. Celkem za 1. pololetí vzrostl HDP české ekonomiky o 4,9 %, což je o 1,7 p.b. méně v porovnání s meziročním růstem za stejné období předchozího roku. Mezičtvrtletní přírůstky HDP očištěného o sezónní vlivy dosáhly v 1. i 2. čtvrtletí 0,9 %, což navazuje na klesající mezičtvrtletní přírůstky z roku 2007. Vývoj tohoto ukazatele dokládá, že se kladná produkční mezera začíná postupně uzavírat a ekonomika se nachází za vrcholem ekonomického cyklu.

Graf 1 : Hrubý domácí produkt
(stálé ceny)

Pramen ČSÚ

Tempo ekonomického růstu v 2. čtvrtletí 2008 opět vysoce převýšilo tempo růstu reálného HDP ekonomiky EU27, které dosáhlo 2,0 %. Pokles růstové dynamiky české ekonomiky s ohledem na snížení růstové dynamiky ekonomiky EU (a rovněž eurozóny na 1,9 %) nepředstavuje bariéru probíhající reálné konvergence. Ekonomická úroveň ČR vyjádřená pomocí ukazatele HDP na obyvatele (při přepočtu na standard kupní síly⁹) dosáhla podle posledního odhadu Eurostatu v roce 2007 zhruba 81 % průměru EU27.

⁸ Na bázi sezónně neočištěných dat

⁹ Standard kupní síly (PPS) je umělá peněžní jednotka používaná v rámci EU k přepočtu ekonomických agregátů pro účely mezinárodních srovnání. Poměr této jednotky vůči národním měnám je vypočten tak, aby za stejné množství této jednotky bylo možno nakoupit v jednotlivých zemích stejné množství zboží a služeb. Jedná se tedy v principu o přepočet na základě parity kupní síly (PPP).

Cyklická pozice ekonomiky se v 1. pololetí vlivem snížení růstové dynamiky české ekonomiky mírně změnila. Tempo růstu reálného HDP bylo v 1. pololetí nižší než odhadované tempo růstu potenciálního produktu, které dosáhlo 5,3 %. Tento fakt se odrazil ve snížení kladné produkční mezery z 1,9 % potenciálního produktu v roce 2007 na 1,5 % v 1. pololetí 2008. Zvyšování potenciálního produktu ekonomiky se opírá zejména o růst souhrnné produktivity výrobních faktorů a růst kapitálové vybavenosti prostřednictvím zahraničních i domácích investic a zlepšování technologických i institucionálních parametrů.

Na rozdíl od roku 2007 byl hlavním zdrojem ekonomického růstu v 1. pololetí 2008 zahraniční obchod, který k růstu přispěl 3,1 p.b. Na straně domácí poptávky k růstu HDP nejvíce přispěly výdaje domácností na konečnou spotřebu. Vliv tvorby hrubého kapitálu na vývoj HDP byl z důvodu záporného příspěvku meziroční změny zásob minimální.

Hrubá přidaná hodnota v 1. pololetí reálně vzrostla o 4,8 %. Nejvíce se na její tvorbě podílely odvětví zpracovatelského průmyslu s příspěvkem 3,7 p.b. (celé odvětví průmyslu příspěvkem 3,9 p.b.) a odvětví obchodu, pohostinství a dopravy a peněžnictví a komerčních služeb v souhrnu příspěvkem 2,0 p.b.¹⁰ Klíčový význam zpracovatelského průmyslu je dán dlouhodobým směřováním toků přímých zahraničních investic právě do této oblasti. Snížení příspěvků odvětví obchodu, pohostinství a dopravy a peněžnictví a komerčních služeb ve srovnání s rokem 2007 souvisí se změnou fáze ekonomického cyklu.

Hrubý domácí produkt v běžných cenách v 1. pololetí 2008 vzrostl o 7,4 %. Úhrnná cenová hladina měřená implicitním cenovým deflátozem HDP se zvýšila o 2,3 %. Při hodnocení inflačních tlaků vyplývajících z ukazatele implicitního cenového deflátoru je potřeba vzít v úvahu vývoj směnných relací. Směnné relace se v 1. pololetí meziročně zhoršily o 1,7 %, přičemž tento vývoj byl dán poklesem cen vývozu o 6,3 % a poklesem cen dovozu o 4,6 %.

Vývoj HDP zejména v podmínkách malé otevřené ekonomiky nezachycuje některé podstatné faktory ovlivňující její ekonomický vývoj. Vzhledem k její vysoké

¹⁰ Podrobněji viz kapitola 2.2

otevřenosti jsou takovým faktorem směnné relace. Směnné relace jsou zohledněny ukazatelem RHDD (reálný hrubý domácí důchod), který vyjadřuje objem důchodů plynoucích do ekonomiky z realizace produkce. Z důvodu meziročního zhoršení směnných relací v 2. čtvrtletí 2008 je tempo růstu RHDD 2,8 %, tedy významně nižší než tempo růstu HDP.

2.1 Poptávka

Domácí konečné užití

Domácí poptávka v 1. pololetí 2008 reálně vzrostla o 1,9 %. V rámci domácí poptávky dosáhly za 1. pololetí vyššího růstu výdaje na konečnou spotřebu, a to reálně o 2,5 %, ve srovnání s tvorbou hrubého kapitálu, která vzrostla o 0,6 %.

Tabulka 2 : Výdaje na hrubý domácí produkt

		2006	2007					2008	
			rok	1Q	2Q	3Q	4Q	1Q	2Q
HDP, běžné ceny	<i>mld Kč</i>	3216	3551	822	903	898	929	891	961
HDP, běžné ceny	<i>mzr %</i>	7,8	10,4	10,7	10,7	10,1	10,3	8,4	6,4
HDP, stale ceny	<i>mzr %</i>	6,8	6,6	6,6	6,6	6,4	6,6	5,3	4,5
Konečná spotřeba	<i>mzr %</i>	3,5	4,2	4,7	4,2	4,0	4,0	2,0	2,9
domácností	<i>mzr %</i>	5,4	5,9	7,0	6,5	6,2	4,2	2,7	3,4
vlády	<i>mzr %</i>	-0,7	0,5	-0,7	-0,8	-0,8	3,7	0,5	2,0
neziskových institucí	<i>mzr %</i>	10,7	2,3	5,2	2,8	1,7	-0,4	-3,2	-2,3
Tvorba hrubého kapitálu	<i>mzr %</i>	10,5	9,6	9,9	11,4	10,4	6,4	6,9	-4,3
fixního	<i>mzr %</i>	6,5	5,8	5,1	5,8	4,5	7,5	4,6	4,1
Vývoz	<i>mzr %</i>	15,8	14,6	15,8	14,1	15,6	13,1	13,0	14,1
Dovoz	<i>mzr %</i>	14,2	13,8	15,8	14,1	15,2	10,9	11,2	9,6

Pramen ČSÚ

Reálný růst konečných výdajů byl jednoznačně tažen růstem výdajů domácností. Výdaje domácností za 1. pololetí 2008 reálně vzrostly o 3,1 %. Jejich růst dosáhl v 2. čtvrtletí 3,4 %, což je o 0,7 p.b. více než v 1. čtvrtletí. Jejich příspěvek k růstu HDP za 1. pololetí 2008 dosáhl 1,4 p.b. Deflátor spotřeby domácností zaznamenal během 1. pololetí nárůst o 6,4 %, což potvrzuje rychlý růst spotřebitelských cen v české ekonomice. Mezi 1. a 2. čtvrtletím došlo k poklesu deflátoru spotřeby domácností o 0,9 p.b. na 6,0 %.

V rámci konečných výdajů domácností na spotřebu nejrychleji rostou výdaje na předměty dlouhodobé spotřeby, a to v 2. čtvrtletí o 11,5 %. Výdaje na předměty krátkodobé spotřeby v témže období meziročně klesly o 0,2 %, nicméně ve srovnání s vyšším poklesem 1. čtvrtletí, se situace zřejmě stabilizovala. Výdaje domácností na služby v 2. čtvrtletí meziročně vzrostly o 2,4 %, což je ovšem ve srovnání se stejným obdobím předchozího roku méně o 3,1 p.b. Odvětví služeb je nejvíce citlivé na vývoj ekonomického cyklu.

Růst vládních výdajů v reálném vyjádření v 1. pololetí 2008 činil 1,3 %. Podstatná část tohoto přírůstku byla způsobena vývojem v 2. čtvrtletí – růst o 2,0 %, což je o 1,5 p.b. více než v 1. čtvrtletí.

Tvorba hrubého kapitálu se v 1. pololetí reálně zvýšila o 0,6 %. V rámci tvorby hrubého kapitálu došlo v témže období k reálnému růstu tvorby hrubého fixního kapitálu o 4,3 %. Příspěvek tvorby hrubého fixního kapitálu k růstu HDP činil v 1. pololetí 1,0 p.b. Ze srovnání s příspěvkem tvorby hrubého kapitálu ve výši 0,2 p.b. vyplývá, že příspěvek změny zásob byl vlivem jejich meziročního poklesu záporný. Pokud jde o věcné členění tvorby hrubého fixního kapitálu, pak nejvyšší tempo růstu za 2. pololetí o 8,9 % lze zaznamenat u položky obydlí, následováno růstem investic do ostatních budov a staveb o 5,4 %. Podstatným zdrojem růstu tvorby hrubého fixního kapitálu zůstává příliv zahraničních investic. V nadcházejícím období lze navíc očekávat zvýšený příliv finančních prostředků v rámci strukturálních fondů EU, které budou směřovat zejména do infrastrukturních investic.

Čistý vývoz

Dominantní vliv na vývoj reálného HDP v 1. pololetí 2008 měl zahraniční obchod s příspěvkem 2,3 p.b. k růstu HDP v 1. čtvrtletí a 3,1 p.b. za 1. pololetí.

V běžných cenách dosáhlo v 1. pololetí saldo bilance obchodu se zbožím a službami přebytku 125,9 mld. Kč. To je ve srovnání se stejným obdobím roku 2007 o 22,7 mld. Kč více. Lze konstatovat, že při dlouhodobé apreciační tendenci české koruny s ohledem na délku jejího trvání a pozitivní vývoj salda bilance se zbožím a službami, neleží konkurenceschopnost českého exportu zdaleka pouze v rovině cenové. To potvrzuje výkon zahraničního obchodu v 1. pololetí 2008 v podmínkách silně nadhodnocené koruny a rovněž skutečnost, že ekonomický výkon většiny z hlavních obchodních partnerů byl v 1. pololetí 2008 nižší než ve stejném období předchozího roku. Stabilní posilování české koruny navíc tlumí dopady zvyšování cen importovaných statků a služeb.

2.2 Nabídka

Hrubá přidaná hodnota

Na nabídkové straně ekonomiky se růst hrubé přidané hodnoty (HPH) začal v 1. pololetí 2008 mírně zpomalovat. V mírnějším růstu HPH se především projevilo

zpomalení domácí poptávky po hrubém kapitálu, když vliv zahraniční poptávky se projevil jen nepatrně.

Celková HPH se za 1. pololetí reálně zvýšila o 4,8 %, tj. o 0,1 p.b. méně než HDP (zvýšení podílu čistých daní na HDP).

Tabulka 3 : Tvorba hrubé přidané hodnoty

		2006	2007					2008	
			rok	1Q	2Q	3Q	4Q	1Q	2Q
HPH, běžné ceny	<i>mld Kč</i>	2900,3	3206,3	743,6	817,1	809,1	836,6	800,8	862,9
HPH, běžné ceny	<i>mzr %</i>	8,4	10,6	10,6	10,9	10,1	10,6	7,7	5,6
HPH, stálé ceny	<i>mzr %</i>	7,1	6,5	6,5	6,6	6,2	6,8	5,2	4,4
Zemědělství, lesnictví, rybolov	<i>mzr %</i>	-16,2	-13,9	-17,7	-15,0	-8,6	-20,1	-20,0	-22,5
Průmysl	<i>mzr %</i>	13,3	8,9	6,1	8,1	8,4	13,2	11,6	11,6
z toho zpracovatelský průmysl	<i>mzr %</i>	14,3	13,9	14,4	13,9	13,4	14,0	13,1	13,2
Stavebnictví	<i>mzr %</i>	4,6	2,7	12,7	2,2	-0,1	0,0	-2,6	-6,1
Obchod, pohostinství, doprava	<i>mzr %</i>	9,3	10,0	13,8	10,6	7,9	8,3	5,2	5,2
Peněžnictví, komerční služby	<i>mzr %</i>	3,3	8,0	6,4	9,2	10,9	5,6	4,4	4,2
Ostatní služby	<i>mzr %</i>	1,6	0,0	-0,1	0,1	0,4	-0,4	-0,1	-2,1

Pramen ČSÚ, propočet MF

Z odvětvového pohledu byl objemově nejvýznamnější zpracovatelský průmysl, jehož příspěvek k růstu dosáhl 3,7 p.b. při meziročním růstu 13,2 %. Průmysl jako celek přispěl k růstu 3,9 p.b. Další významné příspěvky byly z odvětví obchod, pohostinství, doprava (1,3 p.b.) a z peněžnictví, komerční služby (0,7 p.b.).

Na druhé straně nedosáhla HPH úrovně z předchozího roku zejména v zemědělství, kde se tendence k poklesu ještě prohloubila. Ve stavebnictví byl vystřídán růst z roku 2007 poklesem. V ostatních službách se rovněž začal projevovat pokles HPH.

Vývoj HPH v nominálním vyjádření byl zcela odlišný. Vlivem cenového růstu vzrostl podíl stavebnictví na celku z 5,5 % v 1. pololetí 2007 na 5,6 % v 1. pololetí 2008 a podíl zemědělství z 2,1 % na 2,3 %. Podíl průmyslu se naopak snížil z 34,0 % na 33,3 % především vlivem mírnějšího růstu cen ve zpracovatelském průmyslu. Celkový podíl služeb se zvýšil z 58,4 % na 58,8 %. Podíl odvětví peněžnictví, komerční služby vzrostl, podíl odvětví obchod, pohostinství a doprava se naopak mírně snížil.

Zvyšováním podílu služeb se ekonomika strukturálně pozvolna přibližuje k úrovním obvyklým ve vyspělých zemích EU, kde podíl služeb obvykle přesahuje 70 %.

Produktivita, náhrady zaměstnancům (podle údajů národních účtů)

Zpomalování růstu HPH v 1. pololetí 2008 je dáno především nižším růstem produktivity práce na makroekonomické úrovni (ukazatel HPH na jednoho zaměstnaného). Ten ovlivnil růst HPH téměř ze 60 %, vliv meziročního zvýšení zaměstnanosti (o 2,0 %) byl méně významný.

Produktivita práce vzrostla v 1. pololetí 2008 o 2,8 %. Nejvyšší růst byl dosažen ve zpracovatelském průmyslu. Relativně dobré výsledky mělo i odvětví obchod, pohostinství doprava, zatímco v odvětví peněžnictví, komerční služby produktivita práce stagnovala. V propadu produktivity práce naopak pokračovalo zemědělství, stavebnictví a mírně také ostatní služby.

Tabulka 4 : Produktivita a mzdy (podle národních účtů)

		2006	2007					2008	
			rok	1Q	2Q	3Q	4Q	1Q	2Q
Produktivita práce¹⁾	<i>mzr %</i>	5,4	4,7	4,2	4,9	4,5	5,1	2,9	2,7
Zemědělství, lesnictví, rybolov	<i>mzr %</i>	-13,5	-11,1	-16,4	-11,9	-4,6	-17,1	-21,3	-23,0
Průmysl	<i>mzr %</i>	11,7	7,0	4,2	6,3	6,5	11,3	9,7	9,8
z toho zpracovatelský průmysl	<i>mzr %</i>	12,3	11,5	11,8	11,5	10,9	11,6	10,9	11,1
Stavebnictví	<i>mzr %</i>	3,1	0,4	8,3	0,7	-1,3	-2,5	-5,0	-8,6
Obchod, pohostinství, doprava	<i>mzr %</i>	8,2	8,5	11,9	9,2	6,5	6,8	2,4	2,7
Peněžnictví, komerční služby	<i>mzr %</i>	-1,6	3,3	1,8	4,8	5,9	0,9	-0,8	0,8
Ostatní služby	<i>mzr %</i>	-0,1	-1,1	-1,9	-1,0	-0,7	-0,8	-0,9	-2,0
Nominální průměrná náhrada²⁾	<i>mzr %</i>	6,3	7,1	7,7	7,3	7,4	6,1	8,3	6,6
Jednotkové náklady práce³⁾	<i>mzr %</i>	0,9	2,3	3,3	2,3	2,7	0,9	5,3	3,8
Zemědělství, lesnictví, rybolov	<i>mzr %</i>	22,2	21,1	30,8	22,4	12,7	29,2	35,5	37,6
Průmysl	<i>mzr %</i>	-5,1	-0,6	2,8	0,1	-0,4	-4,7	-0,3	-3,2
z toho zpracovatelský průmysl	<i>mzr %</i>	-5,5	-4,4	-4,0	-4,4	-4,2	-4,8	-1,1	-4,1
Stavebnictví	<i>mzr %</i>	3,3	7,5	2,0	6,5	8,9	10,0	14,3	16,5
Obchod, pohostinství, doprava	<i>mzr %</i>	-1,3	1,0	-1,9	0,3	2,8	2,3	7,6	6,3
Peněžnictví, komerční služby	<i>mzr %</i>	8,8	3,4	5,0	3,2	1,1	4,3	12,0	8,2
Ostatní služby	<i>mzr %</i>	5,5	6,2	7,7	6,6	7,1	3,7	3,9	4,7

¹⁾ Hrubá přidaná hodnota ve stálých cenách na jednoho zaměstnaného (fyzické osoby).

²⁾ Objem náhrad zaměstnancům v běžných cenách na jednoho zaměstnance (fyzické osoby).

³⁾ Podíl nominální průměrné náhrady a produktivity práce.

Pramen ČSÚ, propočet MF

Růst průměrné nominální náhrady na 1 zaměstnance za ekonomiku celkem v 1. pololetí 2008 zrychlil na 7,4 %. Zrychlení však nemělo dostatečnou oporu v produktivitě práce. Pokračování předstihu růstu nominální náhrady před růstem reálné produktivity se odrazilo v meziročním zvýšení jednotkových nákladů práce o 4,6 %. Tento vývoj signalizuje zesílení mzdově nákladových inflačních tlaků. V porovnání s implicitním deflátorem HPH, jehož růst dosáhl 1,7 %, znamená nárůst jednotkových nákladů práce z hlediska ekonomiky riziko nákladové inflace. Z pohledu odvětvové struktury však již tento celkový názor neplatí. Mzdově-nákladové tlaky se neprojevíly

ve zpracovatelského průmyslu, kde jednotkové náklady práce klesaly. Opačným pólem bylo zemědělství s hrozivým nárůstem jednotkových nákladů práce o 36,7 %.

Tyto závěry je nutno poněkud relativizovat jednak vzhledem k tomu, že růst jednotkových nákladů práce v průběhu 1. pololetí zpomaloval. Dále pak (jak je blíže argumentováno v kapitole 4.4) v souvislosti s „daňovou optimalizací“ došlo zřejmě k přesunu části vyplácených odměn ze 4. čtvrtletí 2007 do 1. čtvrtletí 2008. Je zde však otázkou, do jaké míry je SNA tyto přesuny schopna zachytit.

2.3 Důchody

Důchodová strana hrubého domácího produktu informuje o skladbě důchodů, které jsou generovány v procesu tvorby hrubé přidané hodnoty.

Tabulka 2 : Důchodová struktura hrubého domácího produktu

		2006	2007					2008	
			rok	1Q	2Q	3Q	4Q	1Q	2Q
HDP, běžné ceny	<i>mln Kč</i>	3216	3551	822	903	898	929	891	961
Čisté daně	<i>podíl %</i>	8,8	8,8	8,5	9,0	9,6	8,0	9,9	9,5
Hrubý provozní přebytek a smíšený důchod	<i>podíl %</i>	48,0	48,6	48,5	49,6	48,6	47,8	46,0	48,4
Náhrady zaměstnancům	<i>podíl %</i>	43,1	42,6	43,1	41,4	41,8	44,2	44,1	42,1
zemědělství, lesnictví, rybolov	<i>podíl %</i>	1,1	1,1	1,0	1,0	1,1	1,1	1,0	1,0
průmysl	<i>podíl %</i>	13,4	13,2	13,2	12,9	12,9	13,7	13,6	13,2
stavebnictví	<i>podíl %</i>	2,7	2,7	2,6	2,6	2,7	2,8	2,7	2,6
obchod, pohostinství, doprava	<i>podíl %</i>	9,5	9,6	9,7	9,3	9,5	9,9	10,2	9,7
peněžnictví, komerční služby	<i>podíl %</i>	5,7	5,8	6,1	5,6	5,6	6,1	6,7	6,0
ostatní služby	<i>podíl %</i>	10,7	10,3	10,5	10,0	10,0	10,6	10,0	9,6

Pramen: ČSÚ, propočty MF

Hlavní podíl nominálního HDP je z pohledu jeho důchodové struktury představován hrubým provozním přebytkem a smíšeným důchodem. Podíl hrubého provozního přebytku a smíšeného důchodu na HDP dlouhodobě přesahuje 47 %. V 1. pololetí 2008 byl tento podíl 47,2 %.

Druhá část vytvořené hrubé přidané hodnoty, která je následně rozdělena, jsou náhrady zaměstnancům. Jejich podíl na HDP se naopak dlouhodobě pohybuje pod 44 %. Konkrétně byl v 1. pololetí 2008 podíl náhrad zaměstnancům na HDP 43,1 %.

Rozdíl mezi nominálním HDP a součtem hrubého provozního důchodu a smíšeného důchodu a náhrad zaměstnancům je dán čistými daněmi. Jejich podíl na HDP se dlouhodobě pohybuje kolem 9 %, v 1. pololetí 2008 potom činil 9,7 %.

Z bližšího pohledu na strukturu náhrad zaměstnancům je patrné, že mezi odvětví, která představují nejvyšší podíl náhrad zaměstnancům na HDP, patří odvětví průmyslu, odvětví ostatních služeb a odvětví obchodu, pohostinství a dopravy.

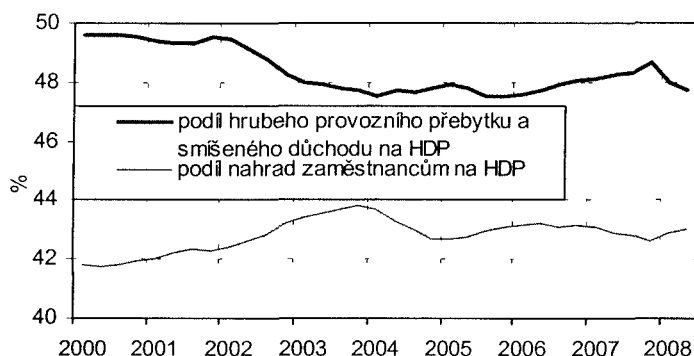
V 1. pololetí 2008 byl podíl sektoru průmyslu 13,4 %. Tento vysoký podíl byl způsoben jednoznačně odvětvím zpracovatelského průmyslu, jehož podíl náhrad zaměstnancům na HDP činil 12,2 %. Tato skutečnost je dána vysokým podílem přímých zahraničních investic v tomto odvětví, a tudíž i vyšší úrovní produktivity práce.

Podíl náhrad zaměstnancům na HDP, který generuje odvětví obchodu, pohostinství a dopravy v 1. pololetí 2008 dosáhl 10,0 %, přičemž nejvyšší podíl dosáhlo odvětví obchodu a oprav 5,6 %.

Podíl náhrad zaměstnancům sektoru ostatních služeb na HDP dosáhl ve sledovaném období 9,8 %. V rámci tohoto sektoru zaujímá nejvyšší podíl oblast veřejné správy, obrany a sociálního zabezpečení, konkrétně 3,7 %.

Zajímavou informaci poskytuje zhodnocení vývoje podílů hrubého provozního přebytku a smíšeného důchodu a náhrad zaměstnancům na HDP. Tyto podíly na klouzavých úhrnech jsou zachyceny v níže uvedeném grafu.

Graf 2 : Podíly sumárních složek důchodů na HDP – klouzavé úhrny

Pramen ČSÚ, propočet MF

Je zřejmé, že od konce roku 2003 klesal podíl náhrad zaměstnancům na HDP, zatímco rostl podíl hrubého provozního přebytku a smíšeného důchodu na HDP. Tuto skutečnost lze interpretovat tak, že rostl příspěvek na úhradu fixních nákladů a tvorbu zisku v soukromém sektoru, což opět souvisí s přílivem přímých zahraničních investic. Růst ziskovosti podniků zřejmě souvisel s pozicí ekonomiky v rámci ekonomického cyklu. V 1. pololetí 2008 došlo k patrnému poklesu podílu hrubého provozního přebytku a smíšeného důchodu na HDP. V současné době však ještě není možné usuzovat, zda se jedná o prolomení zmíněného trendu a úzké vazby na ekonomický cyklus.

3. Cenový vývoj

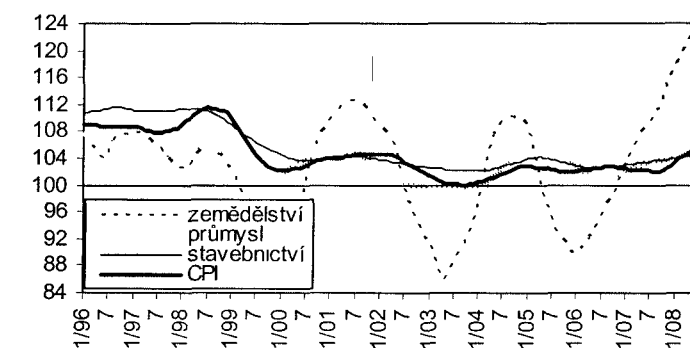
Růst spotřebitelských cen se v 1. pololetí 2008 v porovnání s 1. pololetím 2007 podstatně zrychlil. Došlo k výraznému zvýšení příspěvku administrativních vlivů, který

se oproti 1. pololetí 2007 v průměru zvýšil zhruba 4,5krát. Díky administrativním vlivům a skoku světových cen ve 2. pololetí 2007 vzrostly především ceny potravin a náklady spojené s bydlením. Další determinantou cenového vývoje byl vzestup cen ropy. Její průměrné měsíční ceny v dolarech byly v 1. pololetí 2008 meziročně výrazně vyšší než v 1. pololetí 2007, avšak posilování kurzu koruny proti USD částečně tlumilo růst jejich cen v národní měně.

Ceny výrobců za 1. pololetí roku 2008 vzrostly ve všech hlavních odvětvích, přičemž nejvyšší tempo meziročního růstu si udržely ceny zemědělských výrobců, zejména vlivem zvýšení cen rostlinných výrobků. Vyššího tempa růstu dosáhly také ve srovnání s předchozími léty ceny průmyslových výrobců hlavně díky vysokému příspěvku meziročního růstu cen koksu, rafinérských ropných výrobků a potravinářských výrobků. Ceny stavebních prací vzrostly meziročně v průměru téměř shodně jako ceny průmyslových výrobců. Ceny tržních služeb zaznamenaly proti předchozímu roku významnějšího zvýšení a začínají dohánět tempo růstu cen stavebních prací.

Graf 2 : Spotřebitelské ceny a ceny výrobců

(průměr hladiny cen za posledních 12 měsíců k průměru předchozích 12 měsíců)

Pramen ČSÚ

3.1 Spotřebitelské ceny

Meziroční růst spotřebitelských cen v 1. pololetí 2008 oproti 1. pololetí 2007 zrychlil o 5,1 p.b. na 7,1 %. Zrychlování meziročního růstu cen lze pozorovat již od září 2007, kdy začal k růstu inflace značně přispívat vzestup cen potravin. Podstatnou příčinou zrychlení růstu cen v 1. pololetí 2008 bylo výrazné zvýšení příspěvku

administrativních¹¹ vlivů patrné od ledna 2008, kdy z tříprocentního nárůstu cen oproti prosinci 2007 připadalo 2,9 p.b. právě na administrativní vlivy (z toho příspěvek z titulu zvýšení snížené sazby DPH z 5 % na 9 % činil 1,1 p.b.). Jejich příspěvek se v 1. pololetí 2008 v průměru zvýšil o 3,2 p.b. na 4,1 p.b. O 1,9 p.b. se však zvýšil i příspěvek tržního růstu cen, který činil 3,0 %. Růst příspěvku administrativních vlivů se podstatně projevil v akceleraci růstu nákladů spojených s bydlením (z 2,8 % v červnu 2007 na 9,9 % v červnu 2008). K výraznému zrychlení růstu cen došlo také u potravin a nealkoholických nápojů (z 2,6 % v červnu 2007 na 10,4 % v červnu 2008). Ceny v tomto oddíle byly jednak ovlivněny zvýšením DPH a jednak růstem cen zemědělských komodit ve světě.

Ceny ropy na světových trzích v 1. pololetí 2008 trendově rostly a byly oproti prvnímu pololetí 2007 výrazně vyšší. V jednotlivých měsících s výjimkou ledna cena ropy vždy dosáhla nových rekordů. V dolarovém vyjádření vzrostla v 1. pololetí 2008 průměrná cena ropy Brent (109,60 USD/barel) oproti stejnému období roku 2007 o 72,9 %. Silné zhodnocování kurzu koruny vůči USD během 1. pololetí 2008 však způsobilo, že se průměrná korunová cena ropy zvýšila o 34,2 %. Průměrné ceny nejprodávanějšího benzínu Natural 95 a motorové nafty byly ale vyšší jen o 10,2 % resp. 17,6 %. Tyto nižší růsty cen jsou dány zejména tím, že ve struktuře cen pohonných hmot má největší podíl spotřební daň. Ceny v dopravě byly pod vlivem těchto událostí v červnu 2008 meziročně vyšší o 4,9 % (oproti 0,1 % v červnu 2007).

V meziročním srovnání (červen 2008 proti červnu 2007) došlo k akceleraci růstu cen o 4,2 p.b. na 6,7 %. Celkový růst cen byl ze tří čtvrtin dán příspěvky ve třech oddílech spotřebního koše: potraviny a nealkoholické nápoje; alkoholické nápoje, tabák; bydlení, voda, energie, paliva. K meziroční inflaci nejvíce přispělo zvýšení cen v oddíle bydlení (příspěvek k celkovému růstu 2,6 p.b. oproti 0,7 p.b. v červnu 2007), kde vzrostly např. ceny zemního plynu o 18,4 %, elektřiny o 9,5 %, tepla a teplé vody o 11,2 %. Čisté nájemné se zvýšilo o 16,7 %, z toho v bytech s regulovaným nájemným o 25,9 % a v bytech s tržním nájemným o 2,8 %.

Stejně jako v jiných zemích se i v ČR značně zvýšily ceny potravin, a tak druhý největší příspěvek k meziroční inflaci byl zaznamenán v oddíle potraviny a nealkoholické nápoje (1,7 p.b. oproti 0,5 p.b. v červnu 2007). Zde byly vyšší např. ceny

¹¹ Změny maximálních cen, věcně usměrňovaných cen a ostatní necenová opatření (změna daní)

běžného pečiva o 25,7 % a rostlinných tuků o 26,8 %. Třetí největší vliv na růst cenové hladiny byl zjištěn v oddíle alkoholické nápoje, tabák (příspěvek k celkovému růstu 0,7 p.b. oproti 0,8 p.b. v červnu 2007), kde se ceny tabákových výrobků zvýšily o 2,2 %. O zbytek příspěvku (1,7 p.b.) se podělilo ostatních 9 oddílů spotřebního koše, přičemž ceny mírně klesaly ve dvou oddílech: odívání a obuv, pošty a telekomunikace.

Tabulka 5 : Index spotřebitelských cen

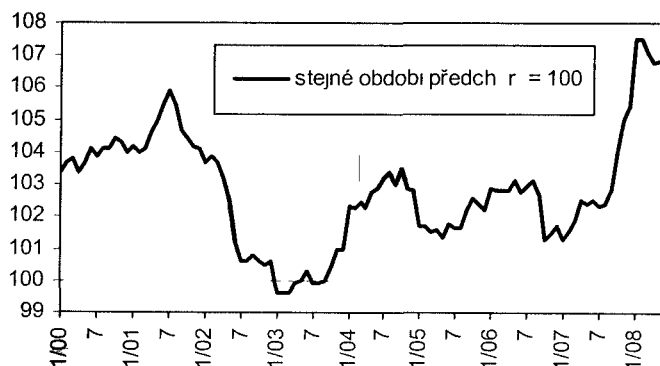
Oddíl č.		váha v koši ‰	2007		2008	
			červen sopr=100	příspěvek k růstu	červen sopr=100	příspěvek k růstu
			%	p b.	%	p.b
	Ú h r n	1000,0	102,5	2,5	106,7	6,7
1	Potraviny a nealkoholické nápoje	162,6	102,6	0,5	110,4	1,7
2	Alkoholické nápoje, tabák	81,7	109,7	0,8	107,9	0,7
3	Odívání a obuv	52,4	100,0	0,0	98,5	-0,1
4	Bydlení, voda, energie, paliva	248,3	102,8	0,7	109,9	2,6
5	Bytové vybavení, zařízení domácnosti, opravy	58,1	100,0	0,0	100,8	0,0
6	Zdraví	17,9	104,8	0,1	129,3	0,6
7	Doprava	114,1	100,1	0,0	104,9	0,5
8	Pošty a telekomunikace	38,7	100,2	0,0	97,4	-0,1
9	Rekreace a kultura	98,7	100,8	0,1	100,9	0,1
10	Vzdělávání	6,2	102,7	0,0	102,3	0,0
11	Stravování a ubytování	58,4	102,7	0,2	107,3	0,4
12	Ostatní zboží a služby	63,0	102,2	0,1	104,7	0,3

Pramen ČSÚ

Ceny zboží meziročně vzrostly úhrnem o 5,9 % a ceny služeb o 8,0 %, což je u zboží o 3,8 p.b. a u služeb o 5,0 p.b. více než v červnu 2007. Stále se potvrzuje tendence cen služeb růst rychleji než ceny zboží.

Klouzavá roční míra inflace se v 1. pololetí 2008 stále zvyšovala, a tak se z 3,4 % v lednu posunula na 5,4 % v červnu. V porovnání s červnem 2007 to bylo o 3,3 p.b. více.

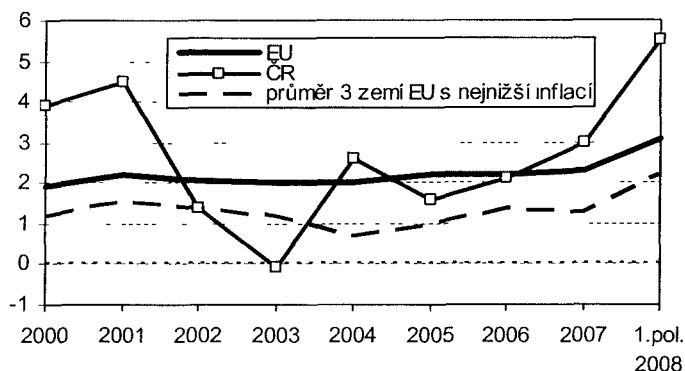
Graf 3 : Spotřebitelské ceny

Pramen ČSÚ

Průměrná míra inflace na bázi HICP v ČR v 1. pololetí 2008 trvale rostla. V porovnání se stejným obdobím roku 2007 se zvýšila a v červnu činila 5,5 % (o 3,6 p.b. více než v červnu 2007). V souhrnu za země EU tento ukazatel v 1. pololetí 2008 stejně jako v ČR setrvale stoupal a v červnu dosáhl hodnoty 3,1 % (o 0,9 p.b. více než v červnu 2007).

Graf 4 : Spotřebitelské ceny – HICP v %
(průměrná míra inflace)

Pramen: ČSÚ, EUROSTAT, propočty MF

3.2 Ceny výrobců

Za první pololetí roku 2008 se ceny průmyslových výrobců zvýšily v meziročním srovnání průměrně o 5,4 %. Počátek roku byl charakteristický snižujícím se tempem meziročního růstu z 6,0 % v lednu na dubnových 4,7 %. Od května se meziroční růst naopak zrychlil (v květnu dosáhl 5,2 %, v červnu 5,3 %).

Výši cenové hladiny průmyslových výrobců ovlivnily nejvýznamněji ceny koksu a rafinérských ropných výrobků. Průměrné tempo růstu v této sekci dosáhlo od počátku roku 27,8 %. Výrazně také stouply ceny potravinářských výrobků, nápojů a tabáku (meziročně o 9,9 %) a ceny elektřiny, plynu a tepla (o 9,8 %). Naopak meziroční pokles cen zaznamenaly dopravní prostředky (průměrně o 4,3 %), pryžové a plastové výrobky (o 2,5 %), upravené dřevo a dřevěné výrobky (nižší o 2,4 %) a výrobky textilní a oděvní (o 0,5 %).

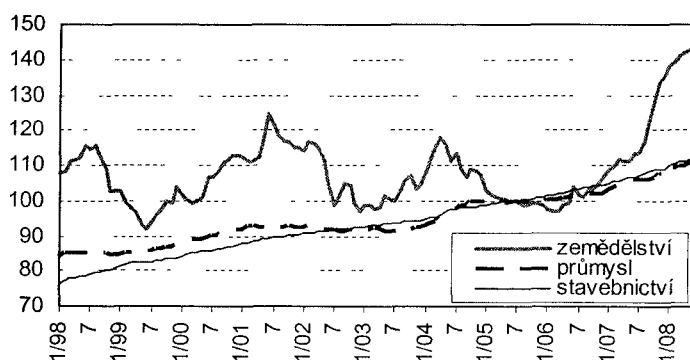
Ceny stavebních prací se v průměru zvýšily o 4,8 %, tedy méně než činil růst cen průmyslových výrobců. Tempo růstu cen stavebních prací v první polovině roku 2008 mírně akcelerovalo (v lednu o 4,6 %, v květnu o 5,0 %). V posledním měsíci pololetí však bylo zaznamenáno mírné zpomalení na 4,9 %.

Ceny tržních služeb v podnikatelské sféře rostly ze všech odvětví nejpomaleji. Jejich průměrné meziroční tempo dosáhlo mezi lednem a červnem 3,7 %, proti průměru předchozího roku bylo však vyšší o 2,1 p.b. Nejvíce vzrostly ceny podnikatelských služeb, služeb v oblasti nemovitostí a pronájmu (průměrně o 5,1 %) a ceny nákladní dopravy a skladování (o 2,4 %). Meziročně klesly pouze ceny v oblasti pojišťovnictví (o 1,9 %).

Meziroční růst cen zemědělských výrobců v první polovině roku značně fluktoval. V prvním čtvrtletí se pohyboval kolem úrovně 26,7 %, ve 2. čtvrtletí se tempo růstu mezi dubnem a květnem zvýšilo, následně kleslo na červnovou hodnotu 25,4 %. Meziroční růst cen za prvních šest měsíců roku 2008 činil v průměru 26,9 %. Míra inflace zemědělských výrobců vyjádřená přírůstkem cenového indexu k průměru roku 2005 dosáhla za 1. pololetí 40,8 % (vyšší proti 2. pololetí 2007 o 16,1 p.b.). Růst cen zemědělských výrobců je stále vysoký, začíná se však pozvolna zpomalovat.

Ceny rostlinných výrobků zaznamenaly průměrný meziroční přírůstek o 37,3 %, na kterém se největší měrou podílelo zvýšení cen vína (o 100,7 %) a obilovin (o 57,6 %). Celkový růst cen rostlinných výrobků byl naopak snižován poklesem cen brambor (o 41,1 %) a zeleniny (o 6,8 %). V červnu činil růst ve srovnání s rokem 2005 42,0 %. V případě hospodářských zvířat a živočišných výrobků se průměrné meziroční ceny v 1. pololetí 2008 zvýšily o 14,7 %. Za tímto nárůstem stálo zejména zvýšení cen živočišných výrobků (o 23,2 %). Ceny drůbeže vzrostly meziročně o 18,6 %, naopak ceny ovcí a jehňat klesly o 7,1 %. Podobně i ceny skotu, zaznamenaly průměrný meziroční pokles o 2,3 %. Ve srovnání s rokem 2005 vzrostly v červnu ceny hospodářských zvířat a živočišných výrobků o 4,6 %.

Graf 5 : Ceny výrobců
(bazické indexy, průměr roku 2005=100)

Pramen. ČSÚ, propočty MF

Ze střednědobého pohledu (mezi roky 2003 až 2008) rostou stabilním tempem ceny v průmyslu (mírné zrychlení zaznamenáno v roce 2004) i ve stavebnictví. Ceny v zemědělství jsou velmi volatilní, v posledním roce však vykázaly velmi rychlý nárůst, na kterém se převážně podílely ceny rostlinných výrobků.

4. Trh práce

V podmínkách pokračujícího, ale již mírně zpomalujícího ekonomického růstu docházelo v průběhu 1. pololetí 2008 vzhledem ke zpoždění ke tvorbě širokého spektra nových pracovních příležitostí. Přetrvávala vysoká poptávka po kvalitní pracovní síle, projevující se i přeplácením zaměstnanců velkými podniky, zaměstnanost rostla zejména v sekundárním sektoru. Pokles nezaměstnanosti byl důsledkem jak širší nabídky uplatnění pro uchazeče o zaměstnání, tak i odchodů do neaktivity (zejména do starobního důchodu). Nadále také výrazně rostl počet zahraničních zaměstnanců.

Tabulka 6 : Základní ukazatele trhu práce

			2006	2007					2008	
				rok	1Q	2Q	3Q	4Q	1Q	2Q
Zaměstnanost	celkem VŠPS ¹	mzr %	1,3	1,9	1,7	1,8	2,1	2,2	1,9	1,8
	zaměstnanci VŠPS	mzr %	1,2	1,9	1,3	1,8	2,1	2,4	2,0	1,9
	evidenční ²	mzr %	1,5	1,6	1,9	1,5	1,4	1,4	0,9	0,9
Nezaměstnanost	VŠPS ³	mzr %	-9,5	-25,6	-24,9	-25,1	-26,9	-25,5	-21,4	-19,8
	MPSV ⁴	mzr %	-7,7	-17,3	-13,5	-17,2	-18,4	-20,7	-21,7	-21,1
Ekonomicky neaktivní VŠPS		mzr %	0,9	2,0	2,3	2,1	2,0	1,7	2,0	1,7
Průměrná mzda evidenční ²		mzr %	6,5	7,3	7,8	7,4	7,5	6,6	10,2	8,0

¹⁾ Zaměstnaný VŠPS pracoval v referenčním týdnu alespoň 1 hodinu

²⁾ Zaměstnanci (fyzické osoby) v evidenčním počtu podniku nad 19 zaměstnanců a nepodnikatelské sféry celkem

³⁾ Nezaměstnaný VŠPS nepracoval, práci aktivně hledal a byl schopen nastoupit do 14 dnů

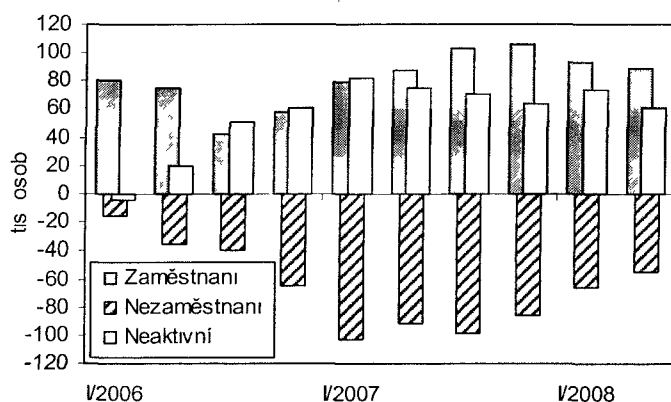
⁴⁾ Nezaměstnaný MPSV vyhověl podmínkám pro registraci na úřadu práce

Pramen ČSÚ, MPSV

4.1 Ekonomická aktivita

Meziroční průměrný přírůstek počtu zaměstnaných byl v 1. pololetí 2008 podle Výběrových šetření pracovních sil (VŠPS) vyšší než úbytek nezaměstnaných (zaměstnaní +91 tis. osob, nezaměstnaní -61 tis. osob) a objem pracovní síly tak vzrostl meziročně o 0,6 %.

Graf 6 : Ekonomická aktivita
(meziroční přírůstky)

Pramen ČSÚ

Míra zaměstnanosti (podíl zaměstnaných na populaci v daném věku) se v důsledku růstu zaměstnanosti meziročně zvýšila jak celkem, tak i v nejdůležitější věkové kategorii 15 až 64 let; drobný pokles daný převážně rodičovskými dovolenými pokračoval ve věku mezi 35-40 lety.

Míra ekonomické aktivity (podíl zaměstnaných a nezaměstnaných na populaci v daném věku) se mírně snížila v důsledku růstu počtu osob ekonomicky neaktivních.

Mimo ekonomickou aktivitu bylo v 1. pololetí 2008 v průměru 3 709 tisíc osob nad 15 let, nárůst počtu ekonomicky neaktivních meziročně mírně zpomalil na 1,8 %. Skladba ekonomicky neaktivních se u nejdůležitějších kategorií (důchodci, studenti, mateřské dovolené) meziročně zásadně nezměnila, tempo přírůstku počtu důchodců však je meziročně vyšší.

4.2 Zaměstnanost

V hlavním či jediném zaměstnání podle výsledků VŠPS pracovalo v 1. pololetí 2008 v průměru 4 981 tisíc osob, meziroční přírůstek činil 1,9 %. Na tomto vývoji se podílelo zejména příznivé prostředí hospodářského růstu, umožňující setrvačností i v době mírného zpomalování svého tempa pokračování nárůstu pracovních příležitostí pro zaměstnance i podnikatele. Dlouhodobý pokles počtu členů výrobních družstev pokračoval; lze předpokládat jejich přesuny v rámci struktury zaměstnaných i odchod mimo aktivitu.

Celkový počet zaměstnanců a členů produkčních družstev vzrostl o 1,9 % na 4 178 tisíc osob, v podnikatelském segmentu bylo při růstu o 1,5 % aktivních 803 tisíc

osob. Procentní zastoupení zaměstnaneckého segmentu v celkové zaměstnanosti je v zásadě stabilizováno na 84 %.

Česká republika má nejvyšší podíl zaměstnanosti v sekundárním sektoru ze všech zemí EU27 a v 1. pololetí 2008 došlo k jeho dalšímu mírnému nárůstu. Nejvyšší absolutní meziroční přírůstky počtu zaměstnaných byly zjištěny ve zpracovatelském průmyslu (celkem o 38 tisíc osob), stavebnictví (o 21 tisíc) a v agregaci nemovitosti, pronájem a podnikatelské činnosti (o 20 tisíc). Pokles počtu pracovníků (i jejich podílu na celkové zaměstnanosti) v primárních odvětvích pokračoval, úbytek zaměstnanosti byl zaznamenán ve školství a zdravotnictví.

Ke 30. 6. 2008 v ČR legálně pracovalo 346 tisíc cizích státních příslušníků (meziročně o 25,8 % více). Zaměstnáváním cizinců (v průběhu roku rostoucím) řešily mnohé subjekty nedostatek či nezájem tuzemských pracovníků o nabízená místa.

Cizinci většinou (78,8 %) pracovali v zaměstnaneckém poměru, z nich 53,5 % představovali občané zemí EHP (zejména sousedících), pro něž je možnost zaměstnání v ČR výrazně jednodušší. V průběhu 1. pololetí však jejich počet stagnoval a přírůstek byl generován občany Mongolska, Ukrajiny a Vietnamu. Počet Slováků na konci období dosáhl 102 tisíce osob s tím, že vedle manuálních prací byli zaměstnáni i na místech vyžadujících vyšší kvalifikaci, toto platilo i u Poláků (20 tisíc). Ukrajinci (legálně 72 tisíc) obdobně jako další (Vietnamci 16 tisíc, Mongolové 11 tisíc) v drtivé většině obsazovali místa vyžadující nižší kvalifikaci a nekvalifikovaná.

Počet cizinců podnikajících v ČR na živnostenský list se ke konci pololetí meziročně zvýšil (o 11,7 %) na 74 tisíc, nejčtenější byli opět Vietnamci (29 tisíc) a Ukrajinci (22 tisíce).

4.3 Nezaměstnanost

Pokles nezaměstnanosti v 1. pololetí 2008 lze nadále přičítat zejména ekonomickému růstu a úpravám legislativy trhu práce a jejich důsledné aplikaci. Ke zpomalení přírůstku nově evidovaných uchazečů o práci přispívá i demograficky dané snižování počtu absolventů škol a rozšíření přitažlivosti jejich zaměstnávání i nedostatek pracovníků v mnoha oborech. Část úbytku nezaměstnaných jde však způsobena odchody do důchodu, případně dalšími důvody odchodu mimo ekonomickou aktivitu.

Graf 7 : Míra nezaměstnanosti,
(%, průměr čtvrtletí)

Pramen ČSÚ, MPSV

Průměrný počet nezaměstnaných v 1. pololetí 2008 klesl podle dat zjišťovaných na základě VŠPS na 232 tisíce, u registrovaných na úřadech práce na 333 tisíce (meziroční úbytek o 61, resp. 91 tisíc osob). Údaje o míře nezaměstnanosti, uváděné podle různých metodik výpočtu, se sice lišily v úrovni, avšak vypovídaly o poklesu míry nezaměstnanosti v zásadě obdobně (viz graf). Pro mezinárodní srovnávání je obvykle používán údaj o míře nezaměstnanosti podle VŠPS, kde došlo k meziročnímu poklesu v průměru o 1,2 p.b. na 4,5 %.

Podle dosaženého vzdělání trvale převažují nezaměstnaní se základním vzděláním spolu s absolventy středního vzdělání bez maturity (více než 70 %).

Pokračoval rovněž pokles počtu dlouhodobě nezaměstnaných, tj. osob nepracujících déle než 1 rok. Podle statistik VŠPS a MPSV byl jejich počet ke konci období shodný - 113 tisíc což znamenalo, že jejich podíl na nezaměstnaných celkem v případě VŠPS ještě mírně převyšoval polovinu, u registrovaných to již bylo jen 37,9 %. Z hlediska VŠPS patří ČR v rámci EU k zemím s nízkou mírou nezaměstnanosti, ale s vysokým podílem dlouhodobě nezaměstnaných.

V 1. pololetí 2008 připadalo na jedno volné místo v průměru 2,2 registrovaných uchazečů, tj. o 1,7 méně než ve srovnatelném období roku 2007. Jednalo se o pokračující souběh poklesu počtu nezaměstnaných a přírůstku počtu registrovaných disponibilních míst.

Příspěvek v nezaměstnanosti pobírala v 1. pololetí 2008 v průměru cca 1/3 z celkového počtu registrovaných uchazečů, což představuje meziročně zvýšení o 3 p.b. Průměrná výše příspěvku koncem pololetí dosáhla 5260 Kč, což znamenalo meziroční přírůstek o 9,5 %.

Regionální vývoj nezaměstnanosti byl z hlediska směru shodný, z hlediska úrovně a tempa rozdílný v závislosti na možnostech tvorby nových pracovních příležitostí a schopnostmi a připraveností uchazečů k jejich využití. Významný vliv měl obdobně jako v předchozím období nesoulad kvalifikační a profesní struktury nabídky a poptávky, případně i problémy s dopravní dostupností, zejména v severních regionech. Prostředky na aktivní politiku zaměstnanosti byly nadále přednostně směřovány do regionů s vyšší mírou nezaměstnanosti.

Nejvyšší registrovaná míra nezaměstnanosti je trvale v okrese Most. Průběžně se však velmi výrazně snižuje, což bylo umožněno zejména novou legislativní úpravou a vyšším vyřazováním nespolupracujících nezaměstnaných. Pokles míry nezaměstnanosti zde činil ke 30. 6. 2008 proti předchozímu roku 5 p.b. a její úroveň klesla na 12,4 %.

4.4 Průměrné mzdy¹²

Tabulka 7 : Průměrná mzda

			2006	2007					2008	
				rok	1Q	2Q	3Q	4Q	1Q	2Q
Průměrná mzda celkem nominálně	podnikatelská sféra	mzr %	6,5	7,3	7,8	7,4	7,5	6,6	10,2	8,0
	podnikatelská sféra	mzr %	6,8	7,4	8,3	7,8	7,5	6,5	12,0	9,3
	nepodnikatelská sféra	mzr %	5,4	6,7	6,2	6,1	7,5	7,1	3,2	3,0
Průměrná mzda celkem reálně (CPI)	podnikatelská sféra	mzr %	3,9	4,4	6,2	4,9	4,9	1,7	2,6	1,1
	podnikatelská sféra	mzr %	4,2	4,5	6,7	5,3	4,9	1,6	4,3	2,3
	nepodnikatelská sféra	mzr %	2,8	3,8	4,6	3,6	4,9	2,2	-3,9	-3,6

Pramen ČSÚ

V průměru za celé pololetí dosáhl nárůst nominální mzdy 9,1 %, reálně o 1,9 %.

Růst průměrné mzdy byl v 1. čtvrtletí nejvyšší od roku 1998, nebyly však za ním pouze hospodářské výsledky podniků. Zpomalení mzdového vývoje ve 4. čtvrtletí 2007 lze se znalostí údajů o následujícím vývoji již jednoznačně považovat za odklad vyplácení části odměn v podnikatelském sektoru do 1. čtvrtletí 2008, motivovaný převážně daňovými důvody, ale pravděpodobně i odkladem rozhodnutí o výši odměn až po uzavření roku. Mimořádně rychlé zvýšení průměrné mzdy v podnikatelské sféře sice ve 2. čtvrtletí nenastalo, tempo růstu však bylo stále vysoké.

¹² Zaměstnanci (fyzické osoby) v evidenčním počtu podniku nad 19 zaměstnanců a nepodnikatelské sféry celkem

Úsporná opatření ve vládou řízené sféře se v průběhu 1. pololetí 2008 promítla do zvýrazněné diferenciaci růstu mezd - v nepodnikatelské sféře došlo k citelnému poklesu reálné průměrné mzdy. Tato situace může způsobit nejen negativní reakci odborů, ale i další vlnu odchodů kvalifikovaných zaměstnanců ze státní správy. Řešení tohoto problému bude velmi citlivé z hlediska potřeby stabilizace, respektive dobudování kvalitního správního aparátu (nejen v době předsednictví EU), ale i možností veřejných rozpočtů.

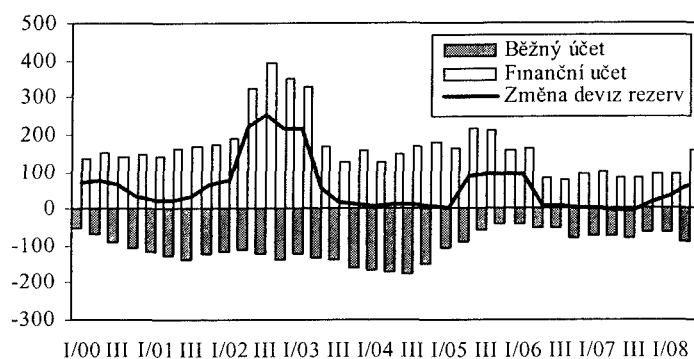
Meziodvětvová diferenciaci v průměru za celé pololetí dále vzrostla, neboť významnější nárůst zaznamenala zejména odvětví s vyššími mzdami, nicméně reprezentanti nejvyšších a nejnižších mezd jsou dlouhodobě jsou stabilní (výpočetní technika a finanční zprostředkování proti výrobě textilií a zemědělství). Ke zvýraznění diferenciaci přispělo jak rostoucí ohodnocení vysoce kvalifikované práce, tak na druhé straně zachování minimální mzdy (ve výši 8 tisíc Kč) využívané v mnoha podnicích v rámci odvodové optimalizace.

Mzdová úroveň je rozdílná i z hlediska typu hospodaření – nejvyšší mzdy dlouhodobě vyplácejí podniky v mezinárodním a zahraničním vlastnictví, nejnižší v družstevním. Z hlediska velikosti podniku jsou mzdy rovněž setrvale výrazně odlišeny – v zásadě platí, že čím větší podnik, tím vyšší mzdy.

5. Platební bilance

Běžný účet platební bilance za 1. pololetí 2008 skončil schodkem ve výši 32,2 mld. Kč. Obchodní bilance, bilance služeb a bilance převodů skončily přebytkem. Dominantní vliv na výsledek běžného účtu měl již tradičně deficit bilance výnosů. Aktivum finančního účtu 66,4 mld. Kč bylo dáno přílivem přímých zahraničních investic a portfoliových investic, u ostatních investic došlo k odlivu finančních zdrojů. Kapitálový účet skončil přebytkem 19,7 mld. Kč. Devizové rezervy ČNB po vyloučení vlivu kurzových rozdílů vzrostly o 36,9 mld. Kč.

Graf 8 : Platební bilance
(roční klouzavé úhrny, mld. Kč)

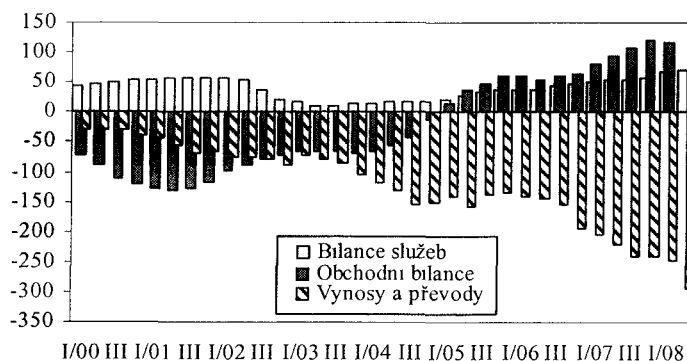
Pramen ČNB, propočty MF

5.1 Běžný účet

Pasivum běžného účtu 32,2 mld. Kč znamenalo jeho meziroční zhoršení o 30,5 mld. Kč. Bylo způsobeno výlučně zhoršením bilance výnosů, ostatní položky běžného účtu dosáhly meziročně lepšího výsledku. Na vnější nerovnováze, vyjádřené podílem deficitu BÚ na HDP, se tento vývoj projevil meziročním zhoršením z -2,2 % na -2,5 %. Poměr výkonové bilance (obchod se zbožím a službami) k HDP se zlepšil z 4,4 % na 5,5 % především příznivým vývojem obchodní bilance.

Saldo obchodní bilance skončilo přebytkem 83,2 mld. Kč¹³, což znamenalo meziroční zlepšení o 10,3 mld. Kč. Přes klesající dynamiku růstu nominálního objemu obratu zahraničního obchodu se při předstihu tempa růstu vývozu před dovozem přebytek obchodní bilance zvyšoval.

Graf 9 : Běžný účet platební bilance
(roční klouzavé úhrny, mld. Kč)

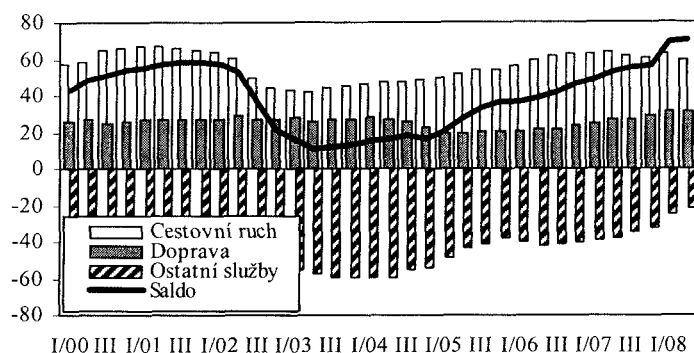

Pramen ČNB, propočty MF

¹³ v cenách FOB v metodice platební bilance

Přebytek bilance služeb 42,9 mld. Kč byl meziročně o 13,1 mld. Kč vyšší, což souviselo s rychlejším nárůstem příjmů (celkem o 15,6 mld. Kč) než výdajů (o 2,5 mld. Kč) u všech součástí bilance služeb, zejména v tzv. ostatních službách. Přesto bilance ostatních služeb zůstala dál deficitní (schodek 5,6 mld. Kč). Cestovní ruch i dopravní služby dosáhly v saldu přebytku (31,3 mld. Kč, resp. 17,1 mld. Kč).

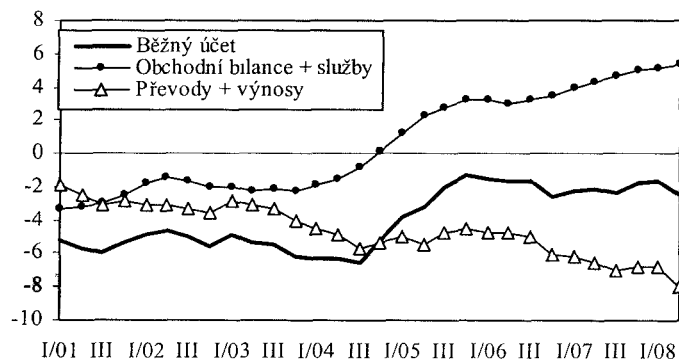
Graf 10 : Bilance služeb
(roční klouzavé úhrny, mld. Kč)

Pramen ČNB, propočty MF

Schodek bilance výnosů se meziročně zvýšil o 67,4 mld. Kč na 161,0 mld. Kč. Saldo investičních výnosů dosáhlo schodku 146,6 mld. Kč (zhoršení o 60,4 mld. Kč), který souvisel především s čistým odlivem výnosů z přímých zahraničních investic ve výši 154,6 mld. Kč (o 48,1 mld. Kč více). Toky výnosů z portfoliových i ostatních investic byly v saldu kladné, meziročně se ovšem přebytky snížily. Bilance náhrad zaměstnancům vykázala schodek 14,4 mld. Kč (o 6,8 mld. Kč více). Při stagnaci příjmů rostly výdaje spojené se zaměstnáváním zahraničních pracovníků v ČR.

Graf 11 : Podíl běžného účtu a jeho složek na HDP
(%, na bázi ročního klouzavého úhrnu)

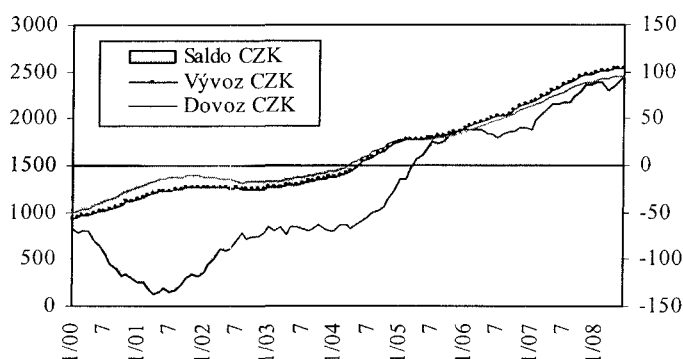
Pramen ČNB, propočty MF

Bilance běžných převodů dosáhla přebytku 2,7 mld. Kč a zlepšila se tak o 13,4 mld. Kč. Převážná část aktiva je spojena s příjmy z rozpočtu Evropské unie, vykazovanými v rámci převodů na běžném účtu a s odvody daní a sociálních příspěvků za zahraniční pracovníky pracující v ČR.

Obchodní bilance podle ČSÚ z údajů celní statistiky¹⁴

Po solidním růstu obrátu zahraničního obchodu v roce 2007 (o 14,6 %) jeho dynamika v 1. pololetí 2008 výrazně zvolnila. Nižšího tempa růstu dosáhl jak vývoz, tak dovoz. Nominální objem vývozu v CZK se za 1. pololetí zvýšil o 6,0 % a dosáhl 1289,8 mld. Kč, dovoz vzrostl o 5,6 % na 1224,2 mld. Kč.

Graf 12 : Obchodní bilance
(roční klouzavé úhrny, mld. Kč)

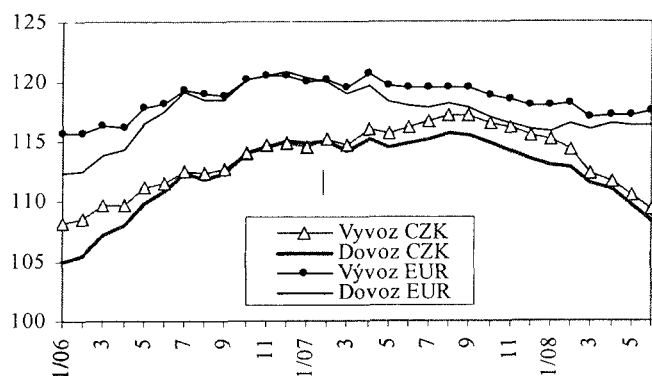
Pramen: ČSÚ, propočty MF

Vzhledem k předstihu tempa růstu vývozu před dovozem přebytek obchodní bilance v průběhu pololetí rostl a dosáhl 65,5 mld. Kč, nejvyššího pololetního aktiva v historii ČR (meziročně o 8,2 mld. Kč vyšší).

Zpomalení tempa růstu nominálního vývozu i dovozu souviselo s výrazným posílením koruny. Vývoz vyjádřený v eurech vzrostl za 1. pololetí 2008 o 18,6 % (za celý rok 2007 o 18,1 %), dovoz o 18,1 % (za rok 2007 o 16,1 %). Vliv zpomalení růstu zemí EU15 a další nepříznivé vlivy vnějšího prostředí se tak dosud ve výsledcích tuzemského zahraničního obchodu projeví jen minimálně.

¹⁴ Vývoz v metodice FOB, dovoz CIF

Graf 13 : Zahraniční obchod
(roční klouzavé úhrny, $sopr=100$)

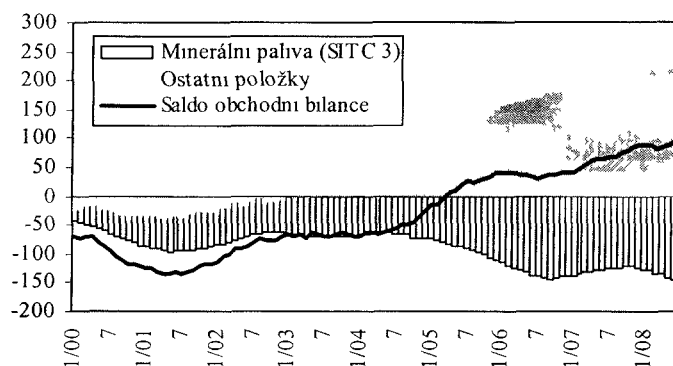

Pramen ČSÚ

Prudký růst cen ropy byl příčinou nárůstu schodku palivové části obchodní bilance (SITC 3) proti 1. pololetí 2007 o 20,7 mld. Kč na 80,4 mld. Kč. Tento vliv byl do značné míry eliminován posílením koruny k dolaru.

Směnné relace se v 1. pololetí 2008 meziročně zhoršily v průměru o 1,6 %¹⁵ při poklesu vývozních cen o 5,2 % a dovozních o 3,6 %.

Graf 14 : Obchodní bilance
(roční klouzavé úhrny, mld Kč)

Pramen ČSÚ, propočty MF

Z teritoriálního pohledu¹⁶ nedošlo v zahraničním obchodě k významným změnám. Objem vývozu rostl do všech oblastí s výjimkou ostatních vyspělých tržních ekonomik (vliv posílení koruny k dolaru) a evropských zemí s tranzitivní ekonomikou (ETE), které se však po přijetí Bulharska a Rumunska do EU podílejí na vývozu jen 1 %. Celkově se za 1. pololetí 2008 vyvezlo o 73,3 mld. Kč meziročně více. Nadprůměrný růst byl zaznamenán u vývozu do Společenství nezávislých států (SNS,

¹⁵ Z výběrových indexů v zahraničním obchodě se zbožím

¹⁶ Data přepočítána ČSÚ podle struktury po rozšíření EU o Bulharsko a Rumunsko od ledna 2007

hlavně Rusko) a ostatních států (především Čína). Do rozvojových ekonomik a zemí EU27 rostl vývoz podprůměrným tempem, nárůst vývozu do EU27 o 5,8 % (tj. 60,5 mld. Kč) však představoval 85,6 % absolutního navýšení celkového vývozu. Největším odběratelem tuzemských výrobců zůstalo přes snížení podílu na celkovém vývozu o 0,6 p.b. (na 30,7 %) Německo, kam se hodnotově vyvezlo o 3,9 % zboží více. Z dalších významných partnerů EU rostl podprůměrně vývoz do Francie a Spojeného království. Nadprůměrně se zvýšil vývoz zejména do Polska, Rakouska, Nizozemska a na Slovensko. Pokles objemu vývozu byl zaznamenán u Belgie, Maďarska a Španělska. Z jednotlivých zemí mimo EU byl nejvýraznější meziroční nárůst zaznamenán u vývozu do Ruska (o 26,7 % více) a do Číny (o 12,4 % více).

Tabulka 8 : Vývoz a dovoz podle teritorií

	Vývoz			Dovoz			Změna salda v mld Kč 2008/2007
	Index (%)	Podíl (%)		Index (%)	Podíl (%)		
	2008/2007	1 pol 2007	1 pol 2008	2008/2007	1 pol 2007	1 pol 2008	
CELKEM	106,0	100,0	100,0	105,6	100,0	100,0	8,2
v tom							
vyspěle tržní ekonomiky	105,4	91,5	91,0	101,2	80,2	76,8	49,7
z toho EU27	105,8	85,8	85,6	101,0	71,8	68,6	52,4
z toho SRN	103,9	31,3	30,7	103,2	28,3	27,7	4,3
Slovensko	109,8	8,5	8,8	109,6	5,3	5,5	4,1
rozvojové země	100,7	3,4	3,3	113,1	5,5	5,9	-8,1
evropské tranzitivní ekonomiky	98,3	1,0	1,0	176,1	0,3	0,4	-2,5
Společenství nezávislých států	120,5	3,4	3,9	132,6	6,9	8,7	-17,7
z toho Rusko	126,7	2,1	2,5	133,0	5,0	6,3	-12,6
ostatní	114,4	0,6	0,6	120,0	7,0	8,0	-15,3
z toho Čína	112,4	0,5	0,5	120,4	6,8	7,8	-15,4
nespecifikováno	778,4	0,0	0,3	190,6	0,1	0,2	2,0
Polsko	115,1	5,9	6,4	107,0	5,7	5,8	6,2
Francie	105,7	5,6	5,5	88,8	5,0	4,2	10,4
Itálie	106,2	5,0	5,0	97,6	5,0	4,6	5,1
Rakousko	109,6	4,6	4,7	107,7	3,7	3,8	2,0
Spojené království	103,0	5,0	4,9	102,6	2,7	2,6	1,0
Nizozemsko	109,2	3,7	3,9	86,4	3,9	3,2	10,4
USA	86,2	2,0	1,6	87,1	2,4	2,0	0,2
Japonsko	101,5	0,4	0,4	116,5	3,0	3,3	-5,7

Ostatní : Čína, S.Korea, Kuba, Laos, Mongolsko, Vietnam

Pramen : ČSÚ

Objem dovozu se meziročně zvýšil o 65,1 mld. Kč. Dovoz ze zemí EU27 v podstatě stagnoval, ze všech ostatních teritoriálních seskupení výrazně vzrostl. Vysoce nadprůměrného růstu dosáhl dovoz ze zemí ETE, SNS, tzv. ostatních a také z rozvojových zemí. Z jednotlivých zemí se nadprůměrně zvýšil dovoz např. ze Slovenska, Rakouska a Polska, podprůměrně rostl dovoz z Německa, Maďarska, Spojeného království a Rumunska. Meziročně nižší dovozy byly zaznamenány u 16 zemí EU27, z významnějších např. u Nizozemska, Francie a Itálie.

Celkový přebytek zahraničního obchodu (65,5 mld. Kč) byl dán aktivním saldem obchodu se zeměmi EU a zeměmi ETE. Kromě Irska a Lucemburska bylo dosaženo přebytku se všemi zeměmi EU. Největší podíl na příznivém výsledku měl obchod

s Německem (přebytek 56,8 mld. Kč), Slovenskem (45,4 mld. Kč) a Spojeným královstvím (31,5 mld. Kč). Ze zemí mimo EU obchodní bilanci nejvíce zatížil obchod s Čínou (-88,4 mld. Kč), Ruskem (-45,9 mld. Kč) a Japonskem (-35,4 mld. Kč).

Z komoditního hlediska byl pro výsledky zahraničního obchodu stejně jako v předchozích letech nejvýznamnější obchod se stroji a dopravními prostředky (třída SITC 7). Obrat této třídy dosáhl téměř 49 % celkového objemu zahraničního obchodu, přebytek se meziročně zvýšil o 25,6 mld. Kč a dosáhl 191,2 mld. Kč. V rámci SITC 7 byl zaznamenán standardně nejvyšší přebytek u silničních vozidel, ve srovnání se stejným obdobím předchozího roku se však v významně nezměnil. Rovněž u ostatních skupin SITC 7 bylo saldo aktivní a kromě obchodu s kovozpracujícími stroji došlo k meziročnímu zlepšení bilance.

Tabulka 9 : Komoditní struktura

Třídy SITC	Vývoz			Dovoz			Změna salda v mld Kč
	Index (%)	Podíl (%)		Index (%)	Podíl (%)		
	2008/2007	1 pol 2007	1 pol 2008	2008/2007	1 pol 2007	1 pol 2008	
Celkem	106,0	100,0	100,0	105,6	100,0	100,0	8,2
0 - Potraviny a živá zvířata	119,2	2,7	3,0	103,5	4,3	4,2	4,5
1 - Nápoje a tabák	126,5	0,5	0,6	88,5	0,6	0,5	2,5
2 - Surové materiály (s výj. paliv)	104,2	2,7	2,7	111,1	2,5	2,7	-1,9
3 - Neroztá paliva a maziva	129,8	2,6	3,2	133,1	7,8	9,9	-20,7
4 - Živočišné a rostlinné oleje	141,0	0,1	0,1	125,0	0,1	0,2	0,0
5 - Chemikálie	104,8	6,0	5,9	105,0	10,7	10,6	-2,7
6 - Tržní výrobky	100,6	20,9	19,8	98,8	21,9	20,4	4,8
7 - Stroje a přepravní zařízení	106,9	54,0	54,4	104,0	42,4	41,7	25,6
8 - Průmyslové výrobky	102,8	10,5	10,2	106,4	9,7	9,8	-3,7
9 - Komodity jinde nezařazené	158,7	0,0	0,0	148,1	0,1	0,1	-0,1

Pramen: ČSÚ

Kromě strojů a dopravních prostředků se na zlepšení obchodní bilance nejvíce podílelo snížení deficitu v obchodu s polotovary a materiály (třída SITC 6) a potravinami (třída SITC 1).

Negativně obchodní bilanci ovlivnil především vývoj obchodu s neroztá palivy (třída SITC 3) zvýšením deficitu o 20,7 mld. Kč na 80,4 mld. Kč. Samotný dovoz ropy v naturálním vyjádření klesl o 1,1 % a hodnotově vzrostl o 30,0 %, dovoz zemního plynu se zvýšil naturálně o 32,7 % a hodnotově o 44,5 %.

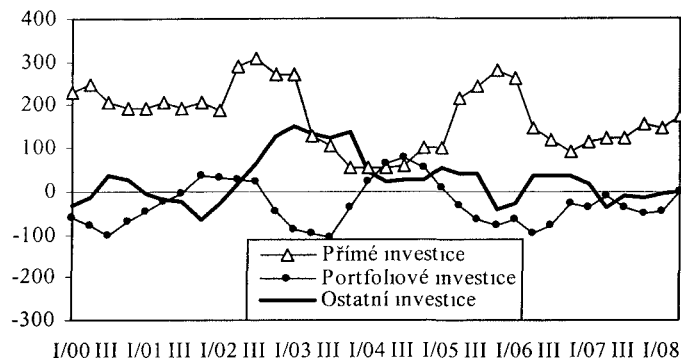
5.2 Kapitálový účet

Kapitálový účet skončil v 1. pololetí 2008 přebytkem 19,7 mld. Kč. Zlepšení o 17,0 mld. Kč bylo při stagnaci výdajů dáno růstem přijatých plateb z rozpočtu EU.

5.3 Finanční účet

Finanční účet vykázal za 1. pololetí 2008 přebytek ve výši 66,4 mld. Kč. Devizové rezervy ČNB se zvýšily o 36,9 mld. Kč.

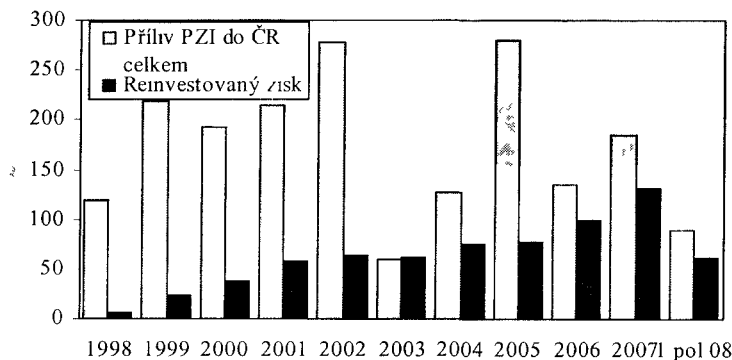
Graf 15 : Finanční účet platební bilance
(roční klouzavé úhrny, mld. Kč)

Pramen: ČNB, propočty MF

Čistý příliv přímých zahraničních investic do ČR ve výši 79,9 mld. Kč byl o 14,2 mld. Kč meziročně vyšší. Z 90,0 mld. Kč, které byly investovány v tuzemsku jako přímé investice, směřovalo do základního kapitálu 25,6 mld. Kč, odhad reinvestovaného zisku byl 60,6 mld. Kč. Objem tuzemských přímých investic v zahraničí dosáhl 10,2 mld. Kč.

Graf 16 : Příliv přímých zahraničních investic
(mld. Kč)

Pramen: ČNB

U portfoliových investic byl v součtu za 1. pololetí 2008 zaznamenán čistý příliv ve výši 26,3 mld. Kč, když ve stejném období předchozího roku byl v této oblasti vykázán naopak čistý odliv zdrojů ve výši 25,6 mld. Kč. Čistý odliv 13,0 mld. Kč v 1. čtvrtletí souvisel především s odprodejem tuzemských akcií zahraničními investory a rovněž s nákupem zahraničních akcií tuzemskými investory, kteří zároveň odprodávali dlouhodobé zahraniční dluhopisy. Čistý příliv portfoliových investic v 2. čtvrtletí ve výši 39,3 mld. Kč souvisel především s emisí vládních dluhopisů za 2 mld. EUR na

zahraničních finančních trzích. Nákupy ostatních akcí i dluhopisů na zahraničních trzích převažovaly nad investicemi zahraničních investorů do tuzemských cenných papírů.

U ostatních investic došlo k čistému odlivu kapitálu ve výši 39,7 mld. Kč (o 9,9 mld. Kč meziročně méně). Převažující byl růst aktiv obchodních bank vůči zahraničí, ve vládním sektoru došlo k čistému odlivu prostředků v souvislosti se splácením úvěru od EIB.

5.4 Devizové rezervy

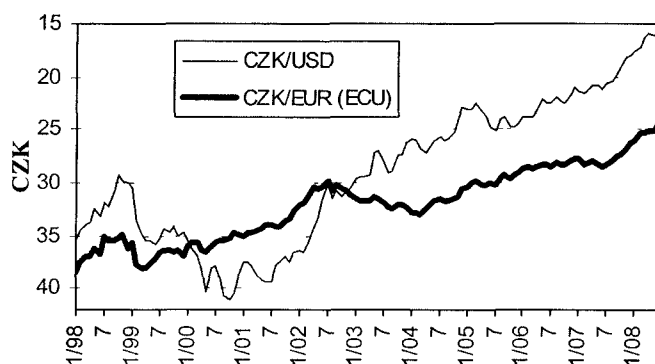
Stav devizových rezerv centrální banky k 31. prosinci 2007 činil 631,0 mld. Kč, tj. 23,7 mld. EUR (devizové rezervy tvoří ze dvou třetin aktiva v euru a z jedné třetiny aktiva v dolarech). Tento stav může pokrýt dovoz zboží a služeb po dobu necelých tří měsíců.

5.5 Měnové kurzy

Směnný kurz koruny navázal na trend v minulém roce a pokračoval ve svém posilování. Volatilita kurzu koruny proti oběma světovým měnám se v porovnání s 1. pololetí 2007 zvětšila, přičemž vůči EUR byly její výkyvy menší. Nominální směnný kurz koruny vůči EUR se v 1. pololetí 2008 pohyboval v rozmezí od 26,36 do 23,90 CZK/EUR, vůči USD mezi 18,18 až 15,16 CZK/USD.

V průměru za 1. pololetí činilo posílení koruny proti EUR 11,7 % (oproti 1,2% v 1. pololetí 2007), vůči USD 28,5 % (proti 9,5 % v 1. pololetí 2007). Dynamika posilování vůči EUR se od ledna 2008 postupně zrychlovala. z 6,9 % na 17,4 % v červnu, resp. z 21,0 % na 36,1 % vůči USD.

Graf 17 : Nominální směnný kurz CZK vůči USD a EUR (ECU)

Pramen: ČNB

Výrazná difference mezi posilováním koruny vůči EUR a USD vyplývá z vývoje vzájemného vztahu směnného kurzu EUR a USD. Ten se v 1. pololetí 2008 pohyboval v rozmezí od 1,448 do 1,594 USD/EUR při průměru 1,531 USD/EUR (v 1. pololetí 2007 činil průměr 1,329 USD/EUR). Trend výrazného posilování EUR vůči USD trval (s určitými peripetemi) skoro až do konce dubna. V květnu a červnu pak došlo k mírné korekci ve prospěch USD.

Příčiny meziročního posilování koruny se zásadně nezměnily. Česká republika si udržuje nadále dobré makroekonomické charakteristiky (rostoucí přebytek výkonové bilance, vnější rovnováhu, nízké vnější i vnitřní zadlužení a relativně vysoký hospodářský růst), které doprovází poměrně vysoká inflace. K fundamentálním faktorům se od 2. pololetí 2007 připojila i krize finančního trhu v USA. Ta pro finanční trhy znamenala spíše očekávání růstu úrokových sazeb. Celkové prostředí bylo tedy příznivé pro tvorbu apreciačních očekávání u domácích i zahraničních ekonomických subjektů a ovlivňovalo i jejich chování. Ve směru posilování koruny působily i informace o méně příznivém vývoji v USA a Eurozóně.

6. Měnový vývoj a finanční trh

6.1 Měnové agregáty

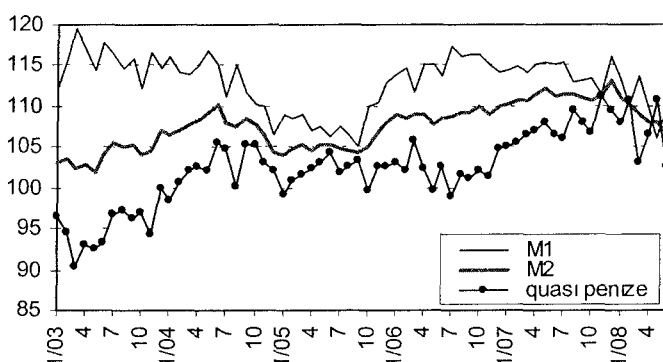
Měnové agregáty (pasiva)

Meziroční růst široké peněžní zásoby (agregát M2) od počátku roku zpomaluje. V lednu nárůst dosahoval 11,0 %, v červnu pak 6,7 %. K nižšímu růstu peněžní zásoby přispělo zejména snížení dynamiky úvěrů poskytnutých podnikům a domácnostem a pokles čistého úvěru vládě. Pomalejší dynamika domácích úvěrů zřejmě souvisí se zpomalováním hospodářského růstu.

Meziroční růst vysoce likvidních peněz (agregát M1) v průběhu 1. pololetí 2008 značně kolísal, což bylo ovlivněno dvěma faktory. Na jedné straně byl růst tlumen rostoucími náklady obětované příležitosti z držby vysoce likvidních peněz v souladu s postupným zvyšováním referenčních úrokových sazeb ČNB, které stabilně rostly od října 2005. Na druhé straně byl růst podporován stále silnou transakční poptávkou. V rámci agregátu M1 byl od počátku roku zaznamenán nižší růst oběživa, což souvisí se zhoršením důvěry spotřebitelů a se zpomalením růstu spotřeby domácností.

Graf 18 : Měnové agregáty

(sopr = 100)

Pramen: ČNB

Meziroční růst quasi peněz (rozdíl agregátu M2 a M1) se v únoru proti lednu zvýšil, následně až do května v porovnání s předchozím měsícem rostl. V červnu klesla dynamika růstu na 2,7 %, což byla nejnižší hodnota zaznamenaná od listopadu 2006. Vývoj quasi peněz je v delším období ovlivňován především náklady obětované příležitosti z držby vysoce likvidních peněz, jejichž růst dynamiku quasi peněz zvyšuje a naopak.

Úvěry (aktiva)

Čistá zahraniční aktiva zaznamenala během celého 1. pololetí 2008 meziroční pokles, který postupně zrychloval. V lednu klesla čistá zahraniční aktiva proti předchozímu roku o 4,0 %, v červnu již o 12,0 %. Na průměrném meziročním poklesu o 8,2 % se podílel zejména meziroční pokles čistých zahraničních aktiv ČNB ve výši 8,7 %.

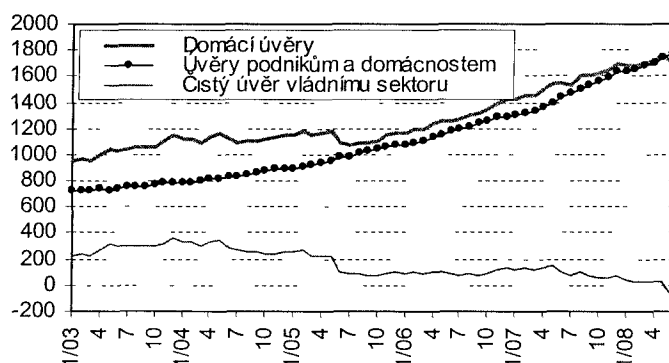
Čistá domácí aktiva, tvořená domácími úvěry a ostatními čistými položkami včetně cenných papírů a kapitálu, vykazovala během 1. pololetí stabilní tempo růstu na průměrné úrovni 22,9 %. Tempo růstu domácích úvěrů tvořených čistým úvěrem vládě a úvěry podnikům a domácnostem dosahovalo průměrně 15,0 %.

Čistý úvěr vládě (tj. centrální vládě a ostatní vládě) stále klesá a v červnu dosáhl meziročního tempa 15,1 %, které bylo o 14,9 p.b. nižší než v lednu téhož roku. Úvěr poskytnutý vládě snížený o poskytnuté výpůjčky činil v lednu 36,8 mld., v květnu pak 21,7 mld. V červnu se čistý úvěr vládě dostal do záporných hodnot (-86,2 mld.) a půjčky vlády tak poprvé převýšily úvěry, které vláda získala.

Meziroční tempo růstu úvěrů podnikům a domácnostem, které zvyšovalo domácí úvěrovou emisi dosáhlo v průměru 24,9 %. Růst celkových úvěrů se však postupně snižoval (v lednu dosáhl 26,0 %, v červnu 23,7 %) a to zejména díky zpomalení růstu úvěrů domácnostem z 34,1 % v lednu na 29,6 % v červnu. Úvěry domácnostem tvoří z celkových úvěrů poskytnutých domácnostem a podnikům 45,1 %. Úvěry poskytnuté podnikům si své tempo udržovaly na téměř neměnné úrovni 19,6 %.

Úvěry podnikům (zahrnují úvěry finančním neměnovým institucím a úvěry nefinančním podnikům) rostly zejména díky růstu krátkodobých úvěrů do 1 roku. Střednědobé úvěry poskytnuté nefinančním podnikům kromě června meziročně klesaly, dlouhodobé úvěry nad 5 let vykazovaly v zásadě stabilní tempo růstu (kromě června, kdy se meziroční nárůst zpomalil). Uvedený vývoj úvěrů s delšími splatnostmi charakteristický pozvolným zpomalováním dynamiky růstu zřejmě souvisí s očekávaným zpomalením investiční aktivity podniků v nadcházejícím období.

Graf 19 : Domácí úvěry, mld. Kč

Pramen: ČNB

Meziroční tempo růstu úvěrů domácnostem dosáhlo v lednu 34,1 % a postupně se snižovalo na 29,6 % v červnu. Absolutní objem úvěrů dosáhl k červnu 2008 797,9 mld. Kč. Zvolnění dynamiky indikují i nově poskytnuté úvěry, jejichž meziroční tempo se proti lednu snížilo o 10,8 p.b. na 4,8 %. V absolutní hodnotě činil stav nově poskytnutých úvěrů v červnu 62,4 mld. Kč.

Nejnižším meziročním tempem rostly v případě všech úvěrů domácnostem spotřebitelské úvěry, které v červnu dosáhly 25,6 % (nižší o 1,6 p.b. proti lednu). Následovány byly ostatními úvěry, které jako jediné vykazaly ve 2. čtvrtletí zrychlení růstu z 25,2 % na 27,1 % v červnu. Úvěry na nákup bytových nemovitostí se proti roku 2007 zvýšily o 31,3 %, avšak od počátku roku se jejich tempo stejně jako

u spotřebitelských úvěrů snižovalo. Vývoj úvěrů poskytnutých domácnostem souvisí se zpříšňováním úvěrových podmínek a zvýšením referenčních úrokových sazeb na počátku roku.

Poměr celkové (bankovní a nebankovní) zadluženosti domácností k ročnímu hrubému disponibilnímu důchodu se během roku 2007 zvýšil cca o 9 p.b. na úroveň 50,0 %. Ve vztahu k HDP se zadluženost zvýšila o 7 p.b. na 29 %. V 1. čtvrtletí 2008 dosáhla zadluženost k hrubému disponibilnímu důchodu 49 % a ve vztahu k HDP 25 %. V eurozóně se poměr celkové zadluženosti pohybuje na 93 % vzhledem k hrubému disponibilnímu důchodu, resp. na 61 % vzhledem k HDP.¹⁷

6.2 Úrokové sazby

Limitní úroková sazba pro dvoutýdenní repo operace byla v průběhu 1. pololetí 2008 téměř stabilní. Došlo pouze k jednomu zvýšení o 0,25 p.b. na 3,75 % k 8. 2. 2008. Ve stejném rozsahu byly zvýšeny i diskontní a lombardní sazba na 2,75 %, resp. 4,75 %. Ke konci června činila limitní úroková sazba pro dvoutýdenní repo operace 3,75 %. Úroveň povinných minimálních rezerv zůstává od října 1999 stálá ve výši 2,00 %.

Bankovní rada ECB ponechala referenční úrokovou sazbu během celého pololetí beze změny na úrovni 4,00 %. Stanoviska ECB ponechat úrokové sazby neměnné, se zakládala na zhodnocování aktuální hospodářské situaci. Během celého období však byla ekonomika ovlivňována silným měnovým a úvěrovým růstem, který se ve střednědobém horizontu jeví jako hrozba pro udržení cenové stability.

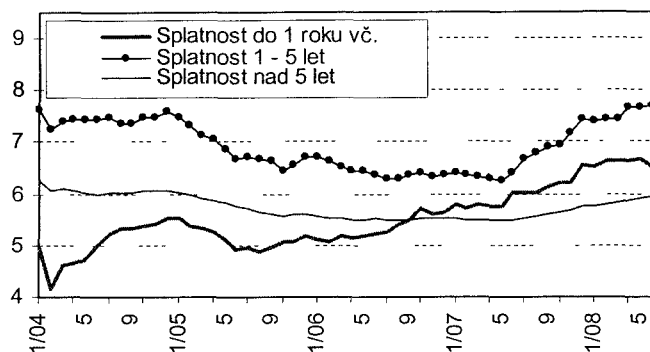
Americký Fed přistoupil v první polovině roku k uvolňování měnové politiky. Referenční úroková sazba byla v USA snížena hned čtyřikrát, celkově o 2,25 p.b. z prosincové úrovně 4,25 % na červnovou hodnotu 2,00 %. Současně byla také ve dvou krocích snížena diskontní sazba z 3,50 % na 2,50 %, toto opatření mělo spolu s novým úvěrovým programem umožnit širší přístup k likviditě a zamezit tak šíření globální finanční krize. Monetární politika svou expanzí reagovala na situaci nepříznivého ekonomického výhledu doprovázeného následky hypoteční krize a nestabilitou na finančních trzích.

Úrokový diferenciál mezi korunou a eurem se ke konci června pohyboval na 0,25 p.b., vzhledem k dolaru byl záporný na úrovni 1,75 p.b.

¹⁷ Viz ČNB: Zpráva o inflaci II/2008 Praha: ČNB, 2008 a ČNB: Zpráva o inflaci III/2008. Praha: ČNB, 2008.

Průměrné domácí sazby z úvěrů domácnostem vč. NISD¹⁸ a nefinančním podnikům se v červnu pohybovaly na úrovni 6,27 % a proti prosinci 2007 se zvýšily o 0,16 p.b. V případě vkladů domácností vč. NISD a nefinančních podniků se průměrné sazby zvedly o 0,17 p.b. na 1,66 % v červnu.

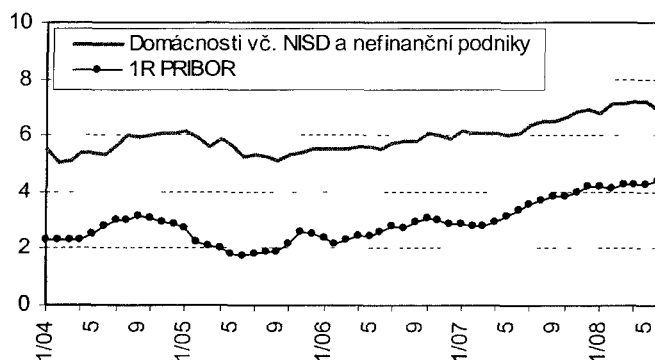
Graf 20 : Úrokové sazby z úvěrů celkem podle splatnosti, % p. a.

Pramen: ČNB

Průměrné úrokové sazby z nových úvěrů¹⁹ poskytnutých domácnostem vč. NISD a nefinančním podnikům byly proti průměrným sazbám ze všech realizovaných úvěrů významně vyšší, na úrovni 6,99 % (proti prosinci 2007 vzrostly o 0,19 p.b.). Naopak průměrné úrokové sazby z vkladů domácností vč. NISD a nefinančních podniků byly nižší proti průměrným sazbám ze všech přijatých vkladů pouze o 0,08 p.b. a v červnu dosahovaly hodnoty 1,58 % (proti prosinci 2007 vyšší o 0,16 p.b.).

Graf 21: Úrokové sazby nově poskytnutých úvěrů, % p. a.

Pramen: ČNB

18 Neziskové instituce sloužící domácnostem. Jedná se o neziskové instituce, které jsou samostatným subjektem a poskytují domácnostem netržní zboží a služby. Zahrnují se zde zejména politické strany a hnutí, odborové svazy, církevní společnosti, sdružení, profesní organizace, sociální a kulturní zařízení, soukromé školy, nadace, aj.

19 Nové obchody (jak úvěry tak půjčky) jsou definovány jako veškeré nové dohody uzavřené mezi bankami a jejich klienty v průběhu sledovaného období.

Spread mezi průměrnou úrokovou sazbou z nových úvěrů poskytnutých domácnostem vč. NISD a podnikům a úrokovou sazbou pro jednorocní PRIBOR, který popisuje tržní úvěrové podmínky vykázal v červnu hodnotu 2,53 p.b. Průměrná hodnota spreadu dosáhla za 1. pololetí 2,81 p.b.

Vývoj průměrných úrokových sazeb z úvěrů domácnostem a NISD v členění podle splatností byl v 1. pololetí 2008 značně diferencovaný. U úvěrů do 1 roku včetně došlo během ledna až června k poklesu úrokových sazeb o 0,30 p.b. na hodnotu 13,60 %. Ostatní úrokové sazby se naopak během uvedeného období zvýšily. Sazby z 1 až 5letých úvěrů vzrostly o 0,30 p.b. na 12,76 %. U sazeb z úvěrů splatných nad 5 let došlo ke zvýšení o 0,21 p.b. na hodnotu 6,02 %. V případě nefinančních podniků vzrostly průměrné úvěrové úrokové sazby u všech splatností. Nejvyšší nárůst úroků zaznamenaly úvěry se splatností od 1 roku do 5 let vč. a to o 0,29 p.b. na červnovou úroveň 5,82 %. Úroky u 1letých resp. 5 a víceletých úvěrů vzrostly méně, avšak o téměř shodnou hodnotu (o 0,13 p.b. resp. 0,14 p.b.) na úroveň 5,49 % resp. 5,76 %.

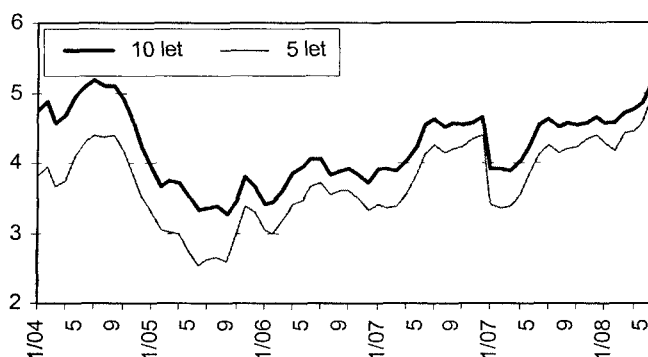
Podle základních kategorií lze úvěry pro domácnosti členit podle typu na spotřební, na nákup bytových nemovitostí a ostatní. Úroková sazba u spotřebitelských úvěrů v průběhu prvního čtvrtletí klesala (z 13,30 % v lednu na 13,10 % v březnu), ve druhém čtvrtletí spíše rostla (z 13,28 % v dubnu na 13,31 % v červnu). Sazby z úvěrů na nákup bytových nemovitostí stejně tak i z ostatních úvěrů měly během celé poloviny roku rostoucí tendenci. Úvěrové sazby na nákup bytových nemovitostí se v červnu proti lednu zvýšily o 0,14 p.b. na 5,05 %. V případě ostatních úvěrů byl nárůst sazeb obdobný a v červnu tak dosáhly 7,11 %.

Vklady domácností vč. NISD a nefinančních podniků lze podle kategorizace členit na jednodenní vklady, vklady s dohodnutou splatností, vklady s výpovědní lhůtou resp. repo operace²⁰. Průměrné úrokové sazby z jednodenních vkladů poskytnuté domácnostem, NISD a nefinančním podnikům dosáhly v červnu hodnoty 0,94 % a byly vyšší proti lednové hodnotě o 0,18 p.b. Úrokové sazby z vkladů s dohodnutou splatností se během první poloviny roku zvýšily z lednové hodnoty 2,34 % na 2,55 % v červnu. A konečně úrokové sazby spjaté s vklady s výpovědní lhůtou, které narostly z uvedených kategorií nejméně (vyšší proti lednu o 0,04 p.b.), dosáhly v červnu hodnoty 2,18 %.

²⁰ Repo operace nejsou zveřejňovány z důvodu možné identifikace respondenta.

Výnosy ze státních dluhopisů rostly v 1. pololetí roku 2008 relativně vysokým tempem, což adekvátně odpovídá poklesu tržní ceny státních dluhopisů v důsledku očekávání trhů na budoucí růst inflace. Mírný pokles výnosů byl zaznamenán pouze v únoru a to u dluhopisů s krátkodobou a střednědobou splatností. Sazby průměrně rostly v rozmezí 0,59 p.b. až 0,68 p.b. (výnosy z jednoletých státních dluhopisů vzrostly pouze o 0,37 p.b.). Nejvyšší nárůst výnosů si připsaly 2 až 10leté státní dluhopisy, dluhopisy se splatností nad 10 let rostly tempem mírně nižším, na dolní hranici intervalu. Výnosy z jednoletých, pětiletých, desetiletých a patnáctiletých státních dluhopisů se v červnu nacházely na úrovních 4,54 %, 4,96 %, 5,15 % a 5,38 %. Všeobecný trend sbližování sazeb u krátkodobých a dlouhodobějších splatností se dále projevoval i u výnosů ze státních dluhopisů.

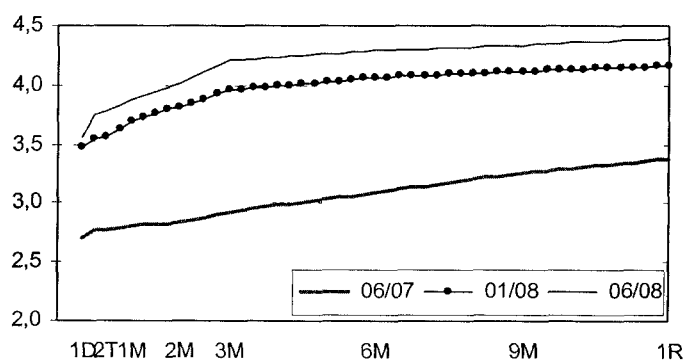
Graf 22 : Výnosy státních dluhopisů, % p a

Pramen ČNB

Průměrná 3měsíční sazba PRIBOR se od ledna do června zvýšila z 3,96 % na 4,21 %. 1R PRIBOR byl v průměru o 0,18 p.b. vyšší než 3M PRIBOR a v červnu činil 4,40 %. Krátkodobá výnosová křivka mezibankovních úrokových sazeb PRIBOR se v červnu proti lednu téhož roku posunula téměř rovnoměrně směrem vzhůru, což zachycuje dosavadní růst základních úrokových sazeb ČNB. Výnosy podle splatností vzrostly po celé délce křivky o 0,09 p.b. až 0,25 p.b., v průměru 0,22 p.b.

Graf 23: Krátkodobá peněžní výnosová křivka, % p a

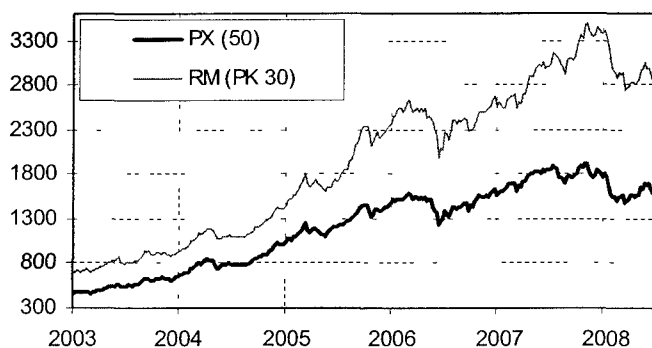
Pramen ČNB

6.3 Akciový trh

Od poloviny minulého roku, kdy vypukla americká hypoteční krize se rozšířila i do Evropy. Český akciový trh byl krizí zasažen pouze okrajově a to díky opatrnějším investičním strategiím. Likvidní pozice komerčních bank v ČR nebyla nijak významně narušena, na rozdíl od velkých amerických bank, které investovaly do cenných papírů navázaných na hypoteční úvěry v USA. Situace na světových akciových trzích se začíná v současnosti pozvolna stabilizovat, stabilizace na trzích mezibankovních je i přes značnou pomoc centrálních bank stále otázkou času.

Situace na pražské burze (BCPP) byla během 1. poloviny roku 2008 spojená s poklesem oficiálního indexu pražské burzy. Index PX klesl z hodnoty 1808,6 z počátku ledna na 1483,5 ke konci června, tedy o 18,0 %. Oživení nastalo pouze v polovině května, kdy se index PX dostal na hodnotu 1710,8 a posílil tak proti předcházejícímu propadu cca o 17,1 %. Na konci června se na hlavním trhu pražské burzy obchodovalo 14 titulů, proti předchozímu roku přibyl ECM. Nejvyšší posílení zaznamenal během 1. pololetí titul Orco, naopak nejvíce ztratily AAA, které začaly být nově obchodovány od roku 2007. Objem obchodů akcií, resp. dluhopisů za 1. pololetí 2008 dosáhl na pražské burze 436,7 mld. Kč, resp. 302,0 mld. Kč.

Graf 24 : Indexy akciového trhu

Pramen. BCPP, RMS

Akciový index RM²¹ obchodovaný v rámci RM systému se vyvíjel v průběhu 1. poloviny roku 2008 obdobně jako index PX. Index se propadl z počáteční lednové

²¹ Původně se jednalo o index PK 30, který tvořilo 30 hlavních titulů. Od 17. 7. 2006 byl jeho název změněn na Index RM, jehož bázi v současnosti tvoří 10 titulů.

hodnoty 3385,7 na 2 715,1 na konci června, tj. o 19,8 %. Celkový objem obchodů v RM systému za uvedené období dosáhl pouhých 3,1 mld. Kč.

Na kapitálovém trhu celkem (BCPP, RM systém, neorganizované trhy) bylo zobchodováno 1524,8 mld. Kč, z toho 646,5 mld. Kč připadlo na dluhopisy a 878,3 mld. Kč na akcie a podílové listy.

7. Veřejné rozpočty

Aktualizované odhady v metodice ESA 95 svědčí o tom, že oproti cílům původně stanoveným v Konvergenčním programu ČR lze očekávat příznivější výsledky. Pro rok 2008 činí aktuální odhad -2,0 % HDP (proti -3,0 % HDP stanoveným pro rok 2008).

Nicméně celkový deficit veřejných rozpočtů v metodice peněžních toků se v roce 2008 meziročně zvýší o 1,5 p.b. na 2,6 % HDP a bude činit 98,0 mld. Kč, což bude dáno především použitím rezervních fondů uspořených v minulých letech. Ukazatel používaný jako základní indikátor pro fiskální cílení²² se meziročně také zhorší, a to o 1,4 p.b. na 89,3 mld. Kč tj. -2,3 % HDP. Fiskální cíl stanovený v Návrhu státního rozpočtu pro rok 2008 bude dodržen; kolísavý vývoj tohoto ukazatele v minulých letech (viz tabulka 1) naznačuje, že veřejné rozpočty nevykazují jednoznačný trend ke snižování deficitů a jejich následné vyrovnanosti.

Používané metodiky veřejných rozpočtů

1) Veřejné finance lze sledovat z více úhlů pohledu. **Pro účely plnění tzv. maastrichtských kritérií jsou údaje vykazovány na aktuálním principu (metodika ESA 95).** Znamená to, že operace všech vládních institucí jsou zachycovány tehdy, když se ekonomická hodnota vytváří, transformuje nebo zaniká, nebo když se pohledávky a závazky zvyšují nebo snižují bez ohledu na to, kdy bude tato transakce peněžně uhrazena. Tím zohledňuje hospodaření vlády nejen z krátkodobého hlediska (peněžní příjmy – výdaje), ale také z hlediska dlouhodobé perspektivy (pohledávky – závazky). Údaje v této metodice však nepodávají přesný přehled o likviditě veřejných financí. Metodika ESA 95 je používána zejména v dokumentech předkládaných EU. Saldo v této metodice je využíváno pro hodnocení fiskální disciplíny členských států EU. Takto vypočtené výsledky hospodaření nejsou v této publikaci uvedeny. V této metodice jsou sestavovány **fiskální cíle stanovené v Konvergenčním programu ČR.**

²² Ze salda pro fiskální cílení jsou vyloučeny tzv. čisté půjčky (včetně příjmů z privatizace), dotace transformačním institucím a také vliv EU prostředků, které by výsledky daného roku zkreslovaly o časový nesoulad mezi přijetím plateb z EU a jejich realizací

2) Údaje v této publikaci jsou prezentovány v metodice peněžních toků, která má přímou vazbu na schvalovaný státní rozpočet, rozpočty státních fondů a ostatních subjektů veřejných rozpočtů. Operace běžného roku jsou sledovány na hotovostním principu, tedy v okamžiku, kdy jednotlivé subjekty realizují související peněžní tok. Příjmy a výdaje jsou zaznamenány na základě provedené platby, nikoli na základě vzniku pohledávky resp. závazku. Prostřednictvím této metodiky jsou sledovány vládní příjmy, výdaje, financování deficitu a s tím související změna dluhu. Je používána v rozpočtových dokumentech, protože je blízká národní metodice sledování příjmů a výdajů.

Celkové saldo veřejných rozpočtů (včetně čistých půjček) je rozdílem jejich celkových příjmů a výdajů, ukazuje výslednou schopnost/potřebu financování přebytku/deficitu např. z finančních trhů (resp. symetricky možnost umístění přebytků), slouží pro hodnocení rozpočtové politiky se zaměřením na její dopady a účinky na finanční trhy a jejich stabilitu. Na rozdíl od metodiky ESA 95 podává informaci o likviditě veřejných rozpočtů. Např. příjmy mohou pocházet z prodeje finančního majetku, což vede ke snížení deficitu a tedy k optickému vylepšení hospodaření, ale z hlediska skutečného hospodaření se jedná o neutrální operaci, kdy se pouze mění jedna forma majetku na jinou. Saldo je využíváno pro sestavení a plnění rozpočtu a realizaci dluhové politiky státu.

Saldo pro fiskální cílení představuje celkové saldo v metodice peněžních toků očištěné na příjmové i výdajové straně o finanční operace (poskytnuté půjčky a jejich splátky včetně příjmů z privatizace) a dotace transformačním institucím. Vyloučen je také vliv EU prostředků, které by výsledky daného roku zkreslovaly o časový nesoulad mezi přijetím plateb z EU a jejich realizací. Cílem je očistit saldo o operace, které jsou sice peněžním příjmem nebo výdajem, ale ekonomicky nepředstavují změnu aktiv veřejných financí (např. privatizace) a dále vyloučit některé operace jednorázového nebo dočasného charakteru (např. úhrada transformačních nákladů).

Pro názornější pochopení obou metodik je možné nalézt paralelu mezi klasickým podnikovým účetnictvím a účetnictvím státu. Zatímco metodika peněžních toků poskytuje obdobné informace jako účetní výkaz cash-flow, ESA 95 poskytuje informace charakteru rozvahy a určité formy výkazu zisku a ztráty. Tyto tři výkazy, tedy rozvaha, výkaz zisku a ztráty a cash-flow, jsou v různých modifikacích výsledkem účetnictví každého podnikatelského subjektu a teprve na základě všech tří lze posoudit zdraví podniku nebo naopak nalézt jeho slabá místa. Rovněž pro stát je znalost těchto informací nutností, což současně vysvětluje používání obou metodik.

Nejvyšší podíl na celkovém deficitu veřejných rozpočtů si standardně udržuje státní rozpočet. U státních fondů dochází k meziročnímu snížení deficitů, i nadále se však projevuje nedostatek jejich vlastních příjmů (zejména Státního fondu dopravní infrastruktury a Státního fondu rozvoje bydlení). Výdajové programy fondů jsou již nastaveny, ale většina nemá v současné době dostatečné zdroje na realizaci své činnosti. Hospodaření místních rozpočtů skončí stejně jako v roce 2007 přebytkem, jehož podíl na celkovém výsledku hospodaření veřejných rozpočtů zůstává i nadále relativně nízký. Zdravotní pojišťovny očekávají přebytek hospodaření, nicméně systém zdravotního pojištění je stále vnitřně závislý na zdrojích, které plynou ze státního rozpočtu prostřednictvím platby pojistného za tzv. nevýdělečně činné osoby (státní pojištěnce).

V roce 2008 se meziročně budou rychleji zvyšovat výdaje než příjmy (o 4,1 p.b.). Předpokládané příjmy budou pozitivně ovlivněny vyššími privatizačními příjmy než tomu bylo v roce 2007. Nicméně výdajová strana nadále zůstane zatížena vysokým podílem sociálních mandatorních výdajů. Pozitivním rysem posledních let včetně roku 2008 je postupné snižování nákladů spojených s transformací. Ve srovnání s výsledky dosaženými v roce 2007 se zhorší očekávaný deficit státního rozpočtu a také hospodaření se zdroji z privatizace (bývalý Fond národního majetku) a znatelně poklesne přebytek hospodaření zdravotních pojišťoven. K mírnému snížení přebytku dojde u místních rozpočtů, naopak u státních fondů se očekává výrazné zlepšení hospodaření. Vývoj deficitů veřejných rozpočtů je patrný z níže uvedené tabulky.

Tabulka 10: Vývoj veřejných rozpočtů
(v % HDP)

	2005	2006	2007	2008 očekávaná skutečnost
PŘÍJMY vč. splátek	42,9	38,5	38,9	39,1
Přijaté splátky	3,9	0,5	0,7	1,0
VÝDAJE vč. poskytnutých půjček	42,9	43,0	40,0	41,7
Poskytnuté půjčky	0,6	0,6	0,5	0,3
SALDO vč. čistých půjček	0,0	-4,4	-1,0	-2,6
SALDO pro fiskální cílení	-1,7	-3,1	-1,0	-2,3
Hrubý veřejný konsolidovaný dluh ke konci roku	25,5	27,3	27,4	27,4

Pramen MF

V roce 2008 dojde k mírnému zvýšení podílu celkových příjmů na HDP ve srovnání s rokem 2007 o 0,2 p.b. na 39,1 %. Meziroční růst celkových daňových příjmů výrazně zpomalí, dojde k růstu příjmů z privatizace. Ty budou ve srovnání s rokem 2007 vyšší o 11,5 mld. Kč a dosáhnou 25,3 mld. Kč. Konsolidovaná daňová kvóta se sníží o 0,8 p.b. a bude činit 33,7 % HDP.

Podíl výdajů na HDP se ve srovnání s předchozím rokem zvýší o 1,7 p.b. na 41,7 % HDP. V jejich struktuře nedochází k výrazným změnám. Největší váhu na celkových výdajích veřejných rozpočtů dlouhodobě mají transfery obyvatelstvu včetně neziskových institucí (41,7 %). Jedná se především o mandatorní výdaje, které realizuje zejména státní rozpočet. V jejich rámci představují nejvýznamnější podíl dávky důchodového pojištění, které tvoří téměř 50 % celkových transferů obyvatelstvu. Jejich objem se vzhledem k vysoké citlivosti na demografický vývoj pravděpodobně v budoucnu nepodaří stabilizovat bez realizace komplexní důchodové reformy. Nejvýraznější překročení plánovaných výdajů lze očekávat u příspěvku na péči v sociálních službách, který je vyplácen od roku 2007. Další významnou skupinu mandatorních sociálních výdajů představují dávky nemocenského pojištění, u nichž však rychlá legislativní reakce vlády zmírnila dopad rozhodnutí Ústavního soudu na schválený rozpočet 2008. Naopak v rámci systému dávek pomoci v hmotné nouzi vyplácených prostřednictvím pověřených obcí a systému státní sociální podpory lze oproti rozpočtovaným částkám výdajů očekávat úspory.

V souvislosti s členstvím České republiky v EU dochází k růstu výdajů spojených s transfery do zahraničí. Naopak výrazně klesají dotace poskytované finančním institucím, což svědčí o tom, že výdaje spojené s transformací české ekonomiky postupně doznívají. Dotace poskytované finančním institucím budou tvořit necelých 14 % částky vyplacené v roce 2007.

Nadále pokračuje pozitivní vývoj kapitálových výdajů, které v roce 2008 vzrostou o 56,5 %, přičemž růstové tendence jsou patrné zejména u poskytování investičních transferů. Jejich převážná část je realizována státním rozpočtem a Státním fondem dopravní infrastruktury.

Podíl salda běžné bilance²³ na HDP se ve srovnání s rokem 2007 nezmění a přebytek bude činit 2,4 % HDP. Dalším ukazatelem používaným pro hodnocení fiskální politiky je primární deficit²⁴, u kterého dojde ke zhoršení (meziročně o 1,8 p.b.) a v roce 2008 dosáhne 2,0 % HDP.

Ve srovnání s původními předpoklady ve schválené dokumentaci k Návrhu státního rozpočtu na rok 2008 se očekávané saldo veřejných rozpočtů zhorší (celkový deficit se zvýší o 20,2 mld. Kč, saldo pro fiskální cílení se zhorší ještě výrazněji, konkrétně o 38,3 mld. Kč). Schodek státního rozpočtu byl původně schválen ve výši 70,8 mld. Kč. Podle aktuálních odhadů dosáhne upravený schodek státního rozpočtu 115,2 mld. Kč, což je o 44,4 mld. Kč více, než činil původní předpoklad. **Takto upravený deficit není shodný s deficitem prezentovaným v ostatních částech tohoto dokumentu. Vedou k tomu následující důvody:**

Do upraveného deficitu se promítá zejména vliv rezervních fondů. Původní odhad deficitu veřejných rozpočtů uvedený v Návrhu státního rozpočtu na rok 2008 vycházel z předpokladu neutrálního vlivu čerpání rezervních fondů organizačních složek státu (dále OSS) a úspor výdajů v roce 2008. V odhadu tak nedošlo ani ke zlepšení, ani ke zhoršení deficitu veřejných rozpočtů, zatímco v aktuálním odhadu salda veřejných rozpočtů dochází v důsledku vlivu těchto operací ke zhoršení o cca 49 mld. Kč. Negativní dopad bude způsoben výrazným zapojením uspořených prostředků rezervních fondů z minulých let, které nebude plně kompenzováno úsporami ve výdajích. Novela rozpočtových pravidel upravuje zacházení s rezervními fondy. K reálným převodům už nebude docházet, místo nich budou na základě uspořených prostředků vznikat nároky na výdaje příštích let. Současně je vládě dána pravomoc snižovat nároky OSS. Nároky již nebudou v roce vzniku kryty převody do rezervních fondů, čímž dojde k nižší potřebě emise státních dluhopisů a díky tomu k úsporám vyplývajícím z nižších nákladů dluhové služby. Zapojování nespotebovaných výdajů je limitováno zmocněním vlády ke snižování těchto nároků. O stavu a pohybu nároků z uspořených výdajů bude vedena zvláštní evidence. Navrhované opatření plně neeliminuje možnost úspory finančních

²³ Běžná bilance představuje rozdíl mezi běžnými příjmy a běžnými výdaji.

²⁴ Primární deficit je zde definován jako deficit bez čistých půjček očištěný o dluhovou službu (úroky, které jsou důsledkem politik minulých období).

prostředků OSS a jejich použití v následujících letech. Tyto právní „mantinely“ pro nakládání s rezervními fondy mohou vyvolat změnu chování OSS, které se v průběhu roku 2008 pravděpodobně budou snažit urychlit utrácení naspořených prostředků. Lze také očekávat, že se letos sníží jejich sklon k úsporám rozpočtovaných prostředků a vytváření nároků na výdaje příštích let. Novela však plně neeliminuje možnost odchylky mezi odhadem a skutečností a možnost vytvářet nároky i nadále ztěžuje predikovatelnost konečných výsledků hospodaření veřejných rozpočtů.

Celkově jsou odchylky od původního záměru jen mírné a týkají se příjmové i výdajové strany veřejných rozpočtů. Celkové daňové příjmy veřejných rozpočtů se budou vyvíjet nepatrně lépe než předpokládal schválený rozpočet. Přestože v meziročním srovnání došlo ke zpomalení dynamiky růstu vyměřovacích základů pro pojistné, vykazují příjmy z pojistného na sociální zabezpečení stále značný nárůst. Tento je zmírňován zavedením maximálního stropu ročního vyměřovacího základu zaměstnanců. Nárůst ve srovnání se schváleným státním rozpočtem lze očekávat také u daně z příjmů právnických a fyzických osob. Naopak zhoršení oproti původním předpokladům lze očekávat u inkasa DPH a spotřebních daní. U nedaňových příjmů (zejména u příjmů z podnikání a vlastnictví) naopak s největší pravděpodobností dojde k výrazně lepším výsledkům.

Ve srovnání s rozpočtovou dokumentací lze očekávat vyšší výdaje, které ale budou ovlivněny zejména zapojením prostředků převedených do rezervních fondů v minulých letech, jež budou utráceny především na projekty spolufinancované z rozpočtu EU. Dojde tak k výraznému růstu kapitálových výdajů, který je zmiňován již v úvodu. Naopak nižší budou běžné výdaje, což bude dáno zejména nižším objemem poskytnutých dotací nefinančním i ostatním podnikům.

Z výdajové strany veřejných rozpočtů je patrné, že doposud nebyla realizována její dostatečná restrukturalizace. V minulosti založené neudržitelné výdajové trendy vedly k růstu podílu mandatorních výdajů. Jejich růstový trend nebyl zastaven ani prostřednictvím přijatých úsporných opatření z roku 2008. Hlavní příčinou deficitů tak zůstávají zvyšující se výdaje.

Dluh veřejných rozpočtů

Úroveň dluhu veřejných rozpočtů trvale narůstá, jeho výši ke konci roku 2008 odhadujeme na 1 049,4 mld. Kč – tedy 27,4 % HDP. V roce 2008 dochází k výraznému meziročnímu zpomalení dynamiky růstu dluhu veřejných rozpočtů o 3,0 p.b., meziročně bude činit 7,8 %.

Dluh veřejných rozpočtů je generován především deficitem státního rozpočtu, a proto má státní dluh v jeho struktuře nejvyšší váhu. Státní dluh roste rychleji než celkový dluh, jeho dynamika růstu je očekávána ve výši 8,8 %. Zpomalení růstu státního dluhu také částečně souvisí se zapojováním prostředků z rezervních fondů, do nichž byly převedeny peněžní prostředky financované emisemi státních dluhopisů realizovanými již v roce 2007. Z hlediska váhy se po státním dluhu na celkovém zadlužení nejvíce podílejí územní samosprávné celky, následují státní fondy, jejichž očekávaný dluh se v roce 2008 meziročně relativně výrazně sníží. Zadlužení zůstává u Státního fondu životního prostředí a Státního zemědělského intervenčního fondu. Zdravotní pojišťovny celkové zadlužení nezvyšují (jejich závazky vůči zdravotnickým zařízením nejsou součástí dluhu a navíc vzhledem k přebytkovému hospodaření se u nich v roce 2008 nepočítá s jejich vznikem), všechny budou schopny vytvářet značné peněžní rezervy, včetně naplnění rezervních fondů do zákonné výše.

Z hlediska mezinárodního srovnání není úroveň celkového zadlužení ČR vysoká. Nebezpečím je však skutečnost, že jeho dynamika byla v posledních letech značně zpomalována inkasem privatizačních příjmů. Jejich vliv však slábne, a proto je jediným možným řešením zmírnění růstu deficitů veřejných rozpočtů, které jej generují.

Očekávané výsledky hospodaření jednotlivých subjektů veřejných rozpočtů a vývoj dluhu veřejných rozpočtů budou podrobněji popsány v sešitu Hospodaření veřejných rozpočtů, který je součástí dokumentace Návrhu zákona o státním rozpočtu na rok 2009.

II. Výsledky hospodaření státního rozpočtu za 1. pololetí 2008

1. Celkové výsledky hospodaření státního rozpočtu

1.1. Záměry schváleného rozpočtu

Státní rozpočet České republiky na rok 2008 byl sestaven v souladu s příslušnými ustanoveními zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, v platném znění.

Byl schválen Poslaneckou sněmovnou zákonem č. 360 ze dne 5. prosince 2007 a stanovil příjmy ve výši 1 036,5 mld. Kč a výdaje ve výši 1 107,31 mld. Kč. Rozpočtovaný schodek v objemu 70,8 mld. Kč bude podle tohoto zákona vypořádán státními dluhopisy do výše 60,0 mld. Kč, přijatými dlouhodobými úvěry do výše 10,2 mld. Kč a změnou stavů na účtech státních finančních aktiv, a to snížením o 0,6 mld. Kč. Rozpočet vychází ze souboru opatření ke stabilizaci veřejných financí na příjmové a výdajové straně a jeho cílem je snížit deficit veřejných rozpočtů v roce 2008 pod 3 % HDP (v metodice ESA95).

V porovnání s rozpočtem roku 2007 počítá rozpočet na rok 2008 s nárůstem příjmů o 87,0 mld. Kč, tj. o 9,2 %, výdaje by měly vzrůst o 66,5 mld. Kč, tj. o 6,4 % a rozpočtovaný schodek je tak nižší o 20,5 mld. Kč (proti skutečnosti 2007 je však vyšší o 4,4 mld. Kč).

Tabulka č. 1

	2007		2008	Rozdíl SR 2008- SR 2007	Rozdíl SR 2008- Skut.2007	v mld Kč	
	Rozpočet schválený	Skutečnost	Rozpočet schválený			Index v % SR 2008/ SR 2007	Index v % SR 2008/ Skut.2007
Celkové příjmy	949,48	1 025,88	1 036,51	87,03	10,63	109,2	101,0
<i>Daňové příjmy (bez poj. na SZ)</i>	<i>516,90</i>	<i>533,51</i>	<i>551,30</i>	<i>34,40</i>	<i>17,79</i>	<i>106,7</i>	<i>103,3</i>
DPH	163,60	166,63	191,90	28,30	25,27	117,3	115,2
Spotřební daně	131,30	131,59	134,80	3,50	3,21	102,7	102,4
DPPO	107,50	114,75	117,90	10,40	3,15	109,7	102,7
DPFO	98,10	102,14	90,20	-7,90	-11,94	91,9	88,3
Ostatní daňové příjmy	16,40	18,40	16,50	0,10	-1,90	100,6	89,7
<i>Pojistné na SZ</i>	<i>354,95</i>	<i>367,14</i>	<i>387,05</i>	<i>32,10</i>	<i>19,90</i>	<i>109,0</i>	<i>105,4</i>
<i>Nedaňové a ost. příjmy</i>	<i>77,63</i>	<i>125,23</i>	<i>98,16</i>	<i>20,53</i>	<i>-27,07</i>	<i>126,5</i>	<i>78,4</i>
Celkové výdaje	1 040,78	1 092,27	1 107,31	66,53	15,04	106,4	101,4
<i>Běžné výdaje</i>	<i>951,36</i>	<i>976,75</i>	<i>978,94</i>	<i>27,58</i>	<i>2,19</i>	<i>102,9</i>	<i>100,2</i>
<i>Kapitálové výdaje</i>	<i>89,42</i>	<i>115,53</i>	<i>128,37</i>	<i>38,95</i>	<i>12,85</i>	<i>143,6</i>	<i>111,1</i>
Saldo SR	-91,30	-66,39	-70,80	20,50	-4,41	77,5	106,6

Z růstu celkových příjmů o 87,0 mld. Kč připadá na příjmy z daní a poplatků růst o 34,4 mld. Kč, tj. o 6,7 %, když největší nárůst představují předpokládaná inkasa DPH (o 28,3 mld. Kč, tj. o 17,3 %; vliv zvýšení snížené sazby daně z 5 % na 9 %) a daní z příjmů právnických osob, a to o 10,4 mld. Kč, tj. o 9,7 %. Naopak u daní z příjmů fyzických osob rozpočet počítá s poklesem o 7,9 mld. Kč, tj. o 8,1 % (vliv zavedení rovné patnáctiprocentní daně z tzv. superhrubé mzdy). Rozpočet **příjmů z pojistného na sociální zabezpečení je vyšší o 32,1 mld. Kč, tj. o 9,0 %. Rozpočet **nedaňových a ostatních příjmů vzrostl o 20,5 mld. Kč, tj. o 26,5 %** (proti skutečnosti 2007 je rozpočet o 27,1 mld. Kč nižší - vliv vysoké loňské skutečnosti, která zahrnovala mimo jiné nerozpočtované převody z fondů organizačních složek státu do příjmů kapitol ve výši 37,8 mld. Kč a převody z fondu státních záruk do kapitoly VPS ve výši 8,4 mld. Kč. **Transfery přijaté od EU a převody z Národního fondu by měly dosáhnout 76,0 mld. Kč** (rozpočet 2007 činil 61,6 mld. Kč a skutečnost 2007 dosáhla 38,8 mld. Kč).**

Výdajová strana státního rozpočtu počítá s vyšším čerpáním prostředků proti rozpočtu 2007 o 66,5 mld. Kč, z toho růst o 27,6 mld. Kč (tj. o 2,9 %) připadá na běžné výdaje a růst o 39,0 mld. Kč (tj. o 43,6 %) na výdaje kapitálové.

Na růstu rozpočtovaných běžných výdajů se podílejí například úroky a ostatní finanční výdaje (růst o 7,7 mld. Kč) či sociální dávky (růst o 6,3 mld. Kč). V rámci sociálních dávek by měly růst výdaje na důchody o 18,2 mld. Kč, výdaje na státní sociální podporu by však měly klesnout o 8,7 mld. Kč. **Mandatorní výdaje by měly dosáhnout 581,4 mld. Kč a převýšit tak rozpočet 2007 o 11,6 mld. Kč, tj. o 2,0 %**. Jejich **podíl na celkových výdajích má klesnout na 52,5 %** (rozpočet 2007 předpokládal podíl ve výši 54,7 %)

Na výrazném růstu rozpočtu kapitálových výdajů se podílejí především investiční transfery veřejným rozpočtům ústřední úrovně, které proti rozpočtu 2007 vzrostly z 4,4 mld. Kč na 45,9 mld. Kč (vliv zvýšení transferů do SFDI).

1.2. Rozhodující změny rozpočtu v průběhu 1. pololetí roku 2008

V průběhu 1. pololetí roku 2008 došlo k několika změnám, které měly vliv na změnu výše celkových příjmů, výdajů či salda schváleného rozpočtu. **Celkové příjmy i výdaje byly navýšeny o 3,1 mld. Kč** na základě zmocnění ministra financí **podle § 24 odst. 4 zákona č. 218/2000 Sb.**, o rozpočtových pravidlech (týká se financování programů nebo projektů spolufinancovaných z rozpočtu EU). **K navýšení příjmů a výdajů o dalších 746 mil. Kč** došlo na základě **usnesení vlády č. 364/2008**, kterým se změnila účelovost prostředků rezervního fondu kapitoly Ministerstvo práce a sociálních věcí. **O dalších 180 mil. Kč** byl zvýšen rozpočet příjmů i výdajů na základě usnesení vlády č. 238/2008 (bod II.). Šlo o zapojení prostředků z rezervního fondu kapitoly Ministerstvo zemědělství na podporu agropotravinářského komplexu a vodního hospodářství a dotaci na činnost Státního zemědělského intervenčního fondu. **Dále došlo k navýšení rozpočtu celkových výdajů (vliv na schodek) o 515 mil. Kč** na odstraňování povodňových škod vzniklých v roce 2006 a na nová protipovodňová opatření (pro Ministerstvo zemědělství z kapitoly OSFA – na základě zmocnění ministra financí podle § 2, odst. 2 zákona č. 360/2007 Sb.) a **o 24 mil. Kč** na programy vyvolané zánikem věcných břemen na restituovaném majetku (pro Ministerstvo kultury z kapitoly OSFA – na základě zmocnění ministra financí podle § 2, odst. 2 zákona č. 360/2007 Sb.).

Rozpočet celkových příjmů po změnách tak dosáhl 1 040 560 mil. Kč (zvýšení o 4 050 mil. Kč), celkových výdajů 1 111 899 mil. Kč (zvýšení o 4 588 mil. Kč) a schodku 71 339 mil. Kč. Zvýšení schodku o 539 mil. Kč bude vypořádáno snížením stavu na účtech státních finančních aktiv o stejnou částku.

Většina rozpočtových opatření však znamenala pouze přesuny mezi jednotlivými položkami (především výdajovými) či kapitolami. Některá z nich jsou dále uvedena:

- Na základě **usnesení vlády č. 476/2008** (resp. usnesení rozpočtového výboru Poslanecké sněmovny č. 461/2008) došlo **k přesunu 12 mld. Kč** rozpočtovaných jako závazný ukazatel kapitoly Ministerstvo dopravy „Dotace pro Státní fond dopravní infrastruktury“ **na závazný ukazatel „Drážní doprava“** v téže kapitole. Tento krok souvisí s připravovanou restrukturalizací akciové společnosti České dráhy a převodem funkce provozovatele celostátní železniční dráhy a regionálních drah ve vlastnictví státu a převodem výkonu některých činností, které jsou obsahem provozování dráhy, ze společnosti České dráhy, a.s., na státní organizaci Správa železniční dopravní cesty,

- v souvislosti se zrušením fondu státních záruk (po novelizaci rozpočtových pravidel účinné od 1.3.2008) došlo v rozpočtu kapitoly VPS ke snížení položky „Převod do fondu státních záruk“ z 8,5 mld. Kč na nulu a na druhou stranu ke zvýšení položek „Realizace státních záruk (o 5,2 mld. Kč), „Úhrada závazků s.o. Správa železniční dopravní cesty podle z.č. 77/2002 Sb.“ (o 0,4 mld. Kč) a „Realizace státních záruk za úvěry přijaté ČMZRB“ (o 2,9 mld. Kč),
- z kapitoly VPS došlo v rámci rozpočtových opatření k přesunu celkem 4,4 mld. Kč do ostatních rozpočtových kapitol (z toho 0,6 mld. Kč plynuly z Vládní rozpočtové rezervy – podrobněji v bodě II. 4. této zprávy),
- výdaje kapitoly OSFA byly v 1. pololetí roku 2008 sníženy o 5,6 mld. Kč a o stejnou částku byly navýšeny rozpočtované výdaje jiných kapitol. Z toho téměř 5,0 mld. Kč směřovalo na projekty financované z úvěrů od Evropské investiční banky (do kapitol Ministerstvo dopravy, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy a Ministerstvo zemědělství). Jednalo se např. o 2,5 mld. Kč na silniční okruh kolem Prahy – část Jihozápadní, dále o 1,4 mld. Kč na spolufinancování Operačního programu Doprava, o 326 mil. Kč na rozvoj materiálně technické základny Masarykovy univerzity v Brně a o 750 mil. Kč na výstavbu a obnovu infrastruktury vodovodů a kanalizací.

Celkem bylo v 1. pololetí 2008 provedeno 307 rozpočtových opatření (v 1. pololetí 2007 to bylo 411). Nejvíce rozpočtových opatření se realizovalo v kapitole Ministerstvo vnitra (44), dále v kapitolách Ministerstvo spravedlnosti (26), Ministerstvo práce a sociálních věcí (21), Ministerstvo zdravotnictví (20), Ministerstvo obrany (18), Ministerstvo zemědělství (17), Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (17), atd.

Nejvíce rozpočtových opatření tvořily přesuny mezi jednotlivými kapitolami (38,1 %). Na druhém místě byly přesuny v rámci výdajů příslušné kapitoly (30,9 %). Třetí skupinu rozpočtových opatření tvořily přesuny prostředků z kapitoly Všeobecná pokladní správa do rozpočtů příslušných kapitol (23,5 %). Nižším počtem rozpočtových opatření byly uvolňovány jednotlivým kapitolám prostředky z kapitoly Operace státních finančních aktiv (5,5 %) a z kapitoly Státní dluh (0,7 %). Souvztažné zvýšení příjmů a výdajů se týkalo 1,3 % rozpočtových opatření.

1.3. Celkové výsledky hospodaření státního rozpočtu za 1. pololetí roku 2008

Souhrnné výsledky hospodaření státního rozpočtu v hodnoceném období ukazuje následující přehled:

Tabulka č. 2

	2007	2008				v mld. Kč	
	Skutečnost leden - červen	Schválený rozpočet	Rozpočet po změnách	Skutečnost leden - červen	% plnění rozpočtu po změnách	% plnění rozpočtu v roce 2007	Index 2008/2007
PŘÍJMY CELKEM	483,32	1036,51	1040,56	536,57	51,6	50,9	111,0
VÝDAJE CELKEM	482,05	1107,31	1111,90	542,22	48,8	46,3	112,5
SALDO	1,27	-70,80	-71,34	-5,65	7,9	-1,4	-443,8

V 1. pololetí roku 2008 inkasoval státní rozpočet **celkové příjmy** ve výši **536,6 mld. Kč, tj. 51,6 % rozpočtu po změnách** (v roce 2007 to bylo 50,9 %), a byly tak o 16,3 mld. Kč nad jeho polovinou. Proti stejnému období roku 2007 je to **o 53,3 mld. Kč, tj. o 11,0 % více**. Rozpočet po změnách je nad úrovní skutečnosti roku 2007 o 1,4 %.

Daňové příjmy představovaly **265,2 mld. Kč, tj. 48,1 % rozpočtu, a meziročně vzrostly o 20,0 mld. Kč, tj. o 8,1 %** (v pololetí roku 2007 byly plněny na 47,4 %, při meziročním růstu o 2,6 mld. Kč, tj. o 1,1 %). Rozpočet počítá s růstem o 3,3 % proti skutečnosti roku 2007.

Příjmy z pojistného na sociální zabezpečení dosáhly výše **191,4 mld. Kč, tj. 49,5 % rozpočtu a meziročně vzrostly o 14,4 mld. Kč, tj. o 8,1 %** (v pololetí 2007 byly plněny na 49,9 %, při meziročním růstu o 16,6 mld. Kč, tj. o 10,3 %). Rozpočet je nad úrovní loňské skutečnosti o 5,4 %.

Nedaňové a kapitálové příjmy a přijaté transfery ve výši **79,9 mld. Kč** byly při meziročním růstu **o 18,9 mld. Kč, tj. o 31,0 %, plněny na 78,2 %** (v 1. pololetí 2007 byly plněny na 75,2 % při meziročním poklesu o 4,7 mld. Kč, tj. o 7,2 %).

Meziroční růst celkových příjmů (o 53,3 mld. Kč) ovlivnily především daňové příjmy (růst o 20,0 mld. Kč), z nichž nejvíce inkaso daní z příjmů právnických osob (růst o 15,5 mld. Kč). **Dosavadní plnění celkových příjmů (na 51,6 %)** zvýšily zejména

převody prostředků z rezervních fondů organizačních složek státu do příjmů kapitol ve výši 33,6 mld. Kč a z fondu státních záruk do příjmů kapitoly VPS ve výši 4,9 mld. Kč (z toho 3,8 mld. Kč činil převod zůstatku fondu státních záruk v souvislosti s jeho zánikem v březnu 2008) v rámci přijatých transferů (tyto položky nebyly rozpočtovány).

Celkové výdaje byly čerpány ve výši **542,2 mld. Kč, tj. na 48,8 %**, a byly tak o 13,7 mld. Kč pod polovinou upraveného rozpočtu. V porovnání s čerpáním výdajů v pololetí 2007, kdy byl rozpočet plněn na 46,3 %, to bylo **o 60,2 mld. Kč, tj. o 12,5 % více**. Rozpočet po změnách je nad skutečností roku 2007 o 1,8 %.

Běžné výdaje dosáhly **488,7 mld. Kč při čerpání rozpočtu na 49,3 %**. Meziročně tak vzrostly o 33,4 mld. Kč, tj. o 7,3 %. Na jejich meziročním růstu se podílely především **transfery veřejným rozpočtům územní úrovně** (o 14,6 mld. Kč; to ovlivnily převody prostředků na přímé náklady škol zřizovaných obcemi a kraji, když v červnu 2008 byla zaplacená celá záloha na 3. čtvrtletí ve výši 19,0 mld. Kč, zatímco v červnu 2007 to byla jen část zálohy ve výši 3,5 mld. Kč), **transfery státním fondům** (o 5,5 mld. Kč) a **sociální dávky** (o 5,2 mld. Kč). Rozpočet po změnách převyšuje skutečnost roku 2007 o 1,5 %.

Kapitálové výdaje představovaly **53,5 mld. Kč** a byly plněny na **44,3 %**, při meziročním růstu o 26,7 mld. Kč, tj. o 99,9 %. Vysoký meziroční růst byl způsoben především **transfery do Státního fondu dopravní infrastruktury**, které již dosáhly **18,7 mld. Kč** (za pololetí 2007 to bylo 2,3 mld. Kč) a také usnesením vlády č. 476/2008, resp. usnesením rozpočtového výboru Poslanecké sněmovny č. 461/2008, na jejichž základě došlo v květnu k **transferu 12,0 mld. Kč na „dražní dopravu“**. Rozpočet po změnách počítá s růstem proti loňské skutečnosti o 4,7 %.

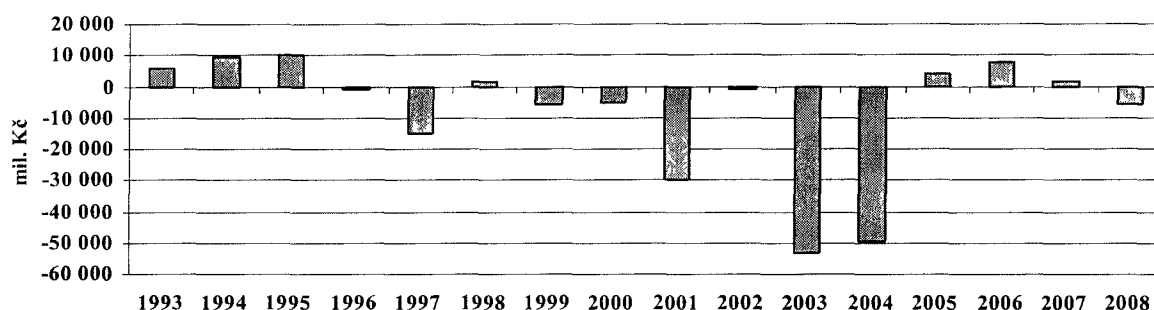
Mandatorní výdaje ve výši **293,2 mld. Kč** představují zatím plnění rozpočtu po změnách na 50,5 %, při meziročním růstu o 15,1 mld. Kč, tj. o 5,4 % (především vlivem rostoucích důchodů o 12,3 mld. Kč). Jejich podíl na celkových výdajích dosáhl 54,1 % (loni to bylo 57,7 %).

Saldo státního rozpočtu tak dosáhlo za 1. pololetí roku 2008 **záporné hodnoty** ve výši **5,7 mld. Kč**. **Proti loňskému roku je to o 6,9 mld. Kč horší výsledek**. Proti úrovni alikvoty rozpočtu po změnách (-35,7 mld. Kč) je to výsledek o 30,0 mld. Kč lepší, což vyjadřuje i předstih plnění celkových příjmů před čerpáním celkových výdajů o 2,8 procentního bodu (loni 4,6 p.b.).

Tabulka č 3

															ml Kč
1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
5 570	9 715	10 448	-1 004	-14 827	1 823	5 982	-4 933	-29 653	-915	53 399	-49 702	3 763	7 642	1 274	5 652

Vývoj salda SR v 1. pololetí let 1993-2008

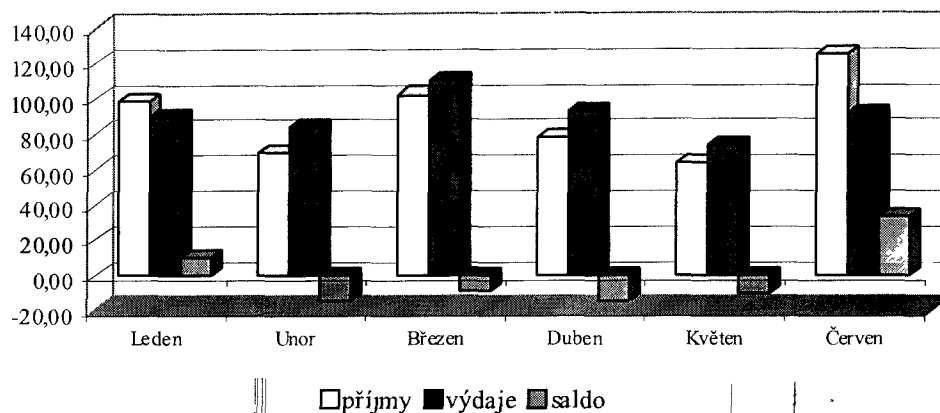

Vývoj inkasa příjmů, čerpání výdajů a sald v jednotlivých měsících ukazují následující tabulka a graf:

Tabulka č. 4

v mld. Kč						
2008	Celkové příjmy	% plnění k SR po změnách	Celkové výdaje	% plnění k SR po změnách	Saldo v měsíci	Kumulované saldo
Leden	98,87	9,5	89,14	8,0	9,73	9,73
Únor	69,25	6,7	83,95	7,6	-14,70	-4,97
Březen	102,02	9,8	110,40	9,9	-8,38	-13,35
Duben	78,49	7,5	93,24	8,4	-14,74	-28,09
Květen	63,84	6,1	74,07	6,7	-10,23	-38,32
Červen	124,10	11,9	91,43	8,2	32,67	-5,65
Leden - červen	536,57	51,6	542,22	48,8	-5,65	-5,65

Měsíční přírůstky příjmů, výdajů a salda státního rozpočtu (v mld. Kč)

K největšímu prohloubení deficitu státního rozpočtu došlo v měsíci dubnu, což souviselo zejména s jednorázovou úhradou příspěvku státu na stavební spoření za rok 2007 ve výši 13,4 mld. Kč, která se provádí každoročně v tomto období.

V závěru sledovaného období se hospodaření státního rozpočtu naopak výrazně zlepšilo. V červnu 2008 se stejně jako v roce 2007 projevilo především vysoké inkaso daně z příjmů právnických osob, což souvisí s daňovým kalendářem.

Dosavadní výsledek hospodaření státního rozpočtu je horší než výsledky v 1. pololetích let 2005 – 2007. I přesto lze považovat výsledek za relativně příznivý. Lze očekávat, že na konci roku nebude plánovaný schodek státního rozpočtu překročen. Po novelizaci rozpočtových pravidel, podle které kapitoly od roku 2008 již nepřevádějí nevyčerpané prostředky rozpočtovaných výdajů do rezervních fondů (převody do rezervních fondů se již nevykazují jako uskutečněný výdaj), lze očekávat i úspory na straně výdajů (ušetřené prostředky bude možné nárokovat v dalším roce). Určující pro pozitivní celoroční výsledek hospodaření státního rozpočtu bude nejen inkaso daňových příjmů, ale i nedaňových a ostatních příjmů.

Uvedené celkové výsledky hospodaření státního rozpočtu za 1 pololetí 2008 **obsahují rovněž prostředky převedené z rezervních fondů do příjmů kapitol a jejich následné použití ve výdajích** (není rozpočtováno) Podle údajů finančních výkazů za období 1 pololetí 2008 převedly kapitoly z rezervních fondů do svých příjmů prostředky v celkové výši cca 34 mld. Kč a z této částky v hodnoceném období použily cca 23 mld. Kč.

Výsledky hospodaření za leden až srpen jsou spolu s výhledem celkového plnění státního rozpočtu do konce roku uvedeny v samostatné části materiálu.

Podrobnější analýza vývoje příjmové a výdajové stránky státního rozpočtu je obsahem dalších částí zprávy.

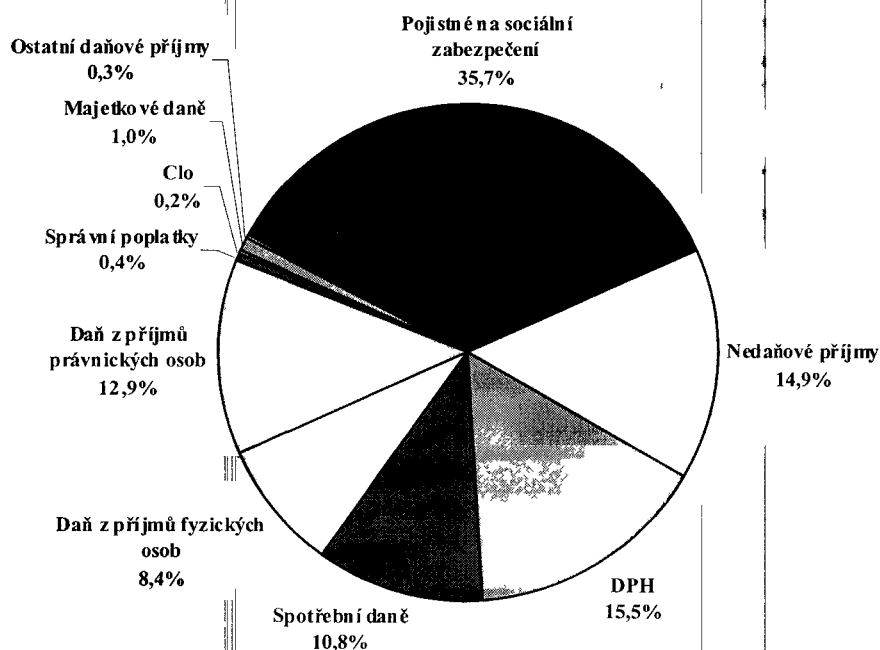
2. Příjmy státního rozpočtu

Zákonem č. 360/2007 Sb. ze dne 5. prosince 2007, o státním rozpočtu, schválila Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR na rok 2008 **příjmy státního rozpočtu ve výši 1 036,5 mld. Kč.**

Za 1. pololetí roku 2008 došlo k několika změnám, které měly vliv na změnu výše celkových příjmů, výdajů či salda schváleného rozpočtu. **Celkové příjmy byly navýšeny o 4,0 mld. Kč. Rozpočet celkových příjmů po změnách tak dosáhl 1 040, 5 mld. Kč.** Detailnější popis změn rozpočtu je obsažen v části II., bod 1.2. této zprávy.

Celkové příjmy státního rozpočtu ke konci června 2008 dosáhly výše **536,6 mld. Kč**, což představovalo **51,6 % rozpočtu** a meziroční růst o 53,3 mld. Kč, tj. o 11,0 %. Jejich objem **převyšoval alikvotu (polovinu celoročního rozpočtu) o 16,3 mld. Kč.**

Strukturu celkových příjmů dosažených v prvním pololetí roku 2008 ilustruje následující graf a tabulka:

Příjmy státního rozpočtu, jejich plnění a meziroční srovnání

Tabulka č. 5

Ukazatel	v mld. Kč						
	Skutečnost 1. pololetí 2007	Rozpočet 2008		Skutečnost 1. pololetí 2008	%	Rozdíl skut.-rozp. (4-3)	Index 2008/2007 (4/1)
		schválený	rozpočet po změnách				
	1	2	3	4	5	6	7
A) Daňové příjmy (daně, poplatky, pojistné)	422,28	938,35	938,35	456,64	48,7	-481,71	108,1
Příjmy z daní a poplatků	245,26	551,30	551,30	265,24	48,1	-286,06	108,1
Daň z příjmů fyzických osob (DPFO)	46,50	90,20	90,20	45,09	50,0	-45,11	97,0
v tom							
• DPFO ze samostatné činnosti a funkčních požitků	39,97	78,00	78,00	37,35	47,9	-40,65	93,4
• DPFO ze samostatné výdělečné činnosti	3,86	8,30	8,30	4,44	53,5	-3,86	115,0
• DPFO z kapitálových vynosů	2,67	3,90	3,90	3,30	84,6	-0,60	123,6
Daň z příjmů právnických osob (DPPO)	53,55	117,90	117,90	69,03	58,5	-48,87	128,9
Obecní vnitřní daň ze zboží a služeb v tuzemsku (DPH)	80,25	191,90	191,90	83,40	43,5	-108,50	103,9
Zvláštní daň a poplatky ze zboží a služeb v tuzemsku (SD) *)	55,96	134,80	134,80	57,79	42,9	-77,01	103,3
Poplatky za znečištění životního prostředí	0,63	1,30	1,30	0,72	55,4	-0,58	114,3
Správní poplatky	1,93	4,60	4,60	1,98	43,0	-2,62	102,6
Daně z mezinárodního obchodu a transakcí (clo)	0,69	1,30	1,30	1,33	102,3	0,03	192,8
Daně z majetkových a kapitálových převodů	4,89	8,80	8,80	5,15	58,5	-3,65	105,3
Ostatní daňové příjmy	0,86	0,50	0,50	0,75	150,0	0,25	87,2
Pojistné na soc.zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a veřejné zdrav. pojištění	177,02	387,05	387,05	191,40	49,5	-195,65	108,1
z toho							
• Pojistné na důchodové pojištění	122,15	321,29	321,29	132,53	41,2	-188,76	108,5
B) Nedaňové příjmy celkem	12,86	16,61	16,57	16,81	101,4	0,24	130,7
Příjmy z vlastní činnosti a odvody přebytků	5,16	8,40	8,40	9,46	112,6	1,06	183,3
z toho							
• Odvody přebytků organizací s přímým vztahem	1,67	1,20	1,20	1,98	165,3	0,78	118,8
• Příjmy z vlastní činnosti	1,62	3,31	3,30	1,63	49,5	-1,67	101,0
• Příjmy z úroků a realizace finančního majetku	1,08	2,78	2,77	5,05	182,4	2,28	466,9
• Soudní poplatky	0,48	0,70	0,70	0,45	65,0	-0,25	95,7
Přijaté sankční platby a vratky transferů	3,10	2,46	2,46	2,58	104,8	0,12	83,1
Příjmy z prodeje nekap.majetku a ostatní nedaňové příjmy	1,98	2,62	2,59	3,71	143,6	1,13	187,8
z toho							
• Dobrovolné pojistné	0,45	0,96	0,96	0,45	46,6	-0,51	99,1
Přijaté splátky půjčených prostředků	2,62	3,12	3,12	1,06	33,9	-2,06	40,5
z toho							
• Splátky půjč. prostředků od podnikatelů subjektů	2,42	2,19	2,19	0,93	42,5	-1,26	38,4
• Splátky půjč. prostředků ze zahraničí (z vládních úvěrů)	0,15	0,69	0,69	0,12	17,1	-0,57	76,4
C) Kapitálové příjmy celkem	0,69	2,27	2,31	0,56	24,1	-1,75	80,3
D) Přijaté transfery celkem	47,48	79,28	83,33	62,56	75,1	-20,77	131,8
v tom							
• Neinvestiční přijaté transfery	43,99	33,51	37,56	57,10	152,0	19,54	129,8
z toho							
• Neinvestiční transfery přijaté od EU	13,41	24,63	24,98	12,02	48,1	-12,96	89,6
• Převody z vlastních fondů	29,28	0,00	0,18	38,55	x	38,37	131,7
• Neinv. transf. od veřej. roz. úř. úrovně	1,35	8,58	12,10	6,50	53,7	5,60	x
• Investiční přijaté transfery	3,49	45,77	45,77	5,47	12,0	-40,30	156,7
z toho							
• Investiční převody z Národního fondu	3,09	44,51	44,51	5,18	11,6	x	x
PŘÍJMY STÁTNÍHO ROZPOČTU CELKEM	483,32	1036,51	1040,56	536,57	51,6	-503,99	111,0

*) včetně tzv. energetických daní (daň z elektřiny, zemního plynu a některých dalších plynů a pevných paliv) vybraných od roku 2008

A. Daňové příjmy

2.1. Celostátní daňové příjmy

Celostátní inkaso všech daní dosáhlo ke konci června 2008 výše 372,1 mld. Kč, což představovalo 49,1 % celoročně rozpočtovaného objemu (ve stejném období roku 2007 to bylo 48,4 %) a meziroční růst o 25,5 mld. Kč, tj. o 7,4 %. Z toho nejvyšší absolutní nárůst 16,5 mld. Kč byl dosažen u daně z příjmu právnických osob (dále jen „DPPO“). Přírůstek u daně z přidané hodnoty (dále jen „DPH“) byl dosažen ve výši 6,0 mld. Kč a u spotřebních daní (dále jen „SD“) o 2,0 mld. Kč (není meziročně plně srovnatelné, neboť pro rok 2008 jsou navíc započítány nové energetické daně ve výši 1,1 mld. Kč). Finanční prostředky získané z ostatních daní, tj. clo, silniční daně, dálniční poplatky, daň z nemovitostí a ostatní daně a poplatky, dosáhly ve svém souhrnu v 1. pololetí 2008 částky 1,0 mld. Kč. U daní z příjmů fyzických osob (dále jen „DPFO“) byl zaznamenán pokles o 0,9 mld. Kč.

Přijetím zákona č. 377/2007 Sb. ze dne 6. prosince 2007, kterým se mění zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosu některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění pozdějších předpisů, došlo s účinností od 1. ledna 2008 k posílení podílů obcí na celostátních výnosech daní z původních 20,59 % na 21,4 %, a to na úkor státního rozpočtu (snížení podílu na celostátních výnosech daní ze 70,49 % na 69,68 %). Podíl krajů v úrovni 8,92 % zůstal. Dělení výnosů pro územní samosprávné celky se vztahuje pouze na DPH, DPPO a DPFO.

Ze skutečného celostátního výnosu všech daní připadlo na státní rozpočet 71,3 % (265,2 mld. Kč), což je o 0,5 procentního bodu více než v 1. pololetí 2007. Podíl rozpočtů územně samosprávných celků činil 26,5 % (98,5 mld. Kč), což je o 0,5 procentního bodu méně než v roce 2007. Z toho na daňové příjmy obcí připadlo 75,3 mld. Kč a kraje získaly do svých rozpočtů 23,2 mld. Kč. Státnímu fondu dopravní infrastruktury bylo převedeno 8,4 mld. Kč, tj. 2,2 % (podíl SD z minerálních olejů 3,6 mld. Kč, silniční daň 2,8 mld. Kč a dálniční poplatek 2,0 mld. Kč).

Tabulka č 6

v mld Kč

UKAZATEL	Celkem 2007			Celkem 2008			Mezoroční		Mezoroční	
	Rozpočet schválený	Skutečnost 1 pololetí	%	Rozpočet schválený	Skutečnost 1 pololetí	%	přrůstek		index	
							2007-2006	2008-2007	2007/2006	2008/2007
Daňové příjmy	716,70	346,56	48,4	758,10	372,07	49,1	11,43	25,51	103,4	107,4
z toho										
- DPH	232,10	113,71	49,0	274,50	119,74	43,6	11,50	6,03	111,2	105,3
- spotřební daň	138,70	59,41	42,8	142,30	61,39	43,1	9,24	1,98	86,5	103,3
- clo	1,20	0,69	57,5	1,30	1,33	102,3	0,09	0,64	115,0	192,8
- DPPO včetně obcí a krajů	158,70	80,29	50,6	175,50	96,83	55,2	2,03	16,54	102,6	120,6
v tom • DPPO	152,50	74,51	48,9	168,60	90,60	53,7	1,84	16,09	102,5	121,6
• DPPO za obce a kraje	6,20	5,78	93,2	6,90	6,23	90,3	0,19	0,45	103,4	107,8
- DPFO	146,60	69,44	47,4	135,40	68,57	50,6	5,02	-0,87	107,8	98,7
v tom • z kapitálových výnosů	7,10	3,79	53,4	5,60	4,71	84,1	0,36	0,92	110,5	124,3
• závislá činnost	121,20	58,07	47,9	114,00	54,99	48,2	6,35	3,08	112,3	94,7
• z priznání	18,30	7,58	41,4	15,80	8,87	56,1	1,69	1,29	81,8	117,0
silniční daň	5,70	2,60	45,6	6,10	2,76	45,3	0,32	0,16	113,9	106,2
- daň z nemovitosti	5,40	2,56	47,4	5,50	2,71	49,3	0,74	0,15	140,7	105,9
- majetkové daně	9,00	4,89	54,3	8,80	5,15	58,5	0,89	0,26	122,3	105,3
- daňovní poplatci	2,00	1,70	85,0	2,30	2,01	87,3	-0,59	0,31	74,2	118,1
- ostatní daně a poplatky ³⁾	17,30	11,27	65,1	6,40	11,58	180,9	0,67	0,31	106,4	102,8

³⁾ SR včetně poplatku a odvodu v oblasti životního prostředí

Celostátní výnos DPH ke konci června 2008 dosáhl objemu 119,7 mld. Kč, což je **43,6 %** celoročního **rozpočtu**. Ve srovnání se stejným obdobím roku 2007 se jedná o nárůst o 6,0 mld. Kč, tj. o 5,3 % (v pololetí roku 2007 byl rozpočet plněn na 48,4 % a meziroční růst proti roku 2006 představoval 3,4 %). Z inkasovaného výnosu DPH připadlo na státní rozpočet 83,4 mld. Kč, 25,8 mld. na rozpočty obcí a 10,5 mld. rozpočty krajů.

Celostátní výnos spotřebních daní k 30. 6. 2008 dosáhl 61,4 mld. Kč, tj. 43,1 % rozpočtu, a byl o 2,0 mld. Kč, tj. o 3,3 % nad úroveň 1. pololetí 2007. Z této inkasované částky bylo **3,6 mld. Kč** převedeno do příjmů Státního fondu dopravní infrastruktury (dále jen „SFDI“).

Celostátní výnos daně z příjmů fyzických osob (DPFO) ke konci června 2008 dosáhl 68,6 mld. Kč (plnění rozpočtu na 50,6 %) a byl proti stejnému období roku 2007 nižší o 0,9 mld. Kč, tj. o 1,3 %. Z celkového inkasa **státnímu rozpočtu zůstalo 45,1 mld. Kč, do rozpočtu obcí** bylo převedeno **téměř 17,6 mld. Kč** a **do rozpočtů krajů 5,9 mld. Kč.**

- Rozhodující část této daně tvoří **daň z příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků**. Její celostátní inkaso za 1. pololetí roku 2008 **dosáhlo 55,00 mld. Kč** (48,2 % celoročního rozpočtu) a bylo o 3,1 mld. Kč, tj. o 5,3 % nižší než v 1. pololetí roku 2007.

- Celostátní inkaso **daně z kapitálových výnosů** představovalo k 30. červnu 2008 **hodnotu 4,7 mld. Kč**, tj. 84,1 % rozpočtu a bylo o 0,9 mld. Kč (o 24,3 %) vyšší než za stejné období v roce 2007.
- Celostátní inkaso **daně z příjmů placené na základě daňového přiznání** dosáhlo ke konci června 2008 **výše 8,9 mld. Kč** a naplnilo rozpočtem předpokládanou částku na 56,1 %, při meziročním nárůstu o 1,3 mld. Kč, tj. o 17,0 %.

Celostátní inkaso daně z příjmů právnických osob (DPPO) dosáhlo ke konci 1. pololetí 2008 částky 96,8 mld. Kč, tj. 55,2 % rozpočtu při meziročním zvýšení o 16,5 mld. Kč (o 20,6 %). Z celostátního objemu této daně (96,8 mld. Kč) bylo 6,2 mld. Kč výhradně příjmem obcí a krajů. Zbývající část, tj. 90,6 mld. byla na základě rozpočtového určení daní rozdělena mezi státní rozpočet 69,0 mld. Kč, rozpočet obcí 15,3 mld. Kč a do rozpočtu krajů bylo převedeno 6,2 mld. Kč.

2.2. Daňové příjmy státního rozpočtu

Schválený státní rozpočet daňových příjmů (bez pojistného na sociální zabezpečení) počítal s meziročním růstem o 17,8 mld. Kč, tj. o 3,3 % (měřeno ke skutečnosti r. 2007). Jejich **skutečné inkaso ke konci června 2008** dosáhlo **výše 265,2 mld. Kč**, což představovalo **48,1 % rozpočtu** (v pololetí 2007 to bylo 47,4 % rozpočtu).

Meziroční růst o 20,0 mld. Kč, tj. o 8,1 % souvisel s vývojem některých hlavních daňových příjmů, zejména pak **s vývojem DPPO**. Příjmy státního rozpočtu z DPPO vykázaly meziroční růst o 15,5 mld. Kč, tj. o 28,9 %. Další váhově významná daň – DPH byla vyšší o 3,2 mld. Kč, tj. o 3,9 %, spotřební daně byly vyšší o 1,8 mld. Kč, tj. o 3,3 %, zatímco DPFO byla nižší o 1,4 mld. Kč, tj. o 3,0 %.

a) Daň z příjmů právnických osob (DPPO)

DPPO patří do kategorie tzv. sdílených příjmů. Její výnos je rozdělován mezi státní rozpočet a územní rozpočty. Příjmy státního rozpočtu **se skládají z DPPO srážené podle zvláštní sazby a z daně placené poplatníky na základě podaných daňových přiznání** (formou čtvrtletních nebo pololetních záloh a jejich zúčtováním za minulé období). Podle rozpočtového určení daní náleží státnímu rozpočtu 69,68 % výnosu daně. Výnos DPPO z vedlejší činnosti obcí a krajů plyne celý do rozpočtu obcí a krajů.

Inkaso DPPO patřící státnímu rozpočtu dosáhlo v 1. pololetí 2008 částky **69,0 mld. Kč** (plnění rozpočtované výše na 58,5 %), což je o 15,5 mld. Kč více než v prvním pololetí roku 2007, tedy nárůst o 28,9 %.

Tabulka. č. 7

UKAZATEL	v mld. Kč						
	Skutečnost 1. pololetí 2006	Skutečnost 1. pololetí 2007	Schválený rozpočet 2008	Skutečnost 1. pololetí 2008	% plnění rozpočtu	Index růstu 2008/2007	Meziroční rozdíl 2008-2007
DPPO státní rozpočet	55,46	53,55	117,90	69,03	58,5	128,9	15,5
v tom *)							
• daň z příznání	53,14	51,63	x	66,53	x	128,9	14,9
• daň vybíraná srážkou	2,32	1,92	x	2,50	x	130,2	0,6

*) rozdělení na daň vybíranou srážkou a daň z příznání je orientační

Na růstu inkasa výnosově rozhodující složky daně, tj. **DPPO z příznání** o 14,9 mld. Kč v porovnání se stejným obdobím roku 2007 se v rozhodující míře podílela výkonnost české ekonomiky dosažená v předchozích letech, zejména v odvětvích energetiky, spojů, bankovníctví a strojírenství. Další okolností je trvalý nárůst počtu podaných příznání k DPPO a zvyšující se podíl příznání, v nichž byla vykázána daňová povinnost zakládající povinnost placení zákonných záloh na daň.

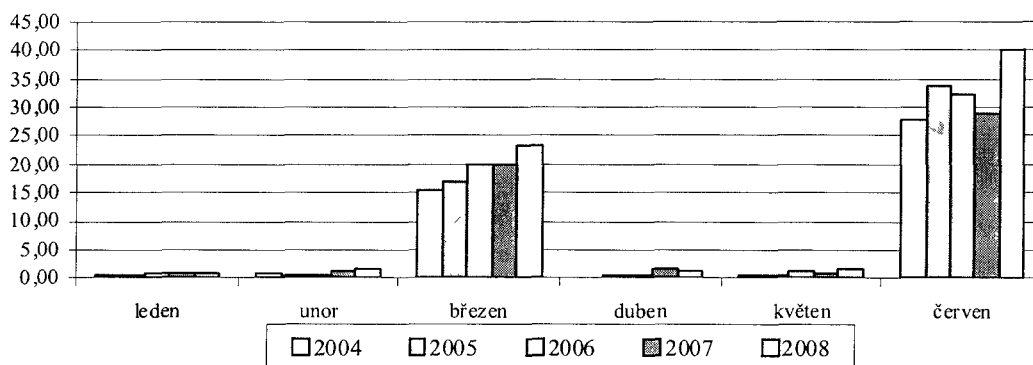
Výše inkasa DPPO z příznání nebyla v hodnoceném období legislativními změnami ovlivněna. Snížení sazby daně na 21 % s účinností od roku 2008 ovlivní inkaso DPPO až v roce 2009, a to poprvé prostřednictvím daňové povinnosti podle daňových příznání za uvedené zdaňovací období, neboť konec zákonné lhůty pro jejich podání spadá do roku 2009. Následně se pokles daňové sazby projeví ve zbývajících částech roku 2009 prostřednictvím záloh, jejichž zákonná výše a periodicita bude vycházet z daňové povinnosti, odrážející výsledky hospodaření za rok 2008.

V časovém rozložení inkasa DPPO se v průběhu 1. pololetí 2008 projevovaly výraznější výkyvy v plnění mezi jednotlivými měsíci, a to zejména v závislosti na zákonných lhůtách splatnosti záloh na daň a vyúčtování daně, kdy poslední měsíc čtvrtletí je vůči předcházejícím měsícům zpravidla nejsilnější. Tato tendence trvá již od roku 2002, kdy byly nově vymezeny zákonné podmínky pro stanovení výše a periodicity placení záloh, přičemž dlouhodobě nejvýnosnějším obdobím kalendářního roku je druhé čtvrtletí. Tato okolnost je dána též legislativní úpravou lhůt pro podávání daňových příznání za předchozí zdaňovací období, které jsou současně lhůtami splatnosti případných nedoplatků daně z příjmů, přičemž u skupiny poplatníků s rozhodujícím podílem na celkovém objemu inkasa DPPO, připadly uvedené lhůty právě na červen 2008.

Rozhodující část inkasa DPPO je však ovlivněna zákonným způsobem stanovení výše a periodicity záloh na daň, který vychází z daňové povinnosti za předchozí zdaňovací období. U převážně uplatňovaného typu zdaňovacího období, kterým je kalendářní rok, platili poplatníci nepodléhající auditu nebo jimž nezpracovával přiznání daňový poradce v prvním čtvrtletí 2008 zálohy podle daňové povinnosti přiznané v předchozím roce, stanovené podle výsledku hospodaření předminulého roku, t.j. za rok 2006, stanovené s použitím sazby 24 %; ostatní poplatníci platili takto stanovené zálohy ještě ve 2. čtvrtletí 2008. Od druhého či třetího čtvrtletí 2008 (jestliže zpracovává přiznání daňový poradce nebo je poplatník účetní jednotkou podléhající auditu) platí poplatníci zálohy podle daňové povinnosti uvedené v přiznání, vycházející z výsledku hospodaření předchozího roku 2007, stanovené rovněž s použitím sazby 24 %.

Vliv platebního kalendáře (tj. zálohové platby a vyrovnání daně v návaznosti na existenci daňového poradce, jakož i změnu v periodicitě placení záloh počínaje rokem 2002) na výběr DPPO v jednotlivých měsících roku ilustruje následující graf:

Srovnání měsíčního inkasa DPPO (v mld. Kč)

Nárůst inkasa **DPPO vybírané srážkou** za 1. pololetí 2008 o 0,6 mld. Kč, v porovnání se stejným obdobím roku 2007, ovlivnilo zvýšení sazby srážkové daně u nájemného u finančního pronájmu s následnou koupí najaté věci, hrazeného do zahraničí a také rostoucí objem výplat dividend a podílů na zisku, nepodléhajících osvobození, jejichž příjemci jsou m.j. subjekty kolektivního investování, penzijní fondy nebo stát z titulu své majetkové účasti na obchodních společnostech, který odráží příznivý hospodářský vývoj v předchozích letech.

b) Daň z příjmů fyzických osob (DPFO)

Inkaso státního rozpočtu celkem ze všech tří položek **daně z příjmů fyzických osob dosáhlo 45,1 mld. Kč**, tj. **50,0 % rozpočtu** a meziročně bylo nižší o 1,4 mld. Kč, tj. o 3,0 %. Rozpočet počítal s poklesem proti dosažené skutečnosti v roce 2007 o 1,7 %.

Daně z příjmů fyzických osob inkasované státním rozpočtem ilustruje následující tabulka.

Tabulka č. 8

UKAZATEL	Skutečnost 1. pololetí 2006	Skutečnost 1. pololetí 2007	Skutečnost 2008		Rozdíl		Index	
			1. pololetí 2008	%	2007-2006	2008-2007	2007/2006	2008/2007
Daň z příjmů fyzických osob	43,26	46,50	45,09	50,0	3,24	-1,41	107,5	97,0
v tom								
• DPFO ze závislé činnosti	35,63	39,97	37,35	47,9	4,34	-2,62	112,2	93,4
• DPFO ze sam. vyděl. činnosti	5,19	3,86	4,44	53,5	-1,33	0,58	74,4	115,0
• DPFO z kapitálových vynosů	2,44	2,67	3,30	84,6	0,23	0,63	109,4	123,6

• **Příjem státního rozpočtu z DPFO ze závislé činnosti** za 1. pololetí roku 2008 ve výši téměř **37,4 mld. Kč** představoval plnění rozpočtu na 47,9 % a **meziroční pokles o 2,6 mld. Kč, tj. o 6,6 %**.

Z dlouhodobého pohledu je to **poprvé od zavedení nové daňové soustavy** (tj. od roku 1993), kdy **došlo k poklesu ve vývoji inkasa**. Hlavním **důvodem** uvedeného vývoje inkasa jsou **dopady reformy veřejných financí**, provedené zákonem č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, jejichž vliv převážil nad pokračujícím růstovým trendem objemu vyplacených mezd a platů. Na základě přijatých legislativních změn byly podstatně zvýšeny slevy na DPFO, daňové zvýhodnění na vyživované dítě a byla zavedena jednotná 15% sazba daně. Současně došlo k úpravě ve výpočtu základu daně z tzv. „superhrubé“ mzdy. Prvním projevem těchto opatření byl pokles celkové sumy hrazených záloh na dani z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a z funkčních požitků od měsíce února 2008, neboť poprvé v tomto měsíci bylo možné uplatnit nově vymezené hodnoty slev na poplatníka, invalidní důchod, průkaz ZTP/P, studium a daňového zvýhodnění na vyživované dítě. V této souvislosti připomínáme, že jen u „základní“ slevy na poplatníka vzrostla maximální roční výše proti předchozí úpravě 3,5 krát a právo na tuto slevu z daně měl při splnění zákonných podmínek každý zaměstnanec (včetně nerezidentů) a nově i pracující důchodce.

Díky změně ve způsobu výpočtu základu daně z tzv. superhrubé mzdy (bez možnosti uplatnění jakýchkoli výdajů) zpravidla nebyly příjmy ze závislé činnosti a z funkčních požitků za 1. pololetí roku 2008 zdaňovány „jednotnou“ sazbou 15 %, ale sazbou kolem 20,25 %. I tak lze ale konstatovat, že průměrná výše daňové zátěže u zaměstnanců jednoznačně klesá. Kromě dlouhodobého snižování sazby daně k tomu od 1.1.2008 přispělo také tzv. „zastropování“ základu daně. Podle nové úpravy jsou zaměstnanci s vyššími příjmy po dosažení maximálního ročního vyměřovacího základu pro placení veřejnoprávního pojistného (48 násobku průměrné mzdy) dále zdaňováni pouze z hrubého příjmu, bez jeho navýšení o pojistné (mají nižší základ daně a zálohy na daň).

Opatření přijatá v souvislosti s reformou veřejných financí do jisté míry ještě prohloubila působení některých dříve zavedených legislativních změn. Týká se to především daňového zvýhodnění ve formě bonusu. Z důvodu nižší sazby daně a vyšších slev na dani se **stále větší počet zaměstnanců** dostává do limitu základu daně, kdy podle zákona **nehradí zálohy na daň**, ale má právo čerpat daňový bonus na vyživované dítě.

Vzhledem k tomu, že dopady reformy veřejných financí se u DPFO ze závislé činnosti projeví již v 1. pololetí 2008, zákonná pravidla pro výběr daně se nemění a jiné legislativní změny pro rok 2008 se neočekávají, lze předpokládat, že si vývoj inkasa daně ve 2. pololetí 2008 zachová dosavadní trend.

- **Z inkasa DPFO ze samostatné výdělečné činnosti** (z daňových příznání) získal státní rozpočet za 1. pololetí roku 2008 částku 4,4 mld. Kč, což představovalo 53,5 % rozpočtu a meziroční nárůst o 0,6 mld. Kč, tj. o 15,0 %.

Několikaletý trend poklesu inkasa daně byl zastaven. V 1. pololetí 2008 **došlo k přírůstku inkasa** proti předchozímu období. Lze předpokládat, že se jedná o **odraz vyšší výkonnosti ekonomiky ČR v roce 2007**, která se projevila vyššími zisky podnikatelů a tím i vyšší daňovou povinností. Snížil se také počet podnikatelů s vykázanou daňovou ztrátou.

Pokračoval trend růstu počtu podaných daňových příznání se společným zdaněním manželů a vracení přeplatků na dani z tohoto titulu. Podle statistických údajů z daňových příznání za zdaňovací období roku 2007 (podaných v 1. pololetí 2008) více než 900 tis. poplatníků využilo možnosti společného zdanění občanů, z toho 75,6 % daňových subjektů mělo příjmy ze závislé činnosti a dílčí základ daně z příjmů ze závislé činnosti tvořil 87,9 % „celkového“ základu daně z příjmů fyzických osob. To znamená, že **institut společného zdanění manželů využívali hlavně zaměstnanci**.

Legislativní změny přijaté v souvislosti s reformou veřejných financí se zatím neprojeví, neboť výše záloh na daň, které byli poplatníci povinni platit v 1. pololetí 2008, byla podle zákona o daních z příjmů odvozena od poslední známé daňové povinnosti, tj. zpravidla ještě podle daňové povinnosti za rok 2007. Také případné doplatky daně na základě podaných daňových přiznání v 1. pololetí 2008 vyplynuly z daňové povinnosti za rok 2007 (stavu před reformou).

Dopady reformy na inkaso DPFO ze samostatné výdělečné činnosti se mohou projevit již ve 2. pololetí 2008, pokud podnikatelé začnou ve větší míře využívat možnosti stanovení výše záloh jinak (na základě rozhodnutí správce daně dle § 67, odst. 5 zákona 337/1992 Sb.) s odkazem na předpokládanou nižší daňovou povinnost za rok 2008 vzhledem ke zrušení společného zdanění manželů a jednotné 15 % sazby daně. Větší počet takových žádostí o snížení zálohové povinnosti již byl zaznamenán v regionu Finančního ředitelství v Brně.

Ve větší míře se dopady reformy projeví až v roce 2009, kdy je zákonný termín pro podání daňového přiznání za rok 2008 (budou se vracet přeplatky na dani a snižovat zálohy).

- **DPFO z kapitálových výnosů (vybírané srážkou podle zvláštní sazby),** je tvořena zejména daní z úroků z vkladů u bank, z dividend a podílů na zisku, výdělků z příležitostného vedlejšího zaměstnání a menších autorských honorářů. **Za 1. pololetí 2008 inkasoval státní rozpočet na této dani 3,3 mld. Kč,** což je 84,6 % (v roce 2007 to bylo 53,4 %), při meziročním nárůstu o 0,6 mld. Kč, tj. o 23,6 %.

Tento vývoj inkasa současně potvrzuje rostoucí zisky podnikatelů, vyšší objem vkladů na bankovních účtech a přechod části zaměstnanců na pracovní právní vztah ve formě dohody o provedení práce. Vývoj inkasa na této dani nelze spolehlivě odhadnout, neboť do značné míry závisí na individuálním rozhodnutí daňových subjektů.

Závěrem uvádíme, že podle důvodové zprávy k zákonu č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, byly dopady navrhované reformy veřejných financí na státní rozpočet u DPFO celkem pro rok 2008 odhadovány na mínus cca 13,4 mld. Kč.

Zatím je vývoj mnohem příznivější, neboť **v 1. pololetí 2008 došlo u příjmů státního rozpočtu k poklesu celkového inkasa z DPFO pouze o 1,4 mld. Kč** oproti 1. pololetí 2007, což představuje jen 10,5 % odhadovaného úbytku příjmu.

c) Daň z přidané hodnoty (DPH)

Za 1. pololetí 2008 činil příjem státního rozpočtu z této daně 83,4 mld. Kč, což je **plnění rozpočtu na 43,5 %**. Proti stejnému období minulého roku je to víc o 3,2 mld. Kč, tj. o 3,9 %. Schválený rozpočet počítal s celoročním růstem inkasa z DPH o 25,3 mld. Kč, tj. o 15,2 % proti skutečnosti 2007. Jak vyplývá z výše uvedeného, skutečný nárůst inkasa za leden až červen 2008 této hodnoty zdaleka nedosahuje.

Meziroční vývoj inkasa DPH by měl být ovlivněn zejména zvýšením snížené sazby DPH z 5 na 9 % a reálným růstem konečné spotřeby domácností a spotřeby vlády a růstem cenové hladiny. Ačkoliv je u zmíněných hlavních faktorů ovlivňujících DPH vykazováno jejich zvýšení, inkaso DPH za první pololetí 2008 odpovídající nárůst překvapivě nezaznamenalo a nelze bohužel ani očekávat, že by do konce roku došlo ke kompenzaci vývoje prvního pololetí.

Proti stejnému období loňského roku došlo ke zvýšení inkasa DPH jen o 3,9 %, přičemž reálný růst spotřeby domácností a vlády je nyní MF odhadován na 2,4 % a meziroční inflace se pohybuje kolem 6,5 %. Přestože inkaso prvního pololetí 2008 zahrnuje platbu daňové povinnosti za prosinec a poslední čtvrtletí roku 2007, stejně jako vrácení nadměrných odpočtů přiznaných za stejné období loňského roku, je zřejmé, že nárůst inkasa DPH nesleduje ani predikovaný nárůst základu daně, ani zvýšení snížené sazby.

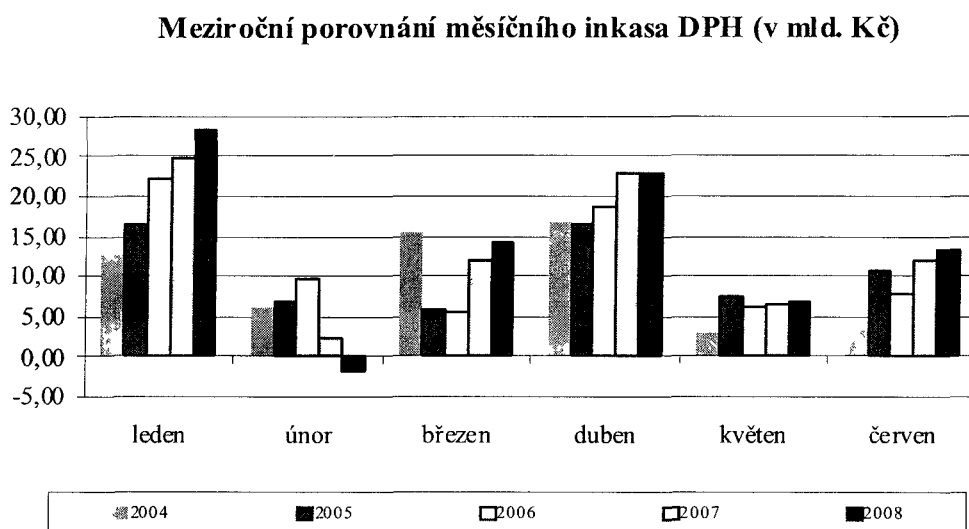
Při vysvětlení nastíněného vývoje lze sice uvažovat s vlivem předzásobení a tzv. předfakturace u bytové výstavby, nicméně ČSÚ zaznamenal určitou zvýšenou míru předzásobení pouze u léků, jejíž celkový dopad na DPH však není významný. Předfakturace bytové výstavby byla při přípravě návrhu SR uvažována, a to ve výši cca 3 až 4 mld. Kč. Za první pololetí roku 2008 došlo k poklesu objemu nových hypotečních úvěrů o 20 %. Vezme-li se tento objem za indikátor objemu nové bytové výstavby, pak by celoročně došlo k poklesu základu daně o cca 30 mld. Kč, z čehož by plynulo nižší inkaso DPH ve výši 2,7 mld. Kč, tedy pod kalkulovanou výší.

Určitý neočekávaný výpadek inkasa je způsoben výrazně silnějším kurzem koruny, který má za následek, že zboží prodávané v zahraničí je nyní často výrazně levnější než stejné zboží nabízené v tuzemsku. Výsledkem je pokles domácí poptávky a její realizace na zahraničních trzích, které jsou, pokud se jedná o trhy EU, zatíženy místní DPH. V případě nákupů neplátců DPH v zahraničí je jejich daňová povinnost tímto splněna.

To však neplatí pro nové dopravní prostředky a zásilky ze zahraničí nad stanovený limit. V současné době nejsou k dispozici dostatečné údaje o objemu nákupů občanů ČR v zahraničí, nicméně dopad na DPH se může pohybovat v řádu miliard Kč.

Za předpokladu, že růst inkasa DPH se v druhé polovině roku 2008 vyrovná růstu základu daně a alespoň částečně odrazí i zvýšení snížené sazby daně, je možné se domnívat, že celoroční inkaso DPH dosáhne na úrovni státního rozpočtu výše 177,7 mld. Kč, tj. nenaplnění rozpočtu o 14,2 mld. Kč.

Plnění inkasa DPH podle jednotlivých měsíců v 1. pololetí 2008 ve srovnání s posledními pěti lety uvádí následující graf.

d) Zvláštní daně a poplatky ze zboží a služeb v tuzemsku (spotřební daně)

Spotřební daně zahrnují daň z minerálních olejů, daň z tabákových výrobků, daň z lihu, daň z piva a daň z vína a nově od 1. ledna 2008 i tzv. energetické daně, tj. daň z elektřiny, daň ze zemního plynu a daň pevných paliv. S výjimkou daně z minerálních olejů je výnos spotřebních daní určen výhradně do státního rozpočtu. Pokud jde o daň z minerálních olejů, podle platného rozpočtového určení daní náleží 90,9 % výnosu daně státnímu rozpočtu a 9,1 % náleží Státnímu fondu dopravní infrastruktury (SFDI).

Za leden až červen 2008 činily **příjmy státního rozpočtu ze spotřebních daní 57,8 mld. Kč**, což představovalo **plnění rozpočtu na 42,9 %**, alikvotní část rozpočtu, tj. polovinu, však nenaplnují o 9,6 mld. Kč. Proti skutečnému plnění za 1. pololetí roku 2007 jsou tyto příjmy vyšší o 1,8 mld. Kč, tj. o 3,3 %.

Struktura spotřebních daní je cca z 88 % tvořena daněmi z minerálních olejů a daní z tabákových výrobků. Zbylých 12 % představují spotřební daně z lihu, piva, vína a tzv. energetické daně.

Struktura spotřebních daní inkasovaných finančními a celními úřady za leden až červen 2008 v meziročním srovnání je uvedena v následující tabulce:

Tabulka č. 9

UKAZATEL	v mil. Kč							
	Skutečnost 1. pololetí 2005	Skutečnost 1. pololetí 2006	Skutečnost 1. pololetí 2007	Skutečnost 1. pololetí 2008	Meziroční rozdíl 2008-2007	% index 2006/2005	% index 2007/2006	% index 2008/2007
Spotřební a energet. daně celkem	54 306	65 359	55 964	57 794	1 830	120,4	85,6	103,3
SD z minerálních olejů *)	32 984	32 582	34 424	35 981	1 557	98,8	105,7	104,5
SD z lihu	3 062	3 504	3 604	3 653	48	114,4	102,9	101,3
SD z piva	1 557	1 592	1 675	1 586	-89	102,3	105,2	94,7
SD z vína a meziproductů	178	181	182	191	9	101,8	100,5	105,0
SD z tabákových výrobků	16 525	27 500	16 079	15 245	-833	166,4	58,5	94,8
Daň z elektřiny	x	x	x	416	x	x	x	x
Daň ze zemního plynu	x	x	x	541	x	x	x	x
Daň z pevných paliv	x	x	x	182	x	x	x	x

* bez výnosu SD určeného do SFDI

Celkové inkaso váhově nejsilnější položky **daně z minerálních olejů ve výši 36,0 mld. Kč** se proti 1. pololetí 2007 **zvýšilo o 1,6 mld. Kč, tj. o 4,5 %**.

Druhou váhově významnou položkou je spotřební **daň z tabákových výrobků. Její inkaso do státního rozpočtu za 1. pololetí 2008 činilo 15,2 mld. Kč**. V porovnání se stejným obdobím roku 2007 došlo k poklesu inkasa daně o 0,8 mld. Kč, vyjádřeno procentuelně o 5,2 %. Tento pokles je ovlivněn důsledky obchodního chování daňových subjektů před zvýšením sazby daně z tabákových výrobků (předzásobením tabákovými nálepkami před zvýšením sazby daně k 1. 1. 2008 - zvýšené inkaso ve 4. čtvrtletí 2007 a naopak pokles v 1. pololetí 2008. Podle odběru tabákových nálepek v měsíci květnu, jejichž hodnota (1,5 mld. Kč) bude do SR zřejmě uhrazena v červenci (60 dní splatnost), se však zřejmě ještě nejedná o "usazení" situace po otřesu, kterým bylo zvýšení sazeb daně. Plnění inkasa daně ve výši 15,2 mld. Kč představuje pouze 33,6 % celkového předpokládaného ročního výnosu daně na rok 2008.

Příjem státního rozpočtu ze **spotřební daně z lihu** představoval za **leden až červen 2008** celkem **3,7 mld. Kč**. V porovnání se stejným obdobím roku 2007 došlo k nárůstu o 0,05 mld. Kč, vyjádřeno procentuelně o 1,3 % a daří se tak udržovat mírně rostoucí trend inkasa.

Příjem SR ze **spotřební daně z piva** činil za 1. pololetí 2008 **objem 1,6 mld. Kč**, v porovnání se stejným obdobím roku 2007 došlo k poklesu o 0,09 mld. Kč, tj. o 5,3 %. Plnění k odhadu státního rozpočtu na rok 2008 dosáhlo u této komodity za sledované období roku 2008 44,4 % celkového předpokládaného ročního výnosu.

Příjem SR ze **spotřební daně z vína a meziproduktů** činil za **leden až červen 2008** celkem **cca 0,2 mld. Kč**, v porovnání se stejným obdobím roku 2007 došlo k nárůstu 0,01 mld. Kč. Plnění k odhadu státního rozpočtu na rok 2008 dosáhlo u této komodity za sledované období roku 2008 66,7 % celkového předpokládaného ročního výnosu.

Příjem státního rozpočtu z **tzv. energetických daní** za sledované období 1. pololetí 2008 **představoval objem 1,1 mld. Kč**. Na tomto příjmu se podílí daň z elektřiny částkou 0,4 mld. Kč, daň ze zemního plynu a některých dalších plynů částkou 0,5 mld. Kč a daň z pevných paliv částkou 0,2 mld. Kč. Plnění k odhadu státního rozpočtu na rok 2008 dosáhlo u těchto daní za sledované období roku 2008 25,6 % celkového předpokládaného ročního výnosu.

Závěrem lze odhadovat, že na základě vývoje skutečného inkasa bude rozpočtovaný příjem pro rok 2008 u komodit pivo, víno a meziprodukty, minerální oleje a líh zřejmě naplněn. U komodity tabákové výroby závisí splnění předpokladů příjmu na doprodeji zásob cigaret obsahujících „starou sazbu daně“, kterými se odběratelé předzásobili. Podle simulace příjmů spotřební daně z tabákových výrobků pomocí polynomické spojnice trendu by mohl být příjem z této daně na konci roku 2008 cca 41 mld. Kč. Podle druhé simulace příjmů spotřební daně z tabákových výrobků (za předpokladu konstantního příjmu v období 7-12/2008 jako v měsíci 8/2008) by mohl být příjem z této daně na konci roku 2008 cca 38,5 mld. Kč.

Výsledky příjmů z **energetických daní** ukazují, že nastavení předpokladu výběru z těchto daní ve výši 4,3 mld. Kč bylo zřejmě příliš optimistické. Z šetření celních orgánů vyplývá, že tato skutečnost je významně negativně ovlivněna předzásobením prodejců a spotřebitelů nezdaňovanými pevnými palivy v roce 2007.

V celkové sumě vybraných spotřebních daní se promítaly i vratky tzv. „zelené nafty“, technických benzinů, vratka SD osobám požívajícím výsady a imunitu a ozbrojeným silám cizích států.

Objem vratek ze zelené nafty (§ 57 zák. o spotřební dani) proti roku 2007 klesl o 48 mil. Kč. Jedná se o nárokovou položku, jejíž způsob výpočtu je stanoven vyhláškou Ministerstva zemědělství (výše vrácené daně je vymezena stanovením ročního limitu spotřebovaných pohonných hmot). Poplatníkům provozujícím zemědělskou prvovýrobu, lesní školky a obnovu a výchovu lesa bylo tak v prvním pololetí 2008 **vráceno 382 mil. Kč.**

Vratky spotřební daně za technické benziny vykázané ve výši **391 mil. Kč** meziročně vzrostly o 58 mil. Kč.

e) Daně a poplatky z vybraných činností a služeb

Poplatky a odvody v oblasti životního prostředí

Poplatky a odvody v oblasti životního prostředí se řídí zákonem č. 185/2001 Sb., o odpadech. Tato položka zahrnuje poplatky představující **povinnou platbu za využívání životního prostředí**. Poplatky zahrnují i příslušenství ukládané v řízení o poplatku, pokud toto není evidováno samostatně. Nepatří sem však pokuty za porušení předpisů a opatření k ochraně životního prostředí.

Dále se jedná o **odvody za ukládání radioaktivních odpadů** od původců těchto odpadů (především od ČEZ, a.s.) na tzv. jaderný účet. Vykázaná **skutečnost za 1. pololetí 2008 ve výši 0,7 mld. Kč se vyvíjela v souladu s rozpočtem**, který naplnila na 55,4 %. Příjem státního rozpočtu z těchto poplatků se za 1. pololetí dlouhodobě pohybuje v rozmezí 0,6 až 0,7 mld. Kč.

Správní poplatky

Správní poplatky, včetně odpovídající části tržeb za kolky, zahrnuté v příjmech státního rozpočtu představovaly za 1. pololetí 2008 částku **2,0 mld. Kč** a naplnily tak celoroční předpoklad na 43,0 %, což byla stejná úroveň jako v 1. pololetí roku 2007. V údajích není zahrnut výnos ze správních poplatků vybraných územně samosprávnými celky. Jimi vybrané správní poplatky jsou příjmem územních rozpočtů.

f) Clo

Předpokládaný výběr cla byl ve státním rozpočtu stanoven ve výši 1,3 mld. Kč. Za první pololetí 2008 činily **odvody celních příjmů ve prospěch účtu státního rozpočtu 1,3 mld. Kč**, tj. 102,3 % rozpočtu.

Za nárůstem je především nerozpočtované dorovnání vybraných celních příjmů do státního rozpočtu ve výši 0,5 mld. Kč, které bylo způsobeno převodem nárokového podílu ČR z vybraného cla za období 2004-2007 z mimorozpočtového účtu Generálního ředitelství cel. Vyrovnání rozdílu ve výši mezi nárokovým podílem na cle a zálohovými odvody do státního rozpočtu bylo provedeno mj. na základě závěru kontrolní zprávy NKÚ z kontrolní akce č.7/2007. Toto nepředvídatelné dodatečné navýšení této kapitoly státního rozpočtu se nebude opakovat v příštích rozpočtových obdobích.

Celkové vybrané clo (včetně části odvedené do rozpočtu EU) za 1. pololetí 2008 činilo **4,2 mld. Kč**, při meziročním nárůstu o 0,3 mld. Kč.

g) Daně z majetkových a kapitálových převodů

Ve schváleném státním rozpočtu na rok 2008 byly zapracovány příjmy z majetkových daní, tj. **daně dědické, daně darovací a daně z převodu nemovitostí, ve výši 8,8 mld. Kč**. Skutečně dosažené příjmy z těchto daní k 30. 6. 2008 činily 5,1 mld. Kč, což je 58,5 % rozpočtované částky. Proti prvnímu pololetí roku 2007 je to téměř o 0,3 mld. Kč více. Celkový meziroční přírůstek příjmů je pokryt nárůstem inkasa daně z převodu nemovitostí, jejíž výnos je oproti stejnému období roku 2007 vyšší cca o 0,4 mld. Kč. Údaje o plnění jsou uvedeny v následující tabulce.

Vývoj inkasa majetkových daní a jejich struktura:

Tabulka č. 10

UKAZATEL	Skutečnost 1. pololetí 2007	Rozpočet 2008		Skutečnost 1. pololetí 2008	%	Rozdíl 2008-2007	Index 2008/2007
		schválený	po změnách				
Daň dědická	56	50	50	65	130,0	9,0	116,1
Daň darovací	389	350	350	221	63,1	-168,0	56,8
Daň z převodu nemovitostí	4 443	8 400	8 400	4 862	57,9	419,0	109,4
CELKEM	4 888	8 800	8 800	5 148	58,5	260,0	105,3

Příjmy daně dědické byly rozpočtovány ve výši 50 mil. Kč, skutečně dosažené **inkaso činilo 65 mil. Kč, tj. plnění na 130 %**. S účinností od 1.1. 2008 došlo k rozšíření osvobození o osvobození bezúplatného nabytí majetku děděním mezi osobami zařazenými v II. skupině poplatníků, tj. od daně dědické je osvobozeno nabytí majetku děděním, pokud k němu dochází jak mezi příbuznými v řadě přímé a manžely, tak nově také mezi osobami zařazenými ve II. skupině poplatníků (příbuzní v řadě pobočné a další).

Ačkoliv výnos u této daně je ovlivněn výše uvedeným osvobozením došlo oproti 1. pololetí roku 2007 ke zvýšení příjmů o 9 mil. Kč, důvodem vyššího inkasa je rostoucí hodnota majetku, který je předmětem dědění u III. skupiny poplatníků. Očekává se naplnění rozpočtované částky.

Příjmy daně darovací byly rozpočtovány ve výši 350 mil. Kč. Skutečně **dosažené inkaso činilo 221 mil. Kč, tj. plnění na 63,0 %** rozpočtované částky. Ve sledovaném období došlo oproti I. pololetí roku 2007 ke snížení příjmů o 168 mil. Kč. Důvodem poklesu inkasa je rozšíření osvobození nově o bezúplatné nabytí majetku od daně darovací, pokud k němu dochází mezi osobami zařazenými v I. a II. skupině. Tato úprava byla přijata novelou zákona o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí č. 261/2007 Sb. a nabyla účinnosti 1. 1. 2008.

Dosažené příjmy závisí na počtech a hodnotách bezúplatných převodů majetku. Výnos této daně je ovlivněn nízkými sazbami daně a rozsáhlým osvobozením. Přesto se očekává naplnění roční rozpočtované částky.

Daň z převodu nemovitostí je z majetkových daní nejvýznamnější. Výnos daně z převodu nemovitostí oproti I. pololetí roku 2007 vzrostl o 419 mil. Kč. Příjem státního rozpočtu z této daně **za 1. pololetí 2008 činil 4 862 mil. Kč**, což je 57,9 % ročního rozpočtu.

Inkaso u této daně je ovlivněno počtem převodů a přechodů vlastnického práva k nemovitostem a výší cen dohodnutých při prodeji nemovitostí. Dosažené výsledky již plně odrážejí vliv zavedení splatnosti této daně současně s podáním daňového přiznání. Očekává se naplnění roční rozpočtované částky.

h) Ostatní daňové příjmy

Na **ostatních daňových příjmech** získal státní rozpočet za šest měsíců roku 2008 **0,75 mld. Kč**, tj. plnění rozpočtu na 150,0 %.

Hlavní položkou tohoto inkasa byly odvody nahrazující plnění povinnosti zaměstnávat tělesně postižené občany. Jedná se o odvody podle zákona o zaměstnanosti. Dále do ostatních daňových příjmů patří především nerozúčtované, neidentifikované a nezařaditelné daňové příjmy a příslušenství daní a poplatků.

i) Pojistné na sociální zabezpečení vč. příspěvku na politiku zaměstnanosti

V 1. pololetí 2008 dosáhlo inkaso příjmů z pojistného na sociální zabezpečení a z příspěvku na státní politiku zaměstnanosti celkem 191,4 mld. Kč (z toho příslušenství, tj. penále, pokuty a přirážky k pojistnému na nemocenské pojištění činilo 10 mil. Kč). Schválený rozpočet byl splněn na **49,5 %**. Ve srovnání s 1. pololetím roku 2007 se vybrané pojistné **zvýšilo o 14,4 mld. Kč, tj. o 8,1 %**.

Kromě povinného pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti inkasovaného povinně ze zákona o pojistném, byla vybrána **na dobrovolném pojistném částka 448 mil. Kč**. Z této částky představovalo nemocenské pojištění osob samostatně výdělečně činných 413 mil. Kč, dobrovolné důchodové pojištění bylo vybráno ve výši 35 mil. Kč. **Dobrovolné pojistné je součástí nedaňových příjmů státního rozpočtu** a je obsaženo v závazném ukazateli rozpočtu kapitoly MPSV „Nedaňové příjmy, kapitálové příjmy a přijaté transfery celkem“. Ve schváleném rozpočtu na rok 2008 bylo dobrovolné pojistné zahrnuto v částce 961 mil. Kč. Schválený rozpočet byl splněn na 46,6 %. Ve srovnání s 1. pololetím předchozího roku bylo na dobrovolném pojistném vybráno méně o 4 mil. Kč.

Výsledky výběru povinného pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti v jednotlivých kapitolách státního rozpočtu jsou uvedeny v následující tabulce. Nejvýznamnější objem pojistného – téměř 97,2 %, byl vybrán Českou správou sociálního zabezpečení na pojistném civilních zaměstnanců.

Tabulka č. 11

KAPITOLA	v mld. Kč					
	Skutečnost 1. pololetí 2007	Schválený rozpočet 2008	Skutečnost 1. pololetí 2008	% plnění	Rozdíl 2008-2007	Index 2008/2007
MPSV	171,63	375,52	186,10	49,6	14,47	108,4
Ministerstvo obrany	1,24	2,67	1,24	46,5	0,00	100,2
Ministerstvo vnitra	3,46	7,43	3,36	45,3	-0,09	97,3
Ministerstvo spravedlnosti	0,37	0,76	0,37	48,5	0,00	99,2
Ministerstvo financí	0,32	0,67	0,33	48,7	0,00	100,6
CELKEM	177,02	387,05	191,40	49,5	14,38	108,1

Sledování stavu výběru pojistného na důchodové pojištění v průběhu roku je z důvodu časového nesouladu spíše orientační (vzhledem k termínům účetní uzávěrky není možné do účetních výkazů zahrnout celé důchodové pojištění za 6 měsíců). Metodika účetnictví umožňuje vybrané pojistné za měsíc červen převést na bankovní účet důchodového pojištění až v měsíci červenci. Tyto vlivy jsou v závěru roku při ukončení rozpočtového hospodaření eliminovány.

Za 1. pololetí 2008 dosáhlo inkaso příjmů z pojistného na důchodové pojištění **158,8 mld. Kč**. Z toho částka 26,3 mld. Kč byla inkasovaná v měsíci červnu v kapitole Ministerstvo práce a sociálních věcí a byla převedena na bankovní účet důchodového pojištění po účetní uzávěrce, až v měsíci červenci.

B. Nedaňové a kapitálové příjmy a přijaté transfery

Kromě daňových příjmů, pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na politiku zaměstnanosti tvoří příjmy státního rozpočtu též **nedaňové příjmy, kapitálové příjmy a přijaté transfery**. Do této kategorie patří především veškeré příjmy z vlastní činnosti organizačních složek státu, příjmy z úroků, přijaté sankční platby a vratky transferů, příjmy z prodeje investičního a neinvestičního majetku, pronájmu majetku, převody z vlastních fondů a též investiční a neinvestiční přijaté transfery z Evropské unie (či převody z Národního fondu) a jiných veřejných rozpočtů a institucí.

Nedaňové a kapitálové příjmy a přijaté transfery byly v roce 2008 rozpočtovány ve výši 98,2 mld. Kč. Jejich souhrnná výše tak byla **o 20,5 mld. Kč, tj. o 26,5 % vyšší**, než předpokládal schválený státní rozpočet na rok 2007 (a o 27,1 mld. Kč pod úrovní skutečnosti roku 2007). **Meziroční růst byl způsoben především přijatými transfery**, jejichž rozpočet **vzrostl o 16,2 mld. Kč** (především kvůli zvýšení rozpočtu transferů přijatých od EU o 5,9 mld. Kč a investičních převodů z Národního fondu o 14,1 mld. K). Schválený rozpočet nedaňových příjmů vzrostl o 2,7 mld. Kč a kapitálových příjmů o 1,5 mld. Kč.

Zákonem schválená výše nedaňových a kapitálových příjmů a přijatých transferů byla v průběhu 1. pololetí 2008 navýšena o 4 050 mil. Kč (vysvětleno v části II. 1.2. této zprávy). Mimo to došlo k přesunům prostředků mezi jednotlivými položkami či mezi kapitoly.

Vykázaná skutečnost ke konci června 2008 dosáhla 79,9 mld. Kč, což představovalo **78,2 % rozpočtu**. **Meziročně se tyto příjmy zvýšily o 18,9 mld. Kč, tj. o 31,0 %**. Podrobnější přehled o plnění a meziročních změnách nedaňových a ostatních příjmů ukazuje následující tabulka.

Tabulka č. 12

v mil. Kč

U K A Z A T E L	Skutečnost 1 pol 2007	Rozpočet 2008		Skutečnost 1 pol 2008	Plnění v % (4/3)	Rozdíl (4-1)	Index v % 2008/2007 (4/1)
		schválený	po změnách				
	1	2	3	4	5	6	7
Nedaňové a ostatní příjmy celkem	61 034	98 165	102 214	79 931	78,2	18 897	131,0
v tom							
Nedaňové příjmy celkem	12 859	16 610	16 572	16 812	101,4	3 953	130,7
v tom							
<i>Příjmy z vlastní činnosti a odvody přebytků organizací s přímým vztahem</i>	<i>5 160</i>	<i>8 409</i>	<i>8 404</i>	<i>9 461</i>	<i>112,6</i>	<i>4 301</i>	<i>183,3</i>
v tom							
Příjmy z vlastní činnosti	1 618	3 308	3 303	1 635	49,5	17	101,0
Odvody přebytků organizací s přímým vztahem	1 665	1 197	1 197	1 978	165,3	313	118,8
Příjmy z pronajmu majetku	321	429	438	348	79,4	27	108,5
Příjmy z úroků a realizace finančního majetku	1 081	2 775	2 766	5 045	182,4	3 965	466,9
Soudní poplatky	475	700	700	455	65,0	-21	95,7
Přijaté sankční platby a vratky transferů	3 100	2 457	2 458	2 576	104,8	-523	83,1
v tom							
Přijaté sankční platby	650	1 432	1 432	853	59,6	203	131,3
Přijaté vratky transferů a ostatní příjmy z finančních vypořádání předchozích let	2 450	1 025	1 025	1 723	168,1	727	70,3
<i>Příjmy z prodeje nekapitálového majetku a ostatní nedaňové příjmy</i>	<i>1 978</i>	<i>2 618</i>	<i>2 586</i>	<i>3 714</i>	<i>143,6</i>	<i>1 736</i>	<i>187,8</i>
z toho							
Dobrovolné pojistné	452	961	961	448	46,6	-4	99,1
Přijaté splátky půjčených prostředků	2 621	3 125	3 124	1 060	33,9	-1 561	40,5
z toho							
Splátky půjčených prostředků od podnikatelských subjektů	2 422	2 188	2 187	930	42,5	1 492	38,4
Splátky půjčených prostředků od veřejných rozpočtů územní úrovně	31	230	230	12	5,2	-19	38,4
Splátky půjčených prostředků ze zahraničí	155	693	693	118	17,1	-37	76,4
Kapitálové příjmy celkem	693	2 272	2 310	557	24,1	-137	80,3
Přijaté transfery	47 483	79 283	83 333	62 563	75,1	15 080	131,8
v tom							
Nemvěstiční přijaté transfery od veřejných rozpočtů ústřední úrovně	1 346	8 576	12 102	6 498	53,7	5 153	482,9
Převody z vlastních fondů	29 218	0	180	38 550	x	9 332	131,9
Nemvěstiční přijaté transfery ze zahraničí	13 430	24 933	25 278	12 049	47,7	-1 382	89,7
Investiční přijaté transfery od veřejných rozpočtů ústřední úrovně	3 167	45 669	45 668	5 177	11,3	2 010	163,5
Investiční přijaté transfery ze zahraničí	322	105	105	289	274,3	-33	89,8

Nedaňové příjmy

Nedaňové příjmy tvoří především příjmy jednotlivých kapitol z vlastní činnosti, přijaté vratky transferů, pokuty a jiné sankční platby, příjmy z prodeje nekapitálového i dlouhodobého majetku, přijaté splátky půjčených prostředků a ostatní příjmy.

Schválený rozpočet stanovil výši nedaňových příjmů na 16,6 mld. Kč, což bylo o 2,8 mld. Kč více než v roce 2007. V průběhu 1. pololetí 2008 se rozpočet snížil o 38 mil. Kč.

Za 1. pololetí 2008 dosáhly nedaňové příjmy 16,8 mld. Kč (plnění na 101,4 % rozpočtu po změnách), což znamenalo meziroční růst téměř o 4,0 mld. Kč, tj. o 30,7 %.

Příjmy z úroků a realizace finančního majetku (podseskupení 214) dosáhly za 1. pololetí výše **5,0 mld. Kč** při plnění rozpočtu na 182,4 %.

Z toho 3,4 mld. Kč se týkaly kapitoly Státní dluh (v roce 2008 došlo v této kapitole poprvé k rozpočtování a realizaci rozpočtových příjmů). Pro rok 2008 byly rozpočtovány příjmy kapitoly Státní dluh ve výši 1,5 mld. Kč, přičemž tato hodnota odpovídala očekávaným příjmům z aktivních operací (poskytnutých půjček) spojených s řízením likvidity státní pokladny¹. V souvislosti se zavedením účtování v kapitole Státní dluh od počátku roku 2008 došlo také ke změně v metodice vykazování úrokových příjmů kapitoly Státní dluh, do kterých jsou v 1. pololetí roku 2008 oproti rozpočtovaným příjmům zahrnuty i alikvotní úrokové výnosy z SDD a prémie SDD na primárním a sekundárním trhu a úrokové příjmy ze swapových operací. Tyto položky byly v roce 2007 součástí kapitoly Státní dluh, ale nezvyšovaly příjmy, nýbrž snižovaly výdaje kapitoly. Výše uvedené skutečnosti spolu se vznikem příjmu v podobě realizovaného kurzového zisku, který nebyl pro rok 2008 rozpočtován, zapříčinily, že příjmy kapitoly jsou ve srovnání se schváleným rozpočtem, který se shoduje s rozpočtem po změnách, o 180,8 procentních bodů nad alikvotou pro 1. pololetí 2008.

Více ukazuje následující tabulka:

Tabulka č. 13

Ukazatel	Skutečnost 1. pololetí 2007	Rozpočet 2008		Skutečnost 1. pololetí 2008	%	Index 2008/2007 (%)
		Schválený	vč. všech změn		Plnění	
1	2	3	4	5	5 : 4	5 : 2
Příjmy kapitoly Státní dluh celkem	-	1 460	1 460	3 370	230,8	-
1. Úrokové příjmy celkem	-	1 460	1 460	3 338	228,7	-
vnitřního dluhu	-	1 460	1 460	3 030	207,6	-
<i>Z toho</i>						
středně- a dlouhodobé dluhopisy	-	-	-	1 632	-	-
krátkodobé půjčky	-	1 460	1 460	1 398	95,8	-
vnějšího dluhu	-	-	-	308	-	-
<i>Z toho</i>						
zahraniční emise dluhopisů				308		
2. Realizovaný kurzový zisk	-	-	-	32	-	-

¹ Do roku 2007 byly příjmy spojené s aktivními operacemi na účtu řízení likvidity státní pokladny, a to repo operacemi se zástavou poukázek ČNB a depozitními operacemi, převáděny do kapitoly Všeobecná pokladní správa.

Dalších 1,3 mld. Kč se týkalo kapitoly OSFA, z nichž 0,9 mld. Kč tvořily příjmy z dividend od společností ČEPS a ČMZRB, dalších 0,3 mld. Kč představovaly výnosy z finančního investování na jaderném účtu SFA (jde o investování dočasně volných prostředků především do nákupu SPP, v menší míře do pokladničních poukázek ČNB) a dalších necelých 0,1 mld. Kč činily výnosy z finančního investování na účtu rezervy pro důchodovou rezervu.

Na celkové výši nedaňových příjmů se nejvíce podílely příjmy z vlastní činnosti a odvody přebytků organizací s přímým vztahem (seskupení 21) ve výši 9,5 mld. Kč, což představovalo plnění rozpočtu na 112,6 %.

Odvody přebytků organizací s přímým vztahem (podseskupení 212) dosáhly 2,0 mld. Kč při plnění rozpočtu na 165,3 %. Jednalo se především o příjem ve výši 1,9 mld. Kč z přebytku vzniklého z provozu zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání za rok 2007, jež do státního rozpočtu roku 2008 odvedly pojišťovny Kooperativa a Česká pojišťovna dle § 205d) zákoníku práce. Vykázaný přebytek byl o 299 mil. Kč vyšší v porovnání s přebytkem odvedeným v roce 2007.

Příjmy z vlastní činnosti (podseskupení 211) ve výši 1,6 mld. Kč byly plněny na 49,5 %. Z toho 1,5 mld. Kč se týkalo příjmů z poskytování služeb a výrobků. V rámci této položky dosáhly příjmy Českého telekomunikačního úřadu 1,0 mld. Kč. Jednalo se z části o příjmy vyplývající ze správy rádiového spektra (0,9 mld. Kč) a z části o příjmy za přidělování čísel (0,1 mld. Kč). Do konce roku se předpokládá, že kapitola ještě obdrží splátku za udělenou licenci UMTS ve výši 250 mil. Kč od společnosti Vodafone Czech Republic, a.s.

Soudní poplatky (podseskupení 215) ve výši 0,5 mld. Kč naplnily rozpočet na 65,0 % a byly tak mírně pod úroveň pololetí roku 2007. Příjmy z pronájmu majetku (podseskupení 213) dosáhly 0,3 mld. Kč.

Přijaté sankční platby a vratky transferů (seskupení 22) dosáhly výše **2,6 mld. Kč**, což představovalo plnění rozpočtu na 104,8 %.

Přijaté vratky transferů a ostatní příjmy z finančního vypořádání předchozích let (podseskupení 222) ve výši **1,7 mld. Kč** představovaly plnění rozpočtu na 168,1 %. Vysoké plnění bylo ovlivněno tím, že velká část těchto příjmů se nerozpočtuje. Rozpočtová pravidla nedovolují použití nerozpočtovaných příjmů získaných z odvodů v rámci finančního vypořádání na krytí nerozpočtovaných výdajů. Jde především o odvody nevyčerpaných dotací příjemců dotací a odvody vyplývající z finančního vypořádání vztahů příspěvkových organizací (finanční vypořádání vztahů se státním rozpočtem je upraveno zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, a podrobněji vyhláškou č. 52/2008 Sb., kterou se stanoví zásady a termíny finančního vypořádání vztahů se státním rozpočtem a vyhláškou č. 560/2006 Sb., o účasti státního rozpočtu na financování programů reprodukce majetku). **Většina prostředků byla odvedena přes vypořádací účet kapitoly VPS celkem ve výši přes 1,4 mld. Kč.** Z toho 1 392 mil. Kč se týkalo vratek od neveřejných subjektů (především fyzických a právnických osob) a 55 mil. Kč vratek veřejných rozpočtů (krajů). Dalšíh **192 mil. Kč** tvořily vratky od neveřejných subjektů kapitole **Ministerstvo práce a sociálních věcí**.

Přijaté sankční platby (podseskupení 221) zahrnují sankce inkasované za porušení obecně závazného předpisu správními orgány a dosáhly téměř **0,9 mld. Kč** (plnění na 59,6 % rozpočtu). Z 98,7 % jsou příjmem kapitoly VPS.

Příjmy z prodeje nekapitálového majetku a ostatní nedaňové příjmy (seskupení 23) dosáhly výše **3,7 mld. Kč** a představovaly tak 143,6 % rozpočtu.

Kromě různých „ostatních nedaňových příjmů jinde nezařazených“ (2,6 mld. Kč – z toho téměř **2,0 mld. Kč představoval nerozpočtovaný odvod likvidačního zůstatku České inkasní**) a „přijatých nekapitálových příspěvků a náhrad“ (0,5 mld. Kč) sem patří např. **dobrovolné pojistné** na důchodové a nemocenské pojištění vybírané orgány správy sociálního zabezpečení (**448 mil. Kč**), příjmy z poplatků za využívání výhradních práv k přírodním zdrojům (90 mil. Kč) a některé další příjmy.

Přijaté splátky půjčených prostředků (seskupení 24) dosáhly za 1. pololetí 2008 částky **1,1 mld. Kč**, což představovalo plnění na 33,9 % rozpočtu.

Splátky půjčených prostředků ze zahraničí (podseskupení 247), které dosáhly výše **118 mil. Kč**, naplnily svůj rozpočet na 17,1 %. Proti 1. pololetí 2007 je to o 36 mil. Kč méně, což je ovlivněno tím, že převaha splátek bude realizována až v závěru roku. V rámci splátek vládních úvěrů bylo dosaženo celkem 59 mil. Kč (z toho z Alžírsko 31 mil. Kč a z Barmy 28 mil. Kč). U splátek pohledávek převzatých od ČSOB bylo dosaženo inkasa v objemu 59 mil. Kč (z toho z Alžírsko 24 mil. Kč a 35 mil. Kč za pohledávku vůči Ruské federaci).

Splátky půjčených prostředků od podnikatelských subjektů dosáhly **0,9 mld. Kč**. Z toho necelých 842 mil. Kč představovalo příjmy Ministerstva financí z titulu agendy převzaté po ČKA; konkrétně šlo o splátky pohledávky z úvěrů na družstevní bytovou výstavbu. Tyto úvěry byly poskytovány dle zvl. předpisů o družstevní bytové výstavbě v rámci pomoci státu (např. vyhl. č. 136/1985 Sb.). V roce 2008 se opět očekává nulové plnění příjmů (tudíž i výdajů) souvisejících s vypořádáním tzv. plynárenských VIA (rozpočet 1,8 mld. Kč).

Kapitálové příjmy

Schválený rozpočet kapitálových příjmů ve výši **2,3 mld. Kč** byl o 1,5 mld. Kč vyšší než v roce 2007. V průběhu 1. pololetí 2008 byl rozpočet navýšen o 38 mil. Kč. Téměř celý rozpočet se týkal příjmů z prodeje dlouhodobého majetku.

Za 1. pololetí 2008 dosáhly **kapitálové příjmy** výše **557 mil. Kč** (plnění na 24,1 % rozpočtu po změnách), což bylo o 137 mil. Kč méně než v 1. pololetí 2007. Šlo především o **511 mil. Kč z příjmů z prodeje dlouhodobého majetku**. Z nich **207 mil. Kč** se týkalo příjmů z prodeje pozemků (z toho 201 mil. Kč v kapitole Ministerstvo financí) a **237 mil. Kč** příjmů z prodeje ostatních nemovitostí a jejich částí (z toho 179 mil. Kč v kapitole Ministerstvo financí).

Přijaté transfery

Schválený rozpočet přijatých transferů ve výši **79,3 mld. Kč** byl o **16,2 mld. Kč** vyšší než v roce 2007. V průběhu 1. pololetí 2008 byl zvýšen o více než 4,0 mld. Kč (vysvětleno v části II. 1.2. této zprávy).

Za 1. pololetí 2008 dosáhly přijaté transfery 62,6 mld. Kč (plnění na 75,1 % rozpočtu po změnách), což bylo proti 1. pololetí 2007 o **15,1 mld. Kč**, tj. o 31,8 %, více.

Neinvestiční přijaté transfery

Meziroční růst byl ovlivněn především převody z vlastních fondů, které dosáhly **38,5 mld. Kč** (nejsou rozpočtovány) a byly tak o **9,3 mld. Kč**, tj. o 31,9 %, vyšší než v 1. pololetí 2007. Z této částky tvořily **33,6 mld. Kč převody z rezervních fondů organizačních složek státu do příjmů kapitol** (v pololetí 2007 to bylo 25,3 mld. Kč) a **4,9 mld. Kč převody prostředků z fondu státních záruk do příjmů kapitoly VPS** (loni to bylo 4,2 mld. Kč), z nichž 1,1 mld. Kč souviselo s realizací státních záruk a 3,8 mld. Kč tvořil převod zůstatku fondu státních záruk do příjmů kapitoly VPS v souvislosti s jeho ukončením (na základě novely rozpočtových pravidel platných od 1.3.2008). Nejvíce prostředků z rezervních fondů do příjmů převedly kapitoly Ministerstvo zemědělství (9,6 mld. Kč), Ministerstvo dopravy (6,7 mld. Kč), Ministerstvo pro místní rozvoj (5,1 mld. Kč), Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (2,3 mld. Kč), Ministerstvo práce a sociálních věcí (2,1 mld. Kč), Ministerstvo průmyslu a obchodu (1,9 mld. Kč), Ministerstvo zdravotnictví (1,3 mld. Kč), Ministerstvo obrany (1,1 mld. Kč), atd.

Neinvestiční přijaté transfery ze zahraničí dosáhly k 30. červnu 2008 částky **12,0 mld. Kč** (plnění na 47,7 %) a byly tak o 1,4 mld. Kč nižší než ve stejném období roku 2007. Jednalo se téměř výhradně o **neinvestiční přijaté transfery od EU** ve výši **12,0 mld. Kč** (plnění na 48,1 % rozpočtu po změnách při meziročním poklesu o 1,4 mld. Kč). Z této částky připadlo 11,8 mld. Kč kapitole Ministerstvo zemědělství (na společnou zemědělskou politiku - plnění rozpočtu na 48,4 %).

Neinvestiční přijaté transfery od veřejných rozpočtů ústřední úrovně činily za 1. pololetí **6,5 mld. Kč**, při plnění rozpočtu na 53,7 % a meziročním růstu o 5,2 mld. Kč. Tento růst souvisí s usnesením vlády č. 683/2008, kterým vláda rozhodla o převodu **4,3 mld. Kč z rezervních fondů vybraných kapitol na příjmový účet kapitoly VPS** (a dále na posílení rozpočtu výdajů na důchody v souvislosti se zvýšením důchodů od 1.8.2008). Rozpočet po změnách je z velké části tvořen **neinvestičními převody z Národního fondu** (9,7 mld. Kč), které zatím dosáhly **2,3 mld. Kč**, což je o 1,0 mld. Kč více než v 1. pololetí 2007. Z této částky směřovalo 1,2 mld. Kč do kapitoly Ministerstvo práce a sociálních věcí, dále 0,6 mld. Kč do kapitoly Ministerstvo pro místní rozvoj a 0,4 mld. Kč do kapitoly Ministerstvo zemědělství.

Investiční přijaté transfery

Investiční přijaté transfery od veřejných rozpočtů ústřední úrovně zatím dosáhly **5,2 mld. Kč**, tj. 11,3 % rozpočtu po změnách, při meziročním růstu o 2,0 md. Kč. Celá tato částka představovala **investiční převody z Národního fondu** do kapitol Ministerstvo pro místní rozvoj (1,9 mld. Kč), Ministerstvo dopravy (1,3 mld. Kč), Ministerstvo životního prostředí (1,2 mld. Kč) a Ministerstvo průmyslu a obchodu (0,8 mld. Kč).

Investiční přijaté transfery ze zahraničí byly v roce 2006 rozpočtovány ve výši 22,8 mld. Kč, v roce 2007 již jen ve výši 66 mil. Kč a **v roce 2008 činil jejich rozpočet po změnách 105 mil. Kč**. Souvisí to s tím, že většina transferů od EU prochází přes Národní fond a tyto prostředky se projeví na položkách „Neinvestiční a investiční převody z Národního fondu“. **V 1. pololetí 2008 dosáhly tyto příjmy 0,3 mld. Kč** (přijatý transfer od mezinárodních institucí kapitole Ministerstvo obrany). Investiční přijaté transfery od EU jsou téměř nulové (13 mil. Kč).

Příjmy státního rozpočtu z EU (převody z Národního fondu a přijaté transfery od EU) tak zatím dosáhly **19,5 mld. Kč (plnění na 24,6 %)**, zatímco v pololetí 2007 to bylo 17,8 mld. Kč (plnění na 28,9 %).

3. Výdaje státního rozpočtu

Zákon č. 360/2007 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2008, stanoví **celkové výdaje pro rok 2008 ve výši 1 107,3 mld. Kč**, z toho 76,4 mld. Kč představují výdaje kryté předpokládanými příjmy z rozpočtu EU/EHP. Proti schválenému rozpočtu roku 2007 jsou celkové plánované výdaje pro rok 2008 vyšší o 6,4 % (tj. o 66,5 mld. Kč). Z toho **běžné výdaje činí 978,9 mld. Kč** při předpokládaném meziročním růstu o 2,9 % (o 27,6 mld. Kč) a **kapitálové výdaje téměř 128,4 mld. Kč** při meziročním plánovaném růstu o 43,6 % (o 39,0 mld. Kč (zejména se zvýšily investiční transfery Státnímu fondu dopravní infrastruktury, a to na 45,9 mld. Kč proti v roce 2007 rozpočtovaným 4,4 mld. Kč)

Ve srovnání se skutečností roku 2007 jsou celkové výdaje schváleného rozpočtu na rok 2008 vyšší o 1,4 % (o 15,0 mld. Kč); běžné výdaje o 0,2 % (o 2,2 mld. Kč) a kapitálové výdaje o 11,1 % (o 12,8 mld. Kč).

Z celkových rozpočtovaných výdajů 52,5 % (**581,4 mld. Kč**) představují tzv. **mandatorní výdaje**, které stát musí uhradit na základě platných zákonných předpisů nebo mezinárodních dohod a smluv, při předpokládaném meziročním růstu o 2,0 % (o 11,6 mld. Kč). I když byla v rámci stabilizace veřejných rozpočtů od 1.1.2008 přijata řada opatření, která brzdí dynamiku růstu mandatorních sociálních výdajů, odčerpají tyto 49,5 % celkových příjmů státního rozpočtu a na celkových rozpočtovaných výdajích roku 2008 se podílejí 46,2 % (bez příjmů z EU/EHP). **Mandatorní sociální výdaje** jsou ve státním rozpočtu zahrnuty ve výši **475,8 mld. Kč** s předpokladem meziročního růstu o 1,4 % (o 6,6 mld. Kč) proti srovnatelným výdajům státního rozpočtu roku 2007. Z nich na dávky důchodového pojištění připadá 305,6 mld. Kč, na dávky státní sociální podpory 45,7 mld. Kč, na dávky pomoci v hmotné nouzi a dávky zdravotně postiženým 12,1 mld. Kč, na příspěvek na péči podle zákona o sociálních službách 12,1 mld. Kč, na dávky nemocenského pojištění 29,0 mld. Kč, na podpory v nezaměstnanosti 7,0 mld. Kč, na platbu státu do systému veřejného zdravotního pojištění za vybranou skupinu obyvatel 47,7 mld. Kč, na státní příspěvek k penzijnímu připojištění 5,1 mld. Kč, atd. Z ostatních mandatorních výdajů jsou objemově největší výdaje na dluhovou službu (45,5 mld. Kč), příspěvek státu na podporu stavebního spoření (15,0 mld. Kč), odvody a příspěvky do rozpočtu EU (30,2 mld. Kč), výdaje na státní záruky a negarantované úvěry SŽDC podle zákona

č. 77/2002 Sb. (5,6 mld. Kč), atd. Ke skutečnosti roku 2007, kdy se mandatorní výdaje na celkových výdajích podílely 50,8 %, se tyto výdaje v roce 2008 mají zvýšit o 4,9 % (o 27,0 mld. Kč).

Ostatní tzv. **quasi mandatorní výdaje**, které představují zejména finanční prostředky nutné k zabezpečení chodu a obrany státu, jsou rozpočtovány ve výši **218,3 mld. Kč**, vč. mezd organizačních složek státu a příspěvkových organizací. Další prostředky nutné pro zabezpečení provozu a plnění úkolů jednotlivých kapitol státního rozpočtu - **neinvestiční nákupy a související výdaje** - jsou ve schváleném rozpočtu zahrnuty ve výši **73,8 mld. Kč**. **Transfery veřejným rozpočtům územní úrovně** (bez dávek v hmotné nouzi, dávek zdravotně postiženým a bez příspěvku na péči podle zákona o sociálních službách) jsou rozpočtem stanoveny ve výši **117,8 mld. Kč**, **dotace státním fondům** ve výši **81,9 mld. Kč**, z toho neinvestiční dotace Státnímu zemědělskému intervenčnímu fondu 36,0 mld. Kč (bez správních výdajů) a investiční dotace 45,9 mld. Kč Státnímu fondu dopravní infrastruktury, atd.

V průběhu 1. pololetí 2008 byl schválený **státní rozpočet výdajů navýšen celkem na 1 111,9 mld. Kč, tj. o 4,6 mld. Kč**. Z toho výdaje v objemu **4,0 mld. Kč nezvyšují schodek státního rozpočtu**, neboť se jedná o současné navýšení jeho příjmů. Usnesením vlády č. 364/2008 byl schválen převod 746 mil. Kč z rezervních fondů kapitoly Ministerstvo práce a sociálních věcí do příjmů kapitoly Všeobecná pokladní správa a současně použití těchto prostředků stejnou kapitolou na posílení výdajů na programy spolufinancované z prostředků Evropské unie bez společné zemědělské politiky – programovací období 2004 až 2006. Na základě usnesení vlády č. 238/2008 byly na žádost Ministerstva zemědělství zapojeny prostředky rezervního fondu této kapitoly v objemu 180 mil. Kč s použitím na podporu agropotravinářského komplexu (80 mil. Kč), na dotace Státnímu zemědělskému intervenčnímu fondu na marketingovou podporu (80 mil. Kč) a na podporu vodního hospodářství (20 mil. Kč). Dále se jednalo o navýšení výdajů na základě zmocnění ministra financí daného § 24 odst. 4 zákona č. 218/2000 Sb. (rozpočtová pravidla), v platném znění, o 3,1 mld. Kč na společné programy EU a ČR, které jsou kryty příjmy z rozpočtu Evropské unie a které jsou o tuto částku vyšší než stanoví rozpočet. Výdaje, které **zvyšují plánovaný schodek státního rozpočtu o 538,5 mil. Kč na 71,3 mld. Kč**, jsou určeny podle § 2, odst. 2 zákona č. 360/2007 Sb., o státním rozpočtu ČR na rok 2008, na zvýšení ukazatelů Transfery na programy vyvolané zánikem věcných břemen na restituovaném majetku (23,5 mil. Kč) a Transfery na odstranění povodňových škod vzniklých v roce 2006 a na nová protipovodňová opatření (515,0 mil. Kč).

K 30. červnu 2008 bylo provedeno celkem **307 rozpočtových opatření**, což bylo po několika letech podstatné snížení jejich počtu (např. proti 1. pololetí 2007 o 104). Nejvýznamnější skupinu rozpočtových opatření představovaly přesuny **mezi jednotlivými kapitolami** (38,1 %), které byly vyvolány především skutečností, že gestorem určitého programu byl jeden správce kapitoly, v rámci jehož rozpočtu výdajů jsou prostředky v celkovém objemu rozpočtovány a který na základě soutěží a schválených projektů rozhodl o jejich rozdělení. Značnou část představovaly převody účelových prostředků na výzkum a vývoj mezi kapitolami Ministerstvo obrany, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Akademie věd, Grantová agentura, atd. Další skupinu přijatých rozpočtových opatření tvořily **přesuny v rámci příslušné kapitoly** (30,9 %), např. přesuny mezi jednotlivými ukazateli týkajícími se platů zaměstnanců, výzkumu a vývoje, výdajů v rámci zahraniční spolupráce, atd. V případě uvolňování prostředků **z kapitoly Všeobecná pokladní správa do rozpočtů příslušných kapitol** (23,5 %) šlo o přesuny jednak z položek účelově rozpočtovaných v této kapitole, jednak z vládní rozpočtové rezervy. Nejméně rozpočtových opatření se týkalo uvolňování prostředků jednotlivým kapitolám státního rozpočtu **z kapitoly Operace státních finančních aktiv** (5,5 %) a **z kapitoly Státní dluh** (0,7 %). **Souvztažné zvýšení příjmů a výdajů** se týkalo 1,3 % rozpočtových opatření.

Hodnocení plnění jednotlivých výdajů státního rozpočtu je vždy vztaženo k rozpočtu zahrnujícímu všechna rozpočtová opatření provedená v období leden až červen 2008.

Schválený a o rozpočtová opatření upravený rozpočet výdajů, jeho čerpání za prvních šest měsíců roku 2008 vč. srovnání se stejným obdobím roku 2007 ukazuje následující tabulka:

Tabulka č 14

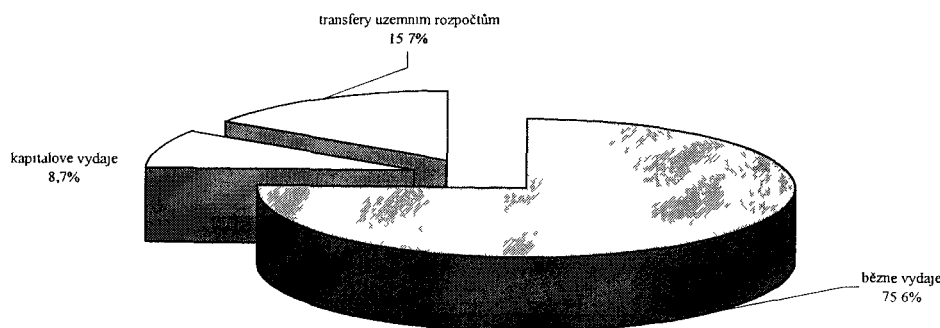
VYDAJE STATNÍHO ROZPOČTU	Skutečnost leden-červen 2007	Státní rozpočet 2008		Skutečnost leden-červen 2008	% plnění	Index 2008/2007	Rozdíl 2008/2007
		schváleny	po změnách				
BĚŽNÉ VYDAJE	455 274	978 936	990 991	488 719	49,32	107,35	33 445
Výdaje na platby, ostatní platby za provedenou práci a pojistné	37 925	98 494	99 143	37 754	38,08	99,55	171
z toho platby	26 282	67 803	68 249	26 041	38 16	99 08	241
ostatní platby za provedenou práci	1 895	5 435	5 477	2 038	37 21	107 55	143
povinné pojistné placené zaměstnavatelem	9 741	25 230	25 385	9 667	38 08	99 24	74
Neinvestiční nákupy a související výdaje	52 609	119 324	124 852	53 570	42,91	101,83	961
v tom: nákup materiálů	3 675	9 500	10 872	3 297	30 33	89 71	378
uroky a ostatní finanční výdaje	17 062	45 471	45 508	19 836	43 59	116 26	2 774
nákup vody, paliv a energie	2 775	6 360	5 537	3 016	54 47	108 68	241
nákup služeb	13 330	36 233	37 064	14 343	38 70	107 60	1 013
ostatní nákupy	2 742	12 169	11 040	3 359	30 43	122 50	617
poskytnuté zálohy, jistiny, záruky a vkladní úvěry	8 667	38	5 684	5 921	104 17	68 32	-2 746
výdaje související s neinv. nákupy, příspěvky, náhrady a věcné dary	4 358	9 553	9 147	3 798	41 52	87 15	560
Neinvestiční transfery soukromoprávním subjektům	16 874	29 047	38 225	20 142	52,69	119,37	3 268
z toho neinv. transfery podnikatelským subjektům	11 639	21 135	25 478	13 860	54 40	119 08	2 221
neinv. transfery neziskovým apod. org.	4 254	6 091	10 920	5 143	47 10	120 90	889
z toho občanským sdružením	1 774	2 673	5 333	2 364	44 33	133 26	590
Neinvestiční transfery veřejným rozpočtům ústřední úrovně	33 553	84 899	90 306	38 859	43,03	115,81	5 306
z toho státním fondům	9 619	36 992	42 425	15 160	35 73	157 60	5 541
fondům sociálního a veřejného zdravotního pojištění	23 847	47 749	47 749	23 655	49 54	99 19	-192
Neinvestiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně	64 213	123 856	120 732	78 794	65,26	122,71	14 581
z toho obcím	22 970	44 233	44 911	25 543	56 87	111 20	2 573
krajin	40 844	79 623	74 115	52 642	71 03	128 89	11 798
regionálním radám	368	0	1 633	759	46 48	206 25	391
Neinvestiční transfery příspěvkovým apod. org.	26 376	46 542	53 315	29 873	56,03	113,26	3 497
Převody vlastním fondům	3 438	9 895	1 427	634	44,43	18,44	2 804
Neinvestiční transfery obyvatelstvu	205 405	415 880	415 418	209 985	50,55	102,23	4 580
z toho sociální dávky	188 319	393 972	393 616	193 506	49 16	102 75	5 187
z toho dávky důchodového pojištění	139 249	305 596	305 375	147 843	48 41	106 17	8 594
dávky státní sociální podpory	23 830	45 702	45 600	21 517	47 19	90 29	-2 313
dávky nemocenského pojištění	18 398	29 023	29 022	16 734	57 66	90 96	-1 664
podpory v nezaměstnanosti	3 780	7 000	7 000	3 559	50 84	94 15	221
Neinvestiční transfery do zahraničí	14 372	34 889	34 146	17 666	51,74	122,92	3 294
z toho odvody do rozpočtu EU	12 659	30 193	30 193	15 802	52 34	124 83	3 143
Neinvestiční půjčené prostředky	0	1 802	1 806	0			0
Ostatní neinvestiční výdaje*)	509	14 308	11 621	1 442	12,41	283,30	933
KAPITÁLOVÉ VYDAJE	26 771	128 374	120 908	53 505	44,25	199,86	26 734
z toho investiční nákupy a související výdaje	7 501	21 683	22 741	5 235	23 02	69 79	2 266
inv. transfery státním fondům	2 318	45 898	28 145	18 693	66 42	806 43	16 375
inv. transfery veřejným rozpočtům územní úrovně	5 890	16 442	18 380	6 097	33 17	103 51	207
inv. transfery příspěvkovým organizacím	6 552	17 560	18 162	7 357	40 51	112 29	805
VYDAJE CELKEM	482 045	1 107 310	1 111 899	542 223	48,77	112,48	60 178

*) včetně neinvestičních prostředků jiným veřejným rozpočtům a neinvestičních převodů Národnímu fondu

Celkové výdaje státního rozpočtu byly v 1. pololetí 2008 čerpány ve výši 542,2 mld. Kč, tj. 48,8 % upraveného rozpočtu, z toho běžné výdaje činily 488,7 mld. Kč, tj. 49,3 % upraveného rozpočtu, a kapitálové výdaje 53,5 mld. Kč, tj. téměř 44,3 % upraveného rozpočtu (v minulých letech bylo pololetní plnění rozpočtu kapitálových výdajů podstatně nižší, např. v roce 2007 pouze na 29,9 % a v roce 2006 na 24,8 %). Proti pololetní ali kvotě rozpočtu, vč. provedených rozpočtových opatření, byly celkové výdaje nižší o 13,7 mld. Kč. Na meziročním růstu celkových výdajů o 12,5 %, tj. o 60,2 mld. Kč, se běžné výdaje podílely více než 33,4 mld. Kč (o 7,4 % více ve srovnání s 1. pololetím 2007) a kapitálové výdaje 26,7 mld. Kč s téměř 100 % meziročním navýšením, když nejvyšší růst zaznamenaly

investiční transfery podnikatelským subjektům a státním fondům. Podíl kapitálových výdajů na plnění celkových výdajů se proti stejnému období roku 2007 zvýšil o 4,3 procentního bodu na 9,9 %.

Strukturu výdajů státního rozpočtu ke konci 1. pololetí 2008 ukazuje následující graf (kapitálové a běžné výdaje bez transferů územním samosprávným celkům):

Mandatorní výdaje, které je vláda povinna uhradit ze zákona, jiných právních norem či smluvních závazků státu, dosáhly ke konci června 2008 celkem **293,2 mld. Kč**, tj. 50,5 % rozpočtu po změnách. Meziročně se tyto výdaje **zvýšily o 5,4 %**, tj. o 15,1 mld. Kč. Schválený rozpočet počítá s jejich zvýšením o 2,0 % k rozpočtu roku 2007, resp. k jeho skutečnosti se zvýšením o 4,9 %. **Podíl mandatorních výdajů na celkových výdajích** státního rozpočtu za 1. pololetí 2008 dosáhl **54,1 %**, tj. o 3,6 procentního bodu méně než ve stejném období roku 2007; podíl mandatorních výdajů na celkových čerpaných výdajích za rok 2007 činil 50,8 % - některé výdaje jsou však čerpány většinou již v první polovině roku (např. příspěvek na podporu stavebního spoření 13,4 mld. Kč, tj. 89,2 % rozpočtu 2008). Podstatnou část zákonných mandatorních výdajů představují **sociální transfery**, vč. ochrany zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatelů, které ve sledovaném období dosáhly **212,7 mld. Kč**, tj. 72,6 % celkových mandatorních výdajů a 39,2 % celkových výdajů za 1. pololetí (o 2,5 procentního bodu méně než ve stejném období roku 2007). Čerpány byly na 50,5 % rozpočtu po změnách při meziročním růstu o 5,7 % (o 11,5 mld. Kč). K objemově největšímu zvýšení došlo u výdajů na dávky důchodového pojištění (o 8,9 %, tj. o 12,3 mld. Kč), naopak u výdajů na dávky státní sociální podpory a na dávky nemocenského pojištění došlo na základě přijatých legislativních opatření platných od 1.1.2008 v rámci stabilizace veřejných rozpočtů

ke značnému meziročnímu snížení (o 9,7 %, tj. o 2,3 mld. Kč, resp. o 9,0 %, tj. o 1,7 mld. Kč).

Ostatní mandatorní výdaje byly čerpány v objemu **19,2 mld. Kč**, z toho odvody a příspěvky do rozpočtu Evropské unie představovaly 15,8 mld. Kč (52,3 % rozpočtu, meziroční růst o 24,8 %, tj. o 3,1 mld. Kč) a realizace státních záruk a platby za negarantované úvěry s.o. Správa železniční dopravní cesty podle zákona č. 77/2002 Sb. celkem 1,8 mld. Kč.

Čerpání mandatorních výdajů podle jejich závaznosti ukazuje následující tabulka:

Tabulka č. 15

MANDATORNI VÝDAJE	Skutečnost leden-červen 2007	Státní rozpočet 2008		Skutečnost leden-červen 2008	% plněm	Index 2008/2007	Rozdíl 2008-2007
		schváleny	po změnách				
		1	2	3		4	5-4 3
Výdaje celkem	482 045	1 107 310	1 111 899	542 223	48,8	112,5	60 178
z toho mandatorní výdaje	278 107	581 440	581 046	293 168	50,5	105,4	15 061
v tom							0
- vyplývající ze zákona	261 364	540 574	540 180	273 975	50,7	104,8	12 611
- vyplývající z jiných právních norem	71	120	120	41	34,2	57,7	-30
- vyplývající ze smluvních závazků	16 672	40 746	40 746	19 152	47,0	114,9	2 480

Mandatorní výdaje společně s výdaji na platy, ostatní platby za provedenou práci a pojistné a za vybrané neinvestiční nákupy, tj. související výdaje nutné pro zabezpečení provozu a plnění úkolů jednotlivých kapitol státního rozpočtu, dosáhly ve sledovaném období téměř 358,7 mld. Kč, tj. 66,2 % celkových výdajů za 1. pololetí 2008.

Podrobné údaje o čerpání mandatorních výdajů a jejich srovnání s předchozím rokem je uvedeno v tabulce č. 3 tabulkové části Zprávy.

Hodnocení čerpání jednotlivých druhů výdajů státního rozpočtu za 1. pololetí 2008 je předmětem dalších částí této zprávy.

A. Běžné výdaje

Běžné (neinvestiční) výdaje státního rozpočtu byly ve schváleném rozpočtu ČR na rok 2008 zahrnuty v částce 978,9 mld. Kč, v průběhu 1. pololetí 2008 byly rozpočtovými opatřeními zvýšeny o 12,1 mld. Kč a skutečně **čerpány** ve výši **488,7 mld. Kč**, tj. na 49,3 % rozpočtu po změnách, při meziročním růstu o 7,4 % (o 33,4 mld. Kč). Schválený rozpočet roku 2008 počítá proti schválenému rozpočtu roku 2007 s nárůstem běžných výdajů o 2,9 % a proti skutečnosti 2007 pouze o 0,2 %.

Významná část výdajů **241,7 mld. Kč** (44,6 % celkových výdajů, resp. 49,5 % běžných výdajů) směřovala **do sociální oblasti***. Plněno bylo na 50,0 % upraveného rozpočtu při meziročním růstu o 2,0 % (o 4,8 mld. Kč). V rámci zákona č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, byla s účinností od 1.1.2008 přijata řada legislativních změn**), které mají vliv na výši i strukturu těchto výdajů.

Vývoj státního rozpočtu v sociální oblasti, jeho čerpání a srovnání s rokem 2007, ukazuje následující tabulka:

Tabulka č. 16

SOCIALNÍ VYDAJE A SLUŽBY ZAMĚSTNANOSTI	Skutečnost leden-červen 2007	Státní rozpočet 2008		Skutečnost leden-červen 2008	% plnění	Index 2008/2007	Rozdíl 2008-2007
		schváleny	po změnách				
	1	2	3	4	5=4:3	6=4:1	7=4:1
Sociální dávky*)	194 698	393 972	393 620	197 197	50,1	101,3	2 499
v tom							
- dávky důchodového pojištění**)	145 611	305 596	305 375	151 519	49,6	104,1	5 908
z toho starobní důchody (bez zálohy ČP)	100 149	221 604	221 383	107 101	48,4	106,9	6 952
ostatní dávky	21 477	35 674	35 675	20 602	57,7	95,9	-875
z toho dávky nemocenského pojištění	18 398	29 023	29 022	16 734	57,7	91,0	1 664
z toho nemocenské	15 054	21 321	21 318	13 130	61,6	87,2	1 924
- dávky státní sociální podpory	23 830	45 702	45 600	21 517	47,2	90,3	-2 313
- podpory v nezaměstnanosti	3 780	7 000	7 000	3 559	50,8	94,2	221
Transfery územním rozpočtům na dávky	11 691	24 147	24 032	13 246	55,1	113,3	1 555
v tom							
- dávky pomoci v hmotné nouzi a dávky zdravotně postiženým	5 632	12 059	10 855	3 769	34,7	66,9	-1 863
- příspěvek na péči podle zákon o soc. službách	6 059	12 088	13 177	9 478	71,9	156,4	3 419
Příspěvek na penzijní připojištění	2 196	5 100	5 100	2 441	47,9	111,2	245
Podpora novomanželských půjček	0	1	1	0			
Platba do veřejného zdravotního pojištění	23 840	47 729	47 729	23 655	49,6	99,2	-185
Ochrana zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele	81	200	200	73	36,5	90,1	-8
Zaměstnávání zdravotně postižených občanů	975	1 820	1 820	1 133	62,3	116,2	158
Příspěvky na sociální důsledky restrukturalizace	1 126	1 820	1 791	1 020	57,0	90,6	-106
Státní politika zaměstnanosti - aktivní***)	2 223	6 944	9 196	2 912	31,7	131,0	689
Sociální výdaje a služby zaměstnanosti celkem	236 830	481 733	483 489	241 677	50,0	102,0	4 847

*) vč. dávek vyplacených do ciziny, dále ve sloupci skutečnost vč. zálohy České pošty

**) ve sloupcích skutečnost vč. zálohy České pošty na důchody vyplacené na počátku července 6 362 mil. Kč v roce 2007 a 3 672 mil. Kč v r. 2008

***) včetně prostředků EU na financování společných programů EU a ČR

Pozn. Údaje za sociální dávky se liší od údajů v bilanci příjmů a výdajů o další související výdaje obsažené ve tř. 5 rozpočtové skladby

*) sociální dávky, sociální transfery územním rozpočtům, výdaje na ochranu zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele, státní příspěvek na penzijní připojištění, platba státu do systému veřejného zdravotního pojištění za vybrané skupiny obyvatel, podpora novomanželských půjček, zaměstnávání zdravotně postižených občanů, příspěvky na sociální důsledky restrukturalizace, aktivní politika zaměstnanosti

**) např. změna zákona č. 117/1995, o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 187/2006, o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 155/1995 SB, o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 262/2006, zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 592/1992, o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění, atd

Hodnocení podle jednotlivých skupin běžných výdajů v druhovém členění rozpočtové skladby je následující:

Neinvestiční transfery obyvatelstvu^{*)} představují objemově významný výdaj státního rozpočtu; jejich podíl na celkových běžných výdajích činí 42,5 %. V 1. pololetí 2008 bylo v této oblasti čerpáno celkem **210,0 mld. Kč**, tj. 50,5 % rozpočtu zvýšeného rozpočtovými opatřeními o 462 mil. Kč. Meziroční růst dosáhl 2,2 %, tj. téměř o 4,8 mld. Kč. Schválený rozpočet počítá s meziročním růstem proti schválenému rozpočtu roku 2007 o 2,0 % (o 8,1 mld. Kč); proti skutečnosti roku 2007 o 2,1 % (o 8,5 mld. Kč). Meziroční srovnání výdajů, ale i plnění některých výdajů, je však ovlivněno řadou legislativních změn.

Nejvýznamnější část neinvestičních transferů obyvatelstvu představují **sociální dávky**, které zahrnují výdaje státního rozpočtu na výplatu důchodů, ostatních dávek^{**)} dávek státní sociální podpory^{***)} a výdaje na podpory v nezaměstnanosti. V 1. pololetí 2008 bylo na sociální dávky vyplaceno celkem **197,2 mld. Kč**, tj. 50,1 % rozpočtu po změnách, při meziročním růstu o 1,3 % (o 2,5 mld. Kč).

V uvedených výdajích na sociální dávky převažují **výdaje na dávky důchodového pojištění**, které **dosáhly** v 1. pololetí 2008 celkem **151,5 mld. Kč**, tj. 49,6 % upraveného rozpočtu. Proti stejnému období minulého roku vzrostly o 4,1 % (o 5,9 mld. Kč). Ve schváleném rozpočtu 2008 je proti schválenému rozpočtu roku 2007 zahrnut meziroční nárůst o 6,3 % (o 18,2 mld. Kč), navýšení proti skutečnosti roku 2007 o 5,4 % (o 15,7 mld. Kč). V průběhu sledovaného období byl státní rozpočet na dávky důchodového pojištění snížen o 221 mil. Kč.

Výdaje na důchody obsahují veškeré prostředky na výplatu důchodů včetně výplat důchodů do ciziny a zálohy České poště na výplatu důchodů počátkem následujícího období. Nejvyšší částka **107,1 mld. Kč** byla poskytnuta na **důchody starobní**, což představuje 48,4 % rozpočtu po změnách a meziroční růst o 6,9 % (téměř o 7,0 mld. Kč). Dále byly vyplaceny **důchody invalidní** (plné a částečné) ve výši **27,8 mld. Kč**, tj. 48,8 % rozpočtu při meziročním růstu o 5,1 % (o 1,3 mld.

*) Nezahrnují dávky pomoci v hmotné nouzi, dávky zdravotně postiženým a příspěvek na péči, které jsou rozpočtovány v podskupení položek „neinvestiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně“.

**) Dávky nemocenského pojištění (nemocenské, podpora při ošetřování člena rodiny, peněžitou pomoc v mateřství, vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství), výdaje na zvláštní sociální dávky příslušníkům ozbrojených sil při skončení služebního poměru, dávky pomoci v hmotné nouzi poskytované Ministerstvem obrany, příspěvek na péči poskytovaný do zahraničí a další drobné dávky.

***) Přídavek na dítě, sociální příplatek, příspěvek na bydlení, rodičovský příspěvek, dávky péčovské péče, porodné, pohřebné

ošetřování člena rodiny pak 480 mil. Kč, tj. 50,6 % rozpočtu při meziročním snížení o 9,1 % (o 48 mil. Kč) atd. U dávek nemocenského pojištění došlo k 1.1.2008 k řadě úprav např. úprava parametrů a způsobu vyplácení těchto dávek - zavedení karenční doby 3 dny, tj. doby, kdy se nevyplácí dávka „nemocenské“ nebo plat; stanovení ochranné lhůty na 7 dní (dříve 42 dní), sjednocení dávky „peněžitá pomoc v mateřství“ na 28 týdnů pro vdané a osamělé matky (ženám, která porodí vícero dětí zůstává nárok na tuto dávku 37 týdnů, nezaměstnané ženy nárok nemají), atd. V souvislosti s rozhodnutím Ústavního soudu, který zrušil neposkytování nemocenského za první 3 kalendářní dny pracovní neschopnosti, bude od 1. července do 31. srpna 2008 činit sazba pro výpočet nemocenského pro tyto 3 dny 60 % denního vyměřovacího základu, což si vyžádá navýšení výdajů cca o 0,8 mld. Kč. Od 1. září 2008 bude tato sazba snížena na 25 % denního vyměřovacího základu a od 1. ledna 2009 se předpokládá mj. opětné zavedení třídní karenční doby.

Zvláštní dávky příslušníkům ozbrojených sil při skončení služebního poměru, vyplácené ministerstvy vnitra, obrany, spravedlnosti a financí, byly čerpány ve výši **3,9 mld. Kč**, tj. 58,2 % upraveného rozpočtu, při meziročním růstu o 25,4 % (o 781 mil. Kč). Schválený rozpočet předpokládá meziroční růst těchto dávek o 12,6 % (o 744 mil. Kč) proti rozpočtu roku 2007 a o 10,5 % (o 631 mil. Kč) proti skutečnosti 2007. Z celku 2,5 mld. Kč představoval výsluhový příspěvek, 927 mil. Kč odchodné, 392 mil. Kč příspěvek za službu, atd.

Dávky státní sociální podpory jsou poskytovány ze státního rozpočtu podle zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, prostřednictvím úřadů práce (v hl.m. Praze úřady městských částí). Ve schváleném rozpočtu jsou zahrnuty ve výši 45,7 mld. Kč, tj. 84,0 % schváleného rozpočtu roku 2007 (o 8,7 mld. Kč méně); proti skutečnosti 2007 jsou plánované výdaje nižší o 6,0 % (o 2,9 mld. Kč). V průběhu 1. pololetí 2008 byl rozpočet snížen o 102 mil. Kč. Skutečně bylo **čerpáno 21,5 mld. Kč** (47,2 % upraveného rozpočtu) při meziročním poklesu o 9,7 % (více než o 2,3 mld. Kč).

Čerpání jednotlivých dávek státní sociální podpory v 1. pololetí 2008 a jejich srovnání se stejným obdobím roku 2007 ukazuje tabulka:

Tabulka č. 17

mil. Kč

DAVKY STATNÍ SOCIÁLNÍ PODPORY	Skutečnost leden-červen 2007	Státní rozpočet 2008		Skutečnost leden-červen 2008	% plnění	index 2008/2007	Rozdíl 2008-2007
		schváleny	po změnách				
	1	2	3	4	5=4:3	6=4:1	7=4:1
Dávky státní sociální podpory celkem	23 830	45 702	45 600	21 517	47,2	90,3	-2 313
z toho							
Přídavek na dítě	5 298	9 738	9 538	3 451	36,2	65,1	-1 847
Sociální příspěvek	2 490	4 444	4 484	1 707	38,1	68,6	-783
Porodné	1 015	1 877	1 871	847	45,3	83,4	-168
Rodičovský příspěvek	13 494	23 634	24 014	14 215	59,2	105,3	721
Dávky pěstounské péče	372	715	746	407	54,6	109,4	35
Pohřebné	265	431	405	62	15,3	23,4	-203
Příspěvek na bydlení	882	4 610	4 310	826	19,2	93,7	-56

U dávek státní sociální podpory ve stanovení i plnění rozpočtu měla značný vliv úsporná opatření přijatá od 1.1.2008 v zákonu o stabilizaci veřejných rozpočtů, např.:

- řada dávek státní sociální podpory byla nově stanovena v absolutních částkách bez přímé vazby na životní minimum; byly zrušeny automatické valorizace dávek státní sociální podpory (povinnost vlády valorizovat životní a existenční minimum a související dávky při splnění valorizační podmínky je změněna na možnost);
- přídavek na dítě je vyplácen v pevné výši odstupňované podle věku dítěte, nárok na tuto dávku mají rodiny s příjmem do 2,4 násobku životního minima (dříve až do 4,0 násobku);
- nárok na sociální příspěvek má rodič, který se stará alespoň o jedno nezaopatřené dítě, pokud rozhodný příjem rodiny nepřesahuje 2,0 násobek životního minima (dříve 2,2 násobek);
- nový systém umožňuje tři varianty čerpání rodičovského příspěvku: 2-letý (11 400,- Kč/ měsíc, celkový objem 273 600,- Kč), 3-letý (7 600,- Kč/měsíc, celkový objem 273 600,- Kč) a 4-letý (7 600,- Kč/ měsíc do 21. měsíce věku dítěte, pak 3 800,- Kč, celkový objem 262 200,- Kč), u zdravotně postiženého dítěte se za daných podmínek vyplácí základní výměra 7 600,-/měsíc do 7 let dítěte; v roce 2007 rodičovský příspěvek činil 7 582,-/měsíc do 4 let věku dítěte, příp. do 7 let zdravotně postiženého dítěte;
- příspěvek na převzetí dítěte do pěstounské péče je stanoven v pevné částce a je zde odstraněn automatický valorizační mechanismus;

- porodné je vypláceno v pevné výši 13 000,- na každé narozené dítě, v roce 2007 tato dávka závisela na počtu najednou narozených dětí, např. na jedno narozené dítě činila 11,1 násobek životního minima (17 760,- Kč), atd.;
- zužuje se okruh příjemců dávky pohřebné (5 000,- Kč) na osoby, které vypravily pohřeb nezaopatřenému dítěti, a rodiče nezaopatřeného dítěte s tím, že zemřelá osoba měla vždy v době úmrtí trvalý pobyt na území ČR, atd;
- zrušeny byly dávky příspěvek na školní pomůcky (1 000,- Kč) a příspěvek na zvýšené životní náklady (na ortopedické, kompenzační nebo jiné pomůcky).

V sociální oblasti hrají důležitou roli transfery na **sociální dávky**, poskytované ze státního rozpočtu **územním rozpočtům** formou dotace z kapitoly Ministerstvo práce a sociálních věcí. Jedná se o **dávky pomoci v hmotné nouzi^{*)}** podle zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů (příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení, mimořádná okamžitá pomoc), **dávky zdravotně postiženým^{**)}** podle vyhlášky č. 182/1991 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení a zákon ČNR o působnosti orgánů ČR v sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, a **příspěvek na péči^{***)}** podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů. Státní rozpočet těchto sociálních dávek na rok 2008 byl vzhledem k jejich zavedení v roce 2007 stanoven podle zpřesnění nároků během roku 2007. Proto se jich úsporná opatření dotkla pouze okrajově, např. zpřísnily se podmínky pro osoby nezaměstnané 12 měsíců a neprojevující aktivitu k získání příjmu vlastní prací (s výjimkou osob starších 55 let, osob částečně invalidních a rodiče pečujícího o dítě mladší 12 let) tak, že dávky v hmotné nouzi vycházejí pouze z částky existenčního minima (2 020,- Kč), bylo zrušeno zvyšování dávek v hmotné nouzi o 600,- Kč, na které měli lidé nárok po roce nezaměstnanosti, zpřísnila se kontrola využívání příspěvku na péči, zrušila se automatická valorizace dávek v hmotné nouzi v souvislosti se změnou povinnosti vlády valorizovat životní a existenční minimum na možnost, atd.

Obcím prostřednictvím krajů bylo v 1. pololetí 2008 kapitolou Ministerstvo práce a sociálních věcí poukázáno na **dávky v hmotné nouzi a dávky zdravotně postiženým 3,8 mld. Kč**, tj. 34,7 % rozpočtu po změnách při meziročním poklesu

^{*)} Pomoc osobám s nedostatečnými příjmy, kdy osoba/společně posuzované osoby si ho nemohou zvýšit vlastním přičiněním (vlastní prací, uplatněním nároků a pohledávek, prodejem nebo jiným využitím majetku) O dávkách pomoci v hmotné nouzi rozhodují a vyplácejí je pověřené obecní úřady (na území vojenských újezdů újezdní úřady vojenských újezdů)

^{**) Slouží k odstranění, zmírnění nebo překonání následků jejich postižení}

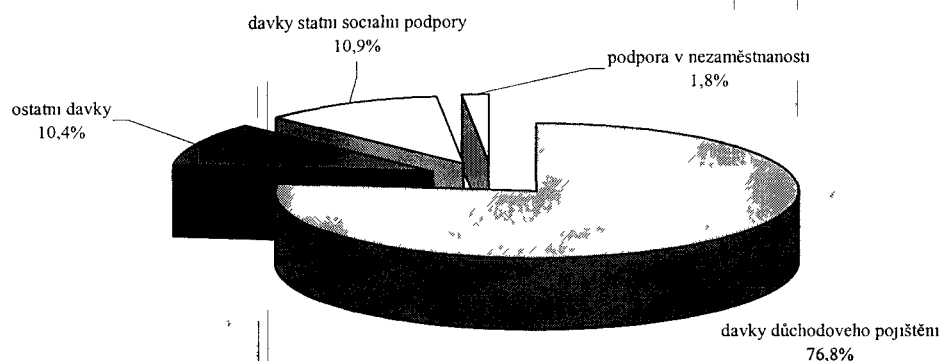
^{***)} Poskytuje se osobám závislým na pomoci jiné fyzické osoby za účelem zajištění potřebné pomoci .

o 30,1 % (téměř o 1,9 mld. Kč), a na **příspěvek na péči podle zákona o sociálních službách 9,5 mld. Kč**, tj. 71,9 % rozpočtu po změnách při meziročním růstu o 56,4 % (o 3,4 mld. Kč). Skutečně bylo obcemi vyplaceno na dávky v hmotné nouzi 1,5 mld. Kč, na dávky zdravotně postiženým 1,8 mld. Kč a na příspěvek na péči podle zákona o sociálních službách 9,2 mld. Kč.

Podpory v nezaměstnanosti byly vyplaceny v částce téměř **3,6 mld. Kč**, tj. 50,8 % rozpočtu při meziročním poklesu o 5,8 % (o 221 mil. Kč). Státní rozpočet předpokládá meziroční snížení výdajů o 3,1 % (o 227 mil. Kč) proti rozpočtu 2007 a mírné navýšení proti skutečnosti 2007 (o 0,2 %, tj. o 15 mil. Kč). U těchto dávek došlo od 1.1.2008 ke zpřísnění nároku na jejich poskytování: je postihována nelegální práce vyřazením z evidence na úřadu práce na ½ roku, nárok na podporu zaniká uchazečům, s nimiž zaměstnavatel ukončil pracovní poměr pro zvláště hrubé porušení pracovní povinnosti, atd. Výše výdajů na podpory v nezaměstnanosti závisí na celkové míře nezaměstnanosti a na jejím vývoji. K 30.6.2008 evidovaly úřady práce celkem 297 880 uchazečů o zaměstnání (o 19,7 % méně než ve stejném období předchozího roku, tj. méně o 79 911 osob), z toho 279 573 představovali dosažitelní uchazeči o zaměstnání*) (o 19,4 % méně než v červnu 2007, tj. méně o 67 262 osob). Podpora v nezaměstnanosti byla v červnu 2008 poskytnuta 96 667 uchazečům o zaměstnání, tj. 32,5 % všech evidovaných osob (v červnu 2007 to bylo 106 525 uchazečům, tj. 28,7 %). Úřady práce evidovaly celkem 151 881 volných pracovních míst, tj. 1,96 uchazeče na jedno místo. **Míra registrované nezaměstnanosti k 31.6.2008** vypočtená z dosažitelných uchazečů o zaměstnání činila **5,0 %** (ke stejnému datu roku 2007 to bylo 6,3 %, roku 2006 7,8 %, roku 2005 8,8 %, roku 2004 9,1 %). Míra registrované nezaměstnanosti **žen** byla **6,5 %** a **mužů 3,9 %**. Z regionálního pohledu vykázalo 34 úřadů práce vyšší míru nezaměstnanosti než republikový průměr, nejvyšší pak okresy Most 12,4 %, Karviná 11,9 %, Teplice 10,3 %, Ústí n/L 10,0 % a Děčín 9,5 %; naopak nejnižší míru nezaměstnanosti zaznamenaly okresy Praha-východ 1,5 %, Praha-západ 1,6 %, Praha a Mladá Boleslav po 2,0 %, Rychnov nad Kněžnou 2,4 %, atd.

*) Uchazeči o zaměstnání, kteří mohou bezprostředně nastoupit při nabídce vhodného pracovního místa, tj. evidovaní nezaměstnaní, kteří nemají žádnou objektivní překážku pro přijetí zaměstnání (za dosažitelné se nepovažují ženy na mateřské dovolené, absolventi na vojně, uchazeči v pracovní neschopnosti, lidé ve vazbě nebo výkonu trestu, uchazeči, kteří jsou zařazeni na rekvalifikaci nebo vykonávají krátkodobé zaměstnání)

Podíl jednotlivých druhů výdajů sociálních dávek v 1. pololetí 2008 je následující:

Aktivní politika zaměstnanosti je zaměřená na podporu zřizování nových pracovních míst poskytováním příspěvků potenciálním zaměstnavatelům i uchazečům o zaměstnání, na udržení a zvýšení zaměstnanosti ohrožených skupin zaměstnanců a specifických skupin, na změnu kvalifikace a zvýšení motivace k přijetí zaměstnání.

Výdaje státu na **aktivní politiku zaměstnanosti***) v 1. pololetí 2008 dosáhly **2,9 mld. Kč** a byly proti stejnému období roku 2007 vyšší o 31,0 % (o 688 mil. Kč). Čerpáno bylo 31,7 % rozpočtu po změnách, tj. o 11,8 procentního bodu méně než v 1. čtvrtletí 2007. Schválený státní rozpočet (6,9 mld. Kč, vč. prostředků z rozpočtu EU) předpokládá nárůst výdajů o 29,7 % (téměř o 1,6 mld. Kč) proti rozpočtu roku 2007 a pokles o 10,4 % (o 808 mil. Kč) proti celoroční skutečnosti 2007. V období leden až červen 2008 byl rozpočet navýšen na téměř 9,2 mld. Kč, tzn. nárůst proti skutečnosti 2007 o 18,6 % (o 1,4 mld. Kč).

Na **vlastní nástroje aktivní politiky zaměstnanosti** bylo vyplaceno **760 mil. Kč**, tj. 27,5 % upraveného rozpočtu při meziročním snížení o 20,6 % (o 197 mil. Kč), když k meziročnímu poklesu došlo u všech nástrojů s výjimkou „společensky účelných pracovních míst“. Z toho výdaje na rekvalifikace činily 114 mil. Kč, výdaje na veřejně prospěšné práce 248 mil. Kč, na společensky účelná pracovní místa 269 mil. Kč a výdaje na podporu zaměstnanosti zdravotně postižených občanů

*) výdaje na rekvalifikaci, veřejně prospěšné práce, účelná pracovní místa, zaměstnanost občanů se změněnou pracovní schopností a ostatní výdaje APZ (např. investiční pobídky, cílené regionální programy, společné programy EU a ČR)

130 mil. Kč. Součástí celkových výdajů na aktivní politiku zaměstnanosti jsou i výdaje na **investiční pobídky** poskytované podle zákona č. 72/2000 Sb., o investičních pobídkách, které byly čerpány ve výši **635 mil. Kč**. Investiční pobídky v oblasti zaměstnanosti poskytované kapitolou Ministerstvo práce a sociálních věcí mají formu rekvalifikací a školení zaměstnanců a poskytování podpory na zřizování nových pracovních míst. Dalších **43 mil. Kč** bylo určeno na **cílené programy k řešení zaměstnanosti znevýhodněné cílové skupiny osob** těžko umístitelných na trhu práce. Zbývající částka **1 013 mil. Kč** byla uvolněna především na **ostatní podporu zaměstnanosti** (z toho na podporu tvorby nových pracovních míst 241 mil. Kč a na financování programů Evropského sociálního fondu 772 mil. Kč).

Výdaje na ochranu zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatelů poskytované podle zákona č. 118/2000 Sb. vyplácené úřady práce na úhradu mezd zaměstnance, odvod daně z příjmů, odvod pojistného na sociální a zdravotní pojištění za zaměstnance a poštovné v případě, kdy se zaměstnavatel dostane do platební neschopnosti a je na něj podán návrh k vyhlášení konkursu. V 1. pololetí 2008 tyto výdaje dosáhly **73 mil. Kč**, tj. 36,5 % rozpočtu ve výši 200 mil. Kč (meziroční snížení činilo 9,5 % - v roce 2007 bylo ve stejném období vyplaceno 81 mil. Kč, tj. 26,9 % rozpočtu ve výši 300 mil. Kč).

Příspěvky zaměstnavatelům zaměstnávajícím více než 50 % osob se zdravotním postižením na částečnou kompenzaci nákladů souvisejících s jejich zaměstnáváním, poskytované podle § 78 zákona č. 435/2004 Sb., vyplatily úřady práce v částce **1 133 mil. Kč**, tj. 62,2 % rozpočtu při meziročním růstu o 36,6 % (o 158 mil. Kč).

Příspěvky na sociální důsledky restrukturalizace (tj. příspěvky zaměstnavatelům k řešení dopadu restrukturalizace ocelářského a hnědouhelného průmyslu a dopravy) dosáhly **1 020 mil. Kč**, tj. 56,9 % upraveného rozpočtu, při meziročním snížení o 9,4 % (o 106 mil. Kč). Z celku **Ministerstvo průmyslu a obchodu** poskytlo **780 mil. Kč** (51,3 % upraveného rozpočtu) na obligatorní sociálně zdravotní dávky podle zákona č. 154/2002 Sb. **Ministerstvo dopravy** uvolnilo finanční prostředky v rámci doprovodného sociálního programu ve výši **240 mil. Kč** (88,2 % rozpočtu) na poskytnutí příspěvku uvolněným zaměstnancům bývalých Českých drah.

Ostatní neinvestiční transfery obyvatelstvu v 1. pololetí 2008 představovaly 7,6 % výdajů celkem čerpaných v položce "neinvestiční transfery obyvatelstvu" (o 0,4 procentního bodu méně než v roce 2007) – **15,9 mld. Kč**, tj. 78,1 % rozpočtu po změnách, a meziročně se snížily o 3,5 % (o 584 mil. Kč). Jedná se zejména o příspěvky státu na podporu stavebního spoření (13,4 mld. Kč), kdy jsou téměř celé

roční výdaje čerpány v 1. pololetí roku, a příspěvky na penzijní připojištění (2,4 mld. Kč), které jsou vypláceny čtvrtletně; oba tyto příspěvky jsou poskytovány prostřednictvím kapitoly Všeobecná pokladní správa a jsou komentovány samostatně.

V souboru **ostatních náhrad placených obyvatelstvu**, které svým charakterem patří do sociálních peněžních transferů, neboť mají povahu zákonem daných náhrad, odškodnění a zvláštních sociálních dávek, byly sledovány **výdaje na jednorázová odškodnění**:

- **podle zákona č. 39/2000 Sb.**, o poskytnutí jednorázové peněžní částky příslušníkům čs. zahraničních armád a spojeneckých armád v letech 1939 až 1945, bylo v 1. pololetí 2008 kapitolou Ministerstvo práce a sociálních věcí vyplaceno pouze **60 tis. Kč**;
- **podle zákona č. 261/2001 Sb.**, o poskytnutí jednorázové peněžní částky účastníkům národního boje za osvobození, politickým vězňům a osobám z rasových nebo náboženských důvodů soustředěným do vojenských pracovních táborů, bylo vyplaceno **2,2 mil. Kč** kapitolou Ministerstvo práce a sociálních věcí 93 odškodněným osobám;
- **podle zákona č. 203/2005 Sb.**, o odškodnění některých obětí okupace Československa vojsky SSSR, NDR, PLR, MLR a BLR, bylo vyplaceno kapitolou Ministerstvo vnitra celkem **70 tis. Kč**;
- **podle zákona č. 357/2005 Sb.**, o ocenění účastníků národního boje za vznik a osvobození Československa a některých pozůstalých po nich, o zvláštním příspěvku k důchodu některým osobám, o jednorázové peněžní částce některým účastníkům národního boje za osvobození v letech 1939 až 1945 a o změně některých zákonů, bylo vyplaceno celkem **389,8 mil. Kč** na 39 027 žádostí (z toho kapitolami Ministerstvo práce a sociálních věcí 375,3 mil. Kč, Ministerstvo obrany 9,9 mil. Kč, Ministerstvo vnitra 4,3 mil. Kč a Ministerstvo spravedlnosti 312 tis. Kč).

Pokračovala výplata **příplatků k důchodu podle nařízení vlády č. 622/2004 Sb.**, o poskytování **příplatku k důchodu** ke zmírnění některých křivd způsobených komunistickým režimem v oblasti sociální. Tyto příplatky nejsou jednorázové, ale jsou poukazovány dotčeným osobám pravidelně každý měsíc. V 1. pololetí 2008 bylo 7 328 osobám vyplaceno **90,0 mil. Kč**, z toho 88,1 mil. Kč kapitolou MPSV. S účinností od 1. ledna 2008 se podle nařízení vlády č. 258/2007 Sb. zvyšují příplatky k důchodu vyplácené podle nařízení vlády č. 622/2004 Sb. a rovněž podle zákona č. 357/2005 Sb. o 3 % výše příplatku, která náleží ke dni, od něhož se příplatek zvyšuje.

Výdaje na platy a ostatní platby za provedenou práci rozpočtované v organizačních složkách státu (OSS) tvoří významnou součást veřejné spotřeby. Spolu se mzdovými náklady příspěvkových organizací jsou pro rok 2008 rozpočtovány v objemu 131,0 mld. Kč, z toho na organizační složky státu připadá 73,2 mld. Kč. V rozpočtované částce jsou zahrnuty výdaje na platy a ostatní platby za provedenou práci těch organizačních složek státu a státních příspěvkových organizací, ve kterých jsou výdělková úroveň a počty zaměstnanců regulovány vládou. Nejsou v ní tedy zahrnuty výdaje zdravotnických zařízení, jejichž financování je napojeno na síť zdravotních pojišťoven, ani výdaje organizací, které své zaměstnance odměňují podle platových předpisů platných pro zaměstnavatele v podnikatelské sféře. V uvedených částkách proto nejsou zahrnuty ani prostředky na platy zaměstnanců vysokých, církevních a soukromých škol.

Ke konci června 2008 dosáhly výdaje na platy, ostatní platby za provedenou práci a související pojistné (OSS) **37,8 mld. Kč**, tj. 38,1 % upraveného rozpočtu, z toho na platy bylo vynaloženo **26,0 mld. Kč**, tj. 37,2 % rozpočtu. Proti stejnému období roku 2007 se snížily o 0,2 mld. Kč, tj. o 0,5 %, přičemž pokles byl ovlivněn nižším plněním rozpočtu letošního roku než tomu bylo v pololetí roku 2007 - celkem o 1,1 procentního bodu (38,1 % proti 39,2 %), přičemž státní rozpočet počítá s růstem těchto výdajů o 2,6 % (proti schválenému rozpočtu roku 2007), resp. o 3,6 % (proti skutečnosti roku 2007). Rozpočtovaný objem prostředků na platy je proti roku 2007 ovlivněn úspornými opatřeními z rozhodnutí vlády i legislativními změnami, které se promítají do všech základních parametrů rozpočtu, tj. objemů prostředků na platy, počtů zaměstnanců, průměrných platů i meziročních indexových srovnání. V rozpočtu jsou zahrnuty rovněž prostředky na odměňování pro přípravu předsednictví ČR v Radě Evropské unie, na technickou asistenci projektů spolufinancovaných z Evropské unie a na projekty a programy spolufinancované ze státního rozpočtu i ze zvýšených příjmů z rozpočtu EU.

Povinné pojistné placené zaměstnavatelem tvoří pojistné na sociální zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na zdravotní pojištění. Objem pojistného ve sledovaném období dosáhl téměř **9,7 mld. Kč** a meziročně se snížil o 74 mil. Kč, tj. o 0,8 %.

V meziročním zvýšení **ostatních plateb za provedenou práci** o 7,5 % proti stejnému období roku 2007 se kromě 1,5 % rozpočtovaného nárůstu výrazněji promítlo především dofinancování platů soudců a dalších ústavních činitelů na úroveň roku 2007 a v menší míře převod prostředků z ostatních běžných výdajů na dohody se smluvními lékaři pro úřady práce a na přípravu předsednictví v Radě EU.

Nižší plnění výdajů na platy, ostatní platby za provedenou práci a pojistné – na 38,1 % - je ovlivněno především posunem účtování (lednové platy jsou zaúčtovány až v únoru atd.).

Tabulka č. 18

VÝDAJE NA PLATY, OSTATNÍ PLATBY ZA PROVEDENOU PRÁCI A POJISTNÉ	Skutečnost leden-červen 2007	Rozpočet 2008		Skutečnost leden-červen 2008	%	Index 2008/2007
		schváleny	po změnách			
Výdaje na platy, ostatní platby za provedenou práci a pojistné celkem	37 925	98 493	99 142	37 754	38,1	99,5
v tom						
- platy (vč. PSP 504, 505)	26 289	67 828	68 280	26 049	38,2	99,1
- ostatní platby za provedenou práci	1 895	5 435	5 477	2 038	37,2	107,5
- povinné pojistné placené zaměstnavatelem	9 741	25 230	25 385	9 667	38,1	99,2

Neinvestiční nákupy a související výdaje zahrnují výdaje na nákup materiálu, vody, paliv a energie, na nákup služeb a ostatní související výdaje. Podle platné rozpočtové skladby jsou zde zahrnuty také úroky a ostatní finanční výdaje, poskytnuté zálohy, jistiny, záruky, vládní úvěry, výdaje související s neinvestičními nákupy, příspěvky, náhrady a věcné dary. Neinvestiční nákupy a související výdaje jsou rozpočtovány jak jednotlivými ministerstvy a ústředními orgány a úřady státní správy, tak i celkem 331 podřízenými organizačními složkami státu.

Za prvních šest měsíců roku 2008 dosáhly neinvestiční nákupy a související výdaje **53,6 mld. Kč, tj. 42,9 %** rozpočtu po změnách, při meziročním nárůstu o 1,8 %, tj. o 1,0 mld. Kč.

Čerpání jednotlivých podseskupení položek je zřejmé z následující tabulky:

Tabulka č. 19

NEINVESTIČNÍ NÁKUPY A SOUVISEJÍCÍ VÝDAJE	Skutečnost leden-červen 2007	Rozpočet 2008		Skutečnost leden-červen 2008	%	Index 2008/2007
		schváleny	po změnách			
Neinvestiční nákupy a související výdaje	52 609	119 324	124 852	53 570	42,9	101,8
v tom						
- nákup materiálu	3 675	9 500	10 872	3 297	30,3	89,7
- úroky a ostatní finanční výdaje	17 062	45 471	45 508	19 836	43,6	116,3
- nákup vody, paliv a energie	2 775	6 360	5 537	3 016	54,5	108,7
- nákup služeb	13 330	36 233	37 064	14 343	38,7	107,6
- ostatní nákupy	2 742	12 169	11 040	3 359	30,4	122,5
z toho						
- opravy a udržování	1 719	9 090	7 818	2 171	27,8	126,3
- cestovné (tuzemské i zahraniční)	627	1 651	1 712	678	39,6	108,1
- poskytnuté zálohy, jistiny, záruky a vládní úvěry	8 667	38	5 684	5 921	104,2	68,3
- výdaje související s neinvestičními nákupy	4 358	9 553	9 147	3 798	41,5	87,2

Výdaje na **nákup materiálu** meziročně poklesly o 10,3 %, což bylo ovlivněno zatím nižším plněním letošního rozpočtu ve srovnání s pololetím 2007. Do této kategorie patří např. výdaje na léky a zdravotnický materiál, drobný hmotný dlouhodobý majetek (v ceně do 40 tis. Kč a dobou použitelnosti delší než 1 rok), prádlo, oděv a obuv (především u Ministerstev obrany a vnitra), potraviny (Ministerstvo spravedlnosti), ochranné pomůcky, knihy a učební pomůcky, kancelářské potřeby, dezinfekční prostředky atd. Celkem bylo na nákup materiálu ke konci června 2008 vynaloženo 3,3 mld. Kč, tj. 30,3 % rozpočtované částky (v roce 2007 to bylo téměř 3,7 mld. Kč a 36,6 % rozpočtu).

Výdaje na úroky a ostatní finanční výdaje dosáhly **19,8 mld. Kč** (43,6 % plnění rozpočtu a 16,3 % meziroční růst) a souvisí s výdaji **na dluhovou službu**, které jsou realizované prostřednictvím kapitoly Státní dluh. Tyto výdaje jsou komentovány v části V. Správa o řízení státního dluhu.

Výdaje na **nákup vody, paliv a energie** organizačních složek státu dosáhly **3,0 mld. Kč**, což znamenalo 54,5 % rozpočtu a 8,7 % meziroční nárůst. Největší položku tvořila elektrická energie (920 mil. Kč), pohonné hmoty a maziva (832 mil. Kč), plyn (535 mil. Kč), teplo (428 mil. Kč) a studená voda (223 mil. Kč).

Výdaje na **nákup služeb** byly realizovány ve výši **14,3 mld. Kč**, tj. 38,7 % rozpočtu po změnách a meziročně se zvýšily o 7,6 %. Z hlediska funkčního směřování nejvíce z nich bylo čerpáno v oddílech obrana (4,4 mld. Kč, nárůst o 14,5 %), státní moc, státní správa, územní samospráva a politické strany (1,8 mld. Kč, nárůst o 9,5 %), sociální služby a společné činnosti v sociálním zabezpečení a politice zaměstnanosti (1,4 mld. Kč, nárůst o 0,6 %), bezpečnost a veřejný pořádek (1,2 mld. Kč, nárůst o 205 %), politika zaměstnanosti (0,8 mld. Kč, nárůst o 67,0 %), civilní nouzové plánování (0,8 mld. Kč, pokles o 12,0 %), zemědělství, lesní hospodářství a rybářství (0,6 mld. Kč, nárůst o 30,1 %), právní ochrana (0,6 mld. Kč, nárůst o 14,7 %), bydlení, komunální služby a územní rozvoj (0,5 mld. Kč, nárůst o 82,2 %) apod. Podle druhového třídění šlo o služby telekomunikací a radiokomunikací, výdaje na nájemné, služby pošt a peněžních ústavů, školení apod.

Výdaje na „**ostatní nákupy**“ byly vynaloženy ve výši **3,4 mld. Kč** při plnění rozpočtu na 30,4 % a meziročním růstu o 22,5 %. Převážnou část těchto výdajů tvoří opravy a udržování (2,2 mld. Kč), tuzemské a zahraniční cestovné (0,7 mld. Kč) a programové vybavení (0,1 mld. Kč).

Výdaje na poskytnuté zálohy, jistiny, záruky a vládní úvěry dosáhly celkové výše **5,9 mld. Kč** a meziročně se snížily o 2,7 mld. Kč, tj. o 31,7 %. V 1. polovině roku 2008 byly vykázány především výdaje na „**ostatní poskytované zálohy a jistiny**“ – ve výši **3,8 mld. Kč**, když šlo téměř výhradně (v částce 3,7 mld. Kč) o zálohu České poště na výplatu důchodů na počátku července, jež byla později přeúčtována do položky „důchody“, a **výdaje na realizaci záruk** ve výši **1,8 mld. Kč**, představující splatné částky státem garantovaných úvěrů poskytnutých v minulosti státní organizaci České dráhy a na základě zákona č. 77/2002 Sb. převedených na Správu železniční dopravní cesty, s.o. Vnitřním organizačním jednotkám byly poskytnuty jednotlivými ústředními orgány a úřady zálohy ve výši 221 mil. Kč a do pokladen organizací bylo z bankovních účtů vybráno hotově 143 mil. Kč.

Výdaje související s neinvestičními nákupy, příspěvky, náhrady a věcné dary meziročně poklesly o 12,8 %, což bylo ovlivněno vyšším mimořádným základem v roce 2007, kdy byla na základě arbitrážního rozhodnutí zaplacená sankční pokuta 764 mil. Kč ve prospěch společnosti Eastern Sugar B.V. (spor ve věci snížení produkčních kvót cukru, resp. nedostatečné ochrany investic vedený firmou Eastern Sugar proti České republice). Do této oblasti výdajů patří nejrozličnější poskytnuté příspěvky a náhrady (z nich nejvíce připadlo na Ministerstvo obrany – 1,5 mld. Kč, Ministerstvo spravedlnosti 481 mil. Kč a Ministerstvo vnitra 228 mil. Kč), náhrady zvýšených nákladů spojených s výkonem funkce v zahraničí u pracovníků zastupitelských úřadů a stálých misí a jejich rodinných příslušníků podle nařízení vlády č. 62/1994 Sb. a také náhrady a příspěvky související s výkonem ústavní funkce a funkce soudce. Celkem bylo na výdaje související s neinvestičními nákupy v 1. pololetí 2008 vynaloženo 3,8 mld. Kč, což představovalo 41,5 % rozpočtované výše.

Čerpání neinvestičních transferů podnikatelským subjektům za 1. pololetí 2008 a jejich srovnání se stejným obdobím roku 2007 ukazuje následující tabulka:

Tabulka č. 20

NEINVESTIČNÍ TRANSFERY PODNIKATELSKÝM SUBJEKTŮM	Skutečnost leden-červen 2007	Rozpočet 2008		Skutečnost leden-červen 2008	% plnění	Index 2008/2007
		schváleny	po změnách			
Neinvestiční transfery podnikatel. subjektům celkem	11 639	21 135	25 478	13 860	54,4	119,1
z toho						
- Ministerstvo průmyslu a obchodu	4 553	8 285	8 081	6 589	81,5	144,7
- Ministerstvo dopravy	2 252	4 448	4 514	2 409	53,4	107,0
- Ministerstvo práce a sociálních věcí	1 294	3 442	4 473	1 743	39,0	134,7
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	519		653	561	85,9	108,1
- Ministerstvo zemědělství	347	2 405	2 073	378	18,2	108,9
- Všeobecná pokladní správa	2 148	1 473	4 353	1 748	40,2	81,4

Schválený státní rozpočet na rok 2008 byl stanoven v objemu 21,1 mld. Kč, což představovalo proti skutečnosti předchozího roku pokles o 11,0 %. V průběhu pololetí 2008 došlo ke zvýšení rozpočtu o 4,3 mld. Kč na celkovou výši **25,5 mld. Kč**, což znamená meziroční **nárůst** (proti skutečnosti roku 2007) o **7,5 %**. Zvýšení rozpočtu v průběhu roku ovlivnila především kapitola Všeobecná pokladní správa, u níž došlo v návaznosti na zrušení Fondu státních záruk ke snížení výdajové rozpočtové položky „Převod do Fondu státních záruk“ a zvýšení položky určené na splátky úvěrů přijatých ČMZRB na financování infrastruktury, souvisejících s poskytnutím státní záruky věřitelské bance (EIB) k úhradě těchto úvěrů.

Ke konci června 2008 dosáhly transfery podnikatelským subjektům **13,9 mld. Kč**, což je 54,4 % rozpočtu po změnách a meziroční nárůst o 19,1 %. Nejvyšší meziroční růst vykázalo Ministerstvo průmyslu a obchodu a Ministerstvo práce a sociálních věcí.

Nejvíce prostředků podnikatelským subjektům poskytlo **Ministerstvo průmyslu a obchodu**, a to **6,6 mld. Kč**, což představovalo 81,5 % upraveného rozpočtu a meziroční zvýšení o 2,0 mld. Kč, tj. o 44,7 %. Nejvíce transferů směřovalo na podporu průmyslového výzkumu a vývoje - celkem 2,0 mld. Kč. Transfery na útlumové programy v uhelných, uranových a rudných dolech byly uvolněny v objemu 1,5 mld. Kč, z toho na technický útlum připadlo 0,7 mld. Kč a na mandatorní sociálně zdravotní výdaje 0,8 mld. Kč. Na základě usnesení vlády č. 550/2006 byl poskytnut transfer („hmotná podpora“) společnosti Hyundai ve výši 1,3 mld. Kč, z toho 0,6 mld. Kč ze schváleného rozpočtu na rok 2008 a 0,7 mld. Kč z prostředků rezervního fondu z roku 2007, které byly použity ve smyslu usnesení vlády č. 32/2008. Na operační program Podnikání a inovace bylo vyčerpáno téměř 0,9 mld. Kč, když transfery byly poskytnuty ČMZRB na realizaci programů Start, Progres a Záruka. Operační program Podnikání a inovace je základním programovým dokumentem resortu průmyslu a obchodu pro čerpání finančních prostředků ze strukturálních fondů EU v letech 2007-2013. Program je spolufinancován z Evropského fondu regionálního rozvoje (ERDF), poměr mezi zdroji ČR a ERDF činí 15:85. Ve prospěch Rámcového programu pro podporu technologických center a center strategických služeb, schváleného usnesením vlády č. 217/2007, bylo čerpáno 0,8 mld. Kč, když prostředky byly poskytnuty celkem 47 podnikatelským subjektům do vysoce sofistikovaných oborů a služeb. Z ostatních neinvestičních transferů podnikatelským subjektům bylo nejvíce prostředků vynaloženo na Operační program Průmysl a podnikání (77 mil. Kč), na Projekt InMP-Hospodářská komora (40 mil. Kč) a na Operační program Rozvoj lidských zdrojů (27 mil. Kč).

Ministerstvo dopravy poskytlo v průběhu 1. pololetí 2008 podnikatelským subjektům neinvestiční prostředky v celkové výši **2,4 mld. Kč**, což představovalo 53,4 % upraveného rozpočtu a meziroční zvýšení o 157 mil. Kč, tj. o 7,0 %. Prostředky byly transferovány především na následující tituly: úhrada ztráty ze závazku veřejné služby ve veřejné drážní osobní dopravě 1,8 mld. Kč (z toho úhrada ztráty dopravce z poskytování žakovského jízdného 57 mil. Kč), příspěvky pro uvolněné zaměstnance bývalých Českých drah poskytované v rámci Doprovodného sociálního programu pro ČD 240 mil. Kč, příspěvek na dopravní cestu nehraný ze Státního fondu dopravní infrastruktury 200 mil. Kč, výzkum a vývoj 76 mil. Kč, úhrada poplatků vybíraných za LPS poskytované ve vzdušném prostoru ČR 31 mil. Kč a rozvoj a modernizace vodních cest a přístavů 29 mil. Kč.

Ministerstvo práce a sociálních věcí vynaložilo na neinvestiční transfery podnikatelským subjektům **1,7 mld. Kč** při plnění rozpočtu na 39,0 % a meziročním nárůstu o 449 mil. Kč, tj. o 34,7 %. Transfery poskytované v této kapitole mají specifický charakter, neboť jsou převážně poskytovány na podporu zaměstnávání uchazečů o zaměstnání včetně zdravotně postižených občanů a snižování nezaměstnanosti v rámci výdajů na aktivní politiku zaměstnanosti. Nástroje aktivní politiky zaměstnanosti (transfery, úhrada úroků z úvěrů, návratné finanční výpomoci) pozitivně ovlivňují rozvoj, případně zachování podnikatelských aktivit v daném území.

V kapitole **Všeobecná pokladní správa** byly čerpány prostředky ve výši **1,7 mld. Kč**. Z toho připadlo necelých 1,5 mld. Kč na splátky jistin a úroků z realizace státních záruk za úvěry přijaté KoB a ČMZRB na financování infrastruktury (bez výdajů na zabezpečení funkce finančního manažera úvěrů přijatých ČR, které jsou evidované na RP 5163); prostředky byly určeny na krytí dluhové služby úvěrů poskytnutých od EIB především na financování dopravní infrastruktury, čištění odpadních vod a úprav vodních toků. V souladu s podmínkami státní podpory exportu stanovenými zákonem č. 58/1995 Sb. byly vyplaceny České exportní bance, a.s. transfery na podporu exportu ve výši 147 mil. Kč. Transfery na daňovou povinnost v rámci investičních pobídek byly poskytnuty ve výši 94 mil. Kč a na ztrátu společnosti MUFIS, a.s. v částce 12 mil. Kč. Transfery na úhradu daňové povinnosti byly poskytovány na základě příslušných usnesení vlády České republiky podnikatelským subjektům, kterým byly schváleny investiční pobídky a se kterými byla podepsána „Prohlášení o společném záměru“.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy vynaložilo na neinvestiční transfery podnikatelským subjektům do konce pololetí letošního roku **561 mil. Kč**, tj. 85,9 % upraveného rozpočtu a o 42 mil. Kč, tj. o 8,1 % více než v předchozím roce. Převážná většina prostředků byla transferovaná podnikatelům - právnickým osobám v oblasti nespecifikovaného výzkumu a vývoje.

Ministerstvo zemědělství poskytlo ve sledovaném období podnikatelským subjektům transfery ve výši **378 mil. Kč**, což představuje 18,2 % rozpočtu a meziroční nárůst o 8,9 %. Prostředky byly poskytnuty na podporu vodního hospodářství (165 mil. Kč), agrokomplexu (128 mil. Kč) a na zemědělský výzkum a vývoj (84 mil. Kč).

Ostatní ministerstva se na poskytnutých neinvestičních transferech podnikatelským subjektům podílela menšími částkami.

Neinvestiční transfery neziskovým a podobným organizacím byly čerpány ve výši **5,1 mld. Kč**, tj. 47,1 % rozpočtu po změnách navýšeného proti schválenému rozpočtu v průběhu 1. pololetí 2008 o 4,8 mld. Kč, když v kapitole Ministerstvo práce a sociálních věcí došlo k navýšení rozpočtu o 4,0 mld. Kč na základě zmocnění ministra financí v § 24 odst. 4 zákona č. 218/2000 Sb., rozpočtová pravidla, ve znění pozdějších předpisů, a na základě usnesení vlády č. 364/2008 (vždy se jednalo o souvztažné zvýšení příjmů a výdajů státního rozpočtu). Celkové výdaje na tuto oblast dosáhly meziročního růstu o 20,9 %, tj. o 889 mil. Kč (v 1. pololetí 2007 byl upravený rozpočet plněn na 63,7 %). Schválený státní rozpočet na rok 2008 počítá s jejich meziročním růstem o 3,4 % (cca o 200 mil. Kč) proti schválenému rozpočtu roku 2007, proti skutečnosti 2007 ale s poklesem o 23,8 % (o 1,9 mld. Kč).

Čerpání neinvestičních transferů neziskovým a podobným organizacím v 1. pololetí 2008 ve srovnání s rokem 2007 se vyvíjelo následovně:

Tabulka č. 21

NEINVESTIČNÍ TRANSFERY NEZISKOVÝM A PODOBNÝM ORGANIZACÍM	Skutečnost leden-červen 2007	Státní rozpočet 2008		Skutečnost leden-červen 2008	% plnění	Index 2008/2007	Rozdíl 2008-2007
		schváleny	po změnách				
	1	2	3	4	5=4:3	6=4:1	7=4:1
Neinvestiční transfery neziskovým a podobným organizacím celkem	4 254	6 091	10 920	5 143	47,1	120,9	889
v tom:							
- obecně prospěšným organizacím	405	222	952	460	48,3	113,6	55
- občanským sdružením	1 774	2 672	5 333	2 364	44,3	133,3	590
- církvím a náboženským společnostem	1 401	2 564	3 524	1 682	47,7	120,1	281
- politickým stranám a hnutím	259	500	500	244	48,8	94,2	-15
- ostatní nemv transfery neziskovým apod. org	415	133	611	393	64,3	94,7	22

Neinvestiční transfery obecně prospěšným organizacím byly poskytnuty ve výši **460 mil. Kč**, tj. 48,3 % rozpočtovými opatřeními navýšeného rozpočtu o 730 mil. Kč. Meziročně se tyto transfery zvýšily o 13,6 % (o 55 mil. Kč), když v 1. pololetí 2007 bylo čerpáno již 82,5 % rozpočtu. Např. kapitola Ministerstvo pro místní rozvoj převedla celkem 76 mil. Kč, z toho 70,0 mil. Kč Horské službě. V kapitole Ministerstvo práce a sociálních věcí bylo čerpáno více než 215 mil. Kč, z toho přes 103 mil. Kč poskytovatelům sociálních služeb, atd.

Neinvestiční transfery občanským sdružením představovaly **2,4 mld. Kč**, tj. 44,3 % upraveného rozpočtu výdajů, resp. rozpočtu navýšeného o 2,7 mld. Kč; meziročně se výdaje těmto organizacím zvýšily o 33,3 %, tj. o 590 mil. Kč. Nejvíce bylo čerpáno v rámci kapitoly Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy téměř 854 mil. Kč především na podporu sportovních a tělovýchovných aktivit dětí, mládeže a tělesně postižených. Od kapitoly Ministerstva práce a sociálních věcí přijala občanská sdružení neinvestiční dotace v objemu 830 mil., Kč, z toho poskytovatelům sociálních služeb připadlo 431 mil. Kč, 172 mil. Kč činily výdaje na společné programy EU a ČR, 138 mil. Kč výdaje na aktivní politiku zaměstnanosti, atd. Kapitola Ministerstvo zdravotnictví poskytla téměř 65 mil. Kč na zdravotnické programy, Ministerstvo vnitra 50 mil. Kč (z toho 19,5 mil. Kč na výcvikovou a sportovní činnost příslušníků Policie ČR, 11,6 mil. Kč na úsek požární ochrany, 7,2 mil. Kč na Evropský uprchlický fond, atd.), Ministerstvo zahraničních věcí poskytlo občanským sdružením 32 mil. Kč např. OS Člověk v tísni na humanitární pomoc, Ministerstvo kultury uvolnilo 98 mil. Kč, když nízké čerpání 34,9 % upraveného rozpočtu bylo ovlivněno zejména termíny zasedání dotačních komisí. Také další kapitoly poskytly občanským sdružením finanční prostředky např. Ministerstvo životního prostředí 62 mil. Kč, z toho 23 mil. Kč na OP Rozvoj lidských zdrojů, Úřad vlády 88 mil. Kč, Ministerstvo průmyslu a obchodu 20 mil. Kč, Ministerstvo zemědělství 20 mil. Kč, Všeobecná pokladní správa 197 mil. Kč, atd.

Neinvestiční transfery církvím a náboženským společnostem dosáhly ke konci 1. pololetí 2008 celkem téměř **1,7 mld. Kč** (47,7 % rozpočtu po změnách, resp. schváleného rozpočtu navýšeného o 960 mil. Kč) a byly o 280 mil. Kč, tj. o 20,0 % (280 mil. Kč) vyšší než ve stejném období roku 2007. Z celku Ministerstvo kultury uvolnilo 679 mil. Kč na výdaje na činnost registrovaných církví a náboženských společností na platy duchovních vč. pojistného (608 mil. Kč), na běžnou údržbu církevního majetku a na ostatní věcné náklady. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy vyplatilo 544 mil. Kč zejména církevním školám, předškolním a školským zařízením. Ministerstvo práce a sociálních věcí na dotace církvím a náboženským společnostem čerpalo 438 mil. Kč, z toho na dotace poskytovatelům sociálních služeb 353 mil. Kč.

Příspěvek politickým stranám a hnutím je vyplácen prostřednictvím kapitoly Všeobecná pokladní správa podle zákona č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a politických hnutích, ve znění pozdějších předpisů. V 1. pololetí 2008 činil celkem **244,1 mil. Kč**, tj. 48,8 % rozpočtu, při meziročním poklesu o 5,6 %; z celku na stálý příspěvek připadlo 25,0 mil. Kč, příspěvek na mandát 90,0 mil. Kč poslancům, 36,0 mil. Kč senátorům, 93,1 mil. Kč krajským zastupitelům a zastupitelům hl. m. Prahy. Pokud odečteme mimořádnou výplatu prostředků politické straně Spojení demokraté-Sdružení nezávislých v 1. pololetí 2007 v částce 15,0 mil. Kč*), výdaje na činnost politických stran byly v obou letech víceméně srovnatelné (meziroční růst o 0,15 %, tj. o 375 tis. Kč).

Ostatní neinvestiční transfery neziskovým a podobným organizacím byly vykázány v celkové částce **393 mil. Kč**, tj. 64,4 % upraveného rozpočtu; meziročně se tyto výdaje snížily o 3,3 % (o 22 mil. Kč). Z celku uvolnily kapitoly Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy 254 mil. Kč, Ministerstvo pro místní rozvoj 54 mil. Kč, Ministerstvo práce a sociálních věcí 52 mil. Kč, Ministerstvo průmyslu a obchodu 13 mil. Kč, Grantová agentura ČR 12 mil. Kč, atd.

Neinvestiční transfery veřejným rozpočtům ústřední úrovně představují zejména transfery státním fondům a fondům sociálního a zdravotního pojištění.

Tabulka č. 22

NEINVESTIČNÍ TRANSFERY VEŘEJNÝM ROZPOČTŮM ÚTŘEDNÍ UROVNĚ	Skutečnost leden-červen 2007	Státní rozpočet 2008		Skutečnost leden-červen 2008	% plnění	Index 2008/2007	Rozdíl 2008-2007
		schvaleny	po změnách				
	1	2	3	4	5=4:3	6=4:1	7=4:1
Neinvestiční transfery veřejným rozpočtům ústřední urovně celkem	33 553	84 899	90 306	38 859	43,0	115,8	5 306
z toho							0
- státním fondům	9 619	36 992	42 425	15 160	35,7	157,6	5 541
z toho SZIF	9 594	36 992	37 019	10 122	27,3	105,5	528
SFDI	0	0	5 406	5 000	92,5		5 000
- fondům sociálního a veřejného zdrav. pojištění	23 847	47 749	47 749	23 655	49,5	99,2	192
z toho kapitola VPS	23 840	47 729	47 729	23 655	49,6	99,2	-185

Neinvestiční transfery státním fondům jsou v roce 2008 ve státním rozpočtu zahrnuty v částce 37,0 mld. Kč pro Státní zemědělský intervenční fond při předpokládaném meziročním rozpočtovém růstu o 9,4 % (o 3,2 mld. Kč); proti skutečnosti se mají zvýšit o 20,7 % (o 6,3 mld. Kč). K 30.6.2008 byl rozpočet navýšen o 5,4 mld. Kč, a to z 99,5 % na neinvestiční transfery Státnímu fondu dopravní infrastruktury.

*) příspěvek byl vyplácen za období od listopadu 2002 do října 2006 na mandát 15 členů zastupitelstva hl. m. Prahy zvolených v roce 2002 na kandidátní listině volební strany „Demokraté Jana Kasla – Sdružení politické strany Evropské demokraté a nezávislých kandidátů“

Převod neinvestičních prostředků kapitoly **Ministerstvo zemědělství Státnímu zemědělskému intervenčnímu fondu (SZIF)** dosáhl celkové výše 10,1 mld. Kč, tj. 27,3 % rozpočtu po změnách, z toho na financování Společné zemědělské politiky*) připadlo 9,7 mld. Kč a 359 mil. Kč na krytí správních výdajů fondu.

V 1. pololetí 2008 byly prostřednictvím kapitoly **Ministerstvo dopravy** poskytnuty neinvestiční prostředky ve výši **5,0 mld. Kč** (92,5 % rozpočtu po změnách, ve schváleném rozpočtu na rok 2008 nebyly žádné prostředky v této oblasti stanoveny) **Státnímu fondu dopravní infrastruktury** na vyrovnání deficitu příjmů a výdajů jeho rozpočtu v roce 2008. Dále kapitola **Ministerstvo kultury** poskytnuty finanční prostředky **Státnímu fondu pro podporu a rozvoj české kinematografie** ve výši **35 mil. Kč** z rezervního fondu, do kterého byly pro tento účel převedeny koncem roku 2007. Také kapitola **Ministerstvo životního prostředí** použila prostředky z rezervního fondu v částce téměř **3 mil. Kč** pro **Státní fond životního prostředí**, a to v rámci programu 215 216.

Transfery fondům sociálního a zdravotního pojištění představují především **platby státu na veřejné zdravotní pojištění za vybrané skupiny obyvatel** (tzv. státní pojištěnce, tj. nevýdělečně činné osoby uvedené v zákoně č. 48/1997 Sb. v platném znění). Ze státního rozpočtu bylo na zvláštní účet všeobecného zdravotního pojištění v 1. pololetí 2008 převedeno celkem **23,7 mld. Kč** (49,6 % rozpočtu), tj. přibližně stejný objem prostředků jako v 1. pololetí 2007, resp. o 0,8 % (o 192 mil. Kč) méně. V roce 2008 je platba státu za dotčenou osobu a měsíc stanovena na 677 Kč**); v porovnání s rokem 2007 dochází k jejímu snížení o 3 Kč, když vzhledem k relativně vyrovnanému rozpočtu veřejného zdravotního pojištění bylo od 1.1.2008 v rámci stabilizace veřejných rozpočtů zrušeno navýšení vyměřovacího základu přepočítacím koeficientem. V průběhu 1. pololetí, tak jako v předchozím roce, nebyla požadována realizace tzv. předsunuté platby.

V rámci této skupiny výdajů jsou zahrnuty i prostředky poskytované z rozpočtu **Ministerstva obrany** Vojenské zdravotní pojišťovně. Dvěma fondům této pojišťovny

*) Podrobné údaje o Společné zemědělské politice jsou uvedeny v části II /5. Zprávy.

**) Vyměřovací základ pro platbu státu do systému veřejného zdravotního pojištění je dán pro kalendářní rok ve výši 25 % průměrné měsíční mzdy stanovené nařízením vlády jako všeobecný vyměřovací základ pro účely výpočtu důchodů v systému důchodového pojištění (pro rok 2008 podle nařízení vlády č. 257/2007 Sb. 20 050,- Kč).

(fondu zprostředkování úhrady zdravotní péče a fondu pro úhradu preventivní péče), zřízeným podle vyhlášky č. 41/2000 Sb., **nebyly** z celoročně rozpočtovaných 20 mil. Kč do konce června 2008 převedeny žádné finanční prostředky (v 1. pololetí 2007 to bylo 7 mil. Kč).

Neinvestiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně se na běžných výdajích schváleného rozpočtu 2008 podílí 12,7 %, resp. na běžných výdajích rozpočtu po změnách 12,2 %. V 1. pololetí 2008 bylo ze státního rozpočtu **uvolněno** celkem **78,8 mld Kč**, tj. 16,1 % všech běžných výdajů tohoto období. Čerpáno bylo na 65,3 % rozpočtu po změnách při meziročním růstu o 22,7 % (téměř o 14,6 mld. Kč). Schválený rozpočet předpokládá meziroční nárůst o 2,6 % (o 3,2 mld. Kč) proti schválenému rozpočtu 2007 a o 2,8 % (o 3,4 mld. Kč) proti skutečnosti 2007.

Vyšší čerpání rozpočtu ovlivnily převody prostředků z kapitoly Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy na přímé náklady škol zřizovaných obcemi a kraji v částce 52,4 mld. Kč, když byla na rozdíl od předchozího roku vyplacena celá záloha na 3. čtvrtletí ve výši 19,0 mld. Kč v červnu (v roce 2007 byla v červnu vyplacena pouze část zálohy ve výši 3,5 mld. Kč).

Tabulka č. 23

ml Kč

NEINVESTIČNÍ TRANSFERY VEŘEJNÝM ROZPOČTŮM ÚZEMNÍ ÚROVNĚ	Skutečnost leden-červen 2007	Rozpočet 2008		Skutečnost leden-červen 2008	% plnění	Index 2008/2007	Rozdíl 2008- 2007
		schvaleny	po změnách				
	1	2	3	4	5=4:3	6=4:1	7=4:1
Neinvestiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně celkem	64 213	123 856	120 732	78 794	65,3	122,7	14 581
z toho							
Obce celkem	22 970	44 233	44 911	25 543	56,9	111,2	2 573
- neinvestiční transfery obcím	18 386	34 807	35 485	20 830	58,7	113,3	2 444
z toho sociální dávky*)	11 691	24 147	24 032	13 246	55,1	113,3	1 555
- neinvestiční transfery obcím v rámci souhrnného dotačního vztahu	4 585	9 426	9 426	4 713	50,0	102,8	128
Kraje celkem	40 844	79 623	74 115	52 642	71,0	128,9	11 798
- neinvestiční dotace krajům	40 282	78 505	72 997	51 903	71,1	128,8	11 621
- neinvestiční transfery krajům v rámci souhrnného dotačního vztahu	562	1 118	1 118	559	50,0	99,5	-3

*) ve sloupcích skutečnost leden-červen 2007 a skutečnost leden-červen 2008 jsou uvedeny transfery kapitoly MPSV obcím prostřednictvím krajů, obcemi bylo skutečně vyplaceno na sociální dávky v 1 pol 2007 celkem 10 734 mil Kč a v 1 pol 2008 12 508 mil Kč

V návaznosti na přílohy č. 6 až 9 k zákonu o státním rozpočtu na rok 2008 představovaly **5,3 mld. Kč** transfery poskytované územním celkům **v rámci souhrnného dotačního vztahu**, tj. 50,0 % rozpočtu při meziročním růstu o 2,4 % (o 125,2 mil. Kč). Z toho **obcím**, vč. hl. m. Prahy, bylo na výkon státní správy, na školství, na vybraná zdravotnická zařízení a na výkon zřizovatelských funkcí převedených z okresních úřadů uvolněno **4,7 mld. Kč**, tj. 50,0% při meziročním růstu o 2,8 % (o 127,9 mil. Kč). **Kraje** obdržely příspěvek na výkon státní správy (mimo hl.m. Prahy) v částce **559,2 mil. Kč**; tj. 50 % rozpočtu a meziroční snížení

o 0,5 % (o 99,5 mil. Kč). Finanční prostředky krajům, obcím a hl. m. Praze v rámci souhrnného dotačního vztahu byly uvolňovány z kapitoly **Všeobecná pokladní správa**.

Neinvestiční dotace **mimo rámec souhrnného dotačního vztahu** (tzv. účelové) byly čerpány ve výši **72,7 mld. Kč**, tj. 67,0 % upraveného rozpočtu při meziročním růstu o 24,0 % (téměř o 14,1 mld. Kč). Z celku **obce** obdržely **20,8 mld. Kč**, tj. 58,7 % upraveného rozpočtu, a **kraje 51,9 mld. Kč** (71,1 % upraveného rozpočtu).

Kapitola **Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy** poskytla v rámci neinvestičních účelových transferů obcím a krajům 57,3 mld. Kč, tj. největší objem prostředků z celku (78,7 %). Meziročně se tyto výdaje zvýšily o 39,0 % (o 16,1 mld. Kč) při plnění upraveného rozpočtu na 71,9 %. Meziroční nárůst výdajů a vyšší procento čerpání rozpočtu bylo způsobeno tím, že finanční prostředky na přímé náklady na vzdělávání určené na 3. čtvrtletí (19,0 mld. Kč) byly v plné výši poslány již v červnu (v červnu 2007 to byla jen část zálohy ve výši 3,5 mld. Kč).

Prostředky ve výši **13,7 mld. Kč** (53,9 % rozpočtu po změnách) byly poukázány z kapitoly **Ministerstvo práce a sociálních věcí**. Počátkem roku 2008 bylo v rámci kapitoly provedeno rozpočtové opatření, kterým se poskytovatelům sociálních služeb převedlo 6,6 mld. Kč rozpočtovaných pro územní samosprávné celky na položky pro jednotlivé právní formy poskytovatelů (neziskové, příspěvkové apod. organizace). Z celku bylo obcím převedeno 13,5 mld. Kč, z toho na sociální dávky přes 13,2 mld. Kč (9,5 mld. Kč na příspěvek na péči podle zákona o sociálních službách a 3,8 mld. Kč na dávky v hmotné nouzi a na dávky zdravotně postiženým). Kraje získaly téměř 196 mil. Kč, z toho na příspěvek pro zřizovatele zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc 81 mil. Kč.

Z kapitoly **Všeobecná pokladní správa** bylo uvolněno téměř **915 mil. Kč**, tj. 69,3 % upraveného rozpočtu, při meziročním růstu o 4,4 % (o 39 mil. Kč), z toho obcím připadlo 858 mil. Kč (81,0 % rozpočtu po změnách a o 2,1 %, tj. o 18 mil. Kč méně než v ve stejném období roku 2007) a krajům 57 mil. Kč (21,9 % rozpočtu po změnách při meziročním poklesu o 17,9 %, tj. více než o 12 mil. Kč). Z celku bylo poskytnuto 718 mil. Kč na dotace na činnosti vykonávané obcemi s rozšířenou působností v oblasti sociálně právní ochrany dětí, 206 mil. Kč připadly na navýšení a 50 mil. Kč na dofinancování příspěvku na výkon státní správy v oblasti sociálních služeb pro obce s rozšířenou působností a hl. m. Prahu, 22 mil. Kč na správní výdaje na systém dávek státní sociální podpory, 55 mil. Kč na řešení aktuálních problémů územních celků, 45 mil. Kč na financování provozu ochranných systémů podzemních vod, 213 mil. Kč představovaly výdaje stanovené zvláštními zákony nebo dalšími právními předpisy.

Ministerstvo pro místní rozvoj uvolnilo celkem **554 mil. Kč**, tj. 57,3 % rozpočtu navýšeného o 917,2 mil. Kč, zejména o prostředky na společné programy EU a ČR rozpočtovými opatřeními převedené z položky ostatní výdaje na konkrétní programy a projekty známé až po schválení státního rozpočtu. Z celku obcemi bylo čerpáno 178,4 mil. Kč a kraji 679,2 mil. Kč.

Ministerstvo kultury vyplatilo obcím a krajům **115 mil. Kč**, tj. pouze 19,7 % upraveného rozpočtu; nižší čerpání ovlivnilo zejména nulové čerpání na nových dotačních programech Program obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností a Program podpory pro památky UNESCO a bylo přesunuto na 2. pololetí roku.

Ministerstvo zemědělství poskytlo téměř **85 mil. Kč**, tj. 48,9 % upraveného rozpočtu, z toho v rámci ukazatele Podpora lesního hospodářství podle zákona č. 289/1995 Sb., o lesích, přes 83 mil. Kč.

Ministerstvo životního prostředí krajům a obcím poskytlo celkem více než **12 mil. Kč**, z toho 9,4 mil. Kč v rámci OP Rozvoj lidských zdrojů.

V kapitole **Ministerstvo obrany** bylo použito více než **13 mil. Kč**, z toho 2,3 mil. Kč na provoz škol a 10,8 mil. Kč na péči o válečné hroby.

Ministerstvo vnitra uvolnilo účelové dotace obcím a krajům v objemu **102 mil. Kč**, z toho 100 mil Kč na úsek požární ochrany (SDH).

Regionální rady soudržnosti ze státního rozpočtu získaly **759 mil. Kč** (46,5 % rozpočtu po změnách) a o 106,2 % (o 391 mil. Kč) více než ve stejném období roku 2007. Z toho 756,1 mil. Kč poskytla kapitola Ministerstvo pro místní rozvoj.

* Na neinvestiční transfery příspěvkovým a podobným organizacím byly ve schváleném rozpočtu vyčleněny prostředky ve výši 46,5 mld. Kč, které byly v průběhu 1. pololetí 2008 prostřednictvím rozpočtových opatření zvýšeny téměř o 6,8 mld. Kč (z toho u kapitoly Ministerstvo práce a sociálních věcí o 4,8 mld. Kč). Čerpáno bylo **29,9 mld. Kč**, tj. 56,0 % upraveného rozpočtu při meziročním růstu o 13,3 % (o 3,5 mld. Kč). Schválený rozpočet počítá s meziročním poklesem o 7,2 % (o 3,6 mld. Kč) proti rozpočtu roku 2007 a o 0,3 % (o 129 tis. Kč) proti skutečnosti 2007.

Následující tabulka ukazuje změny státního rozpočtu transferů příspěvkovým a podobným organizacím na rok 2008 a jeho čerpání v 1. pololetí v souhrnu a podle vybraných rozpočtových kapitol.

Tabulka č. 24

mil Kč

NEINVESTIČNÍ TRANSFERY PŘÍSPĚVKOVÝM A PODOBNÝM ORGANIZACÍM	Skutečnost leden červen 2007	Rožpočet 2008		Skutečnost leden-červen 2008	% plnění	Index 2008/2007	Rozdíl 2008-2007
		schváleny	po změnách				
	1	2	3	4	5-4,3	6-4,1	7-4,1
Neinvestiční transfery příspěvkovým a podobným organizacím celkem	26 376	46 542	53 315	29 873	56,0	113,3	3 497
v tom:							
- příspěvky zřízením příspěvkovým organizacím	6 744	19 157	14 713	6 844	46,5	101,5	100
- transfery vysokým školám	15 349	22 326	27 074	16 179	59,8	105,4	830
- transfery školským právnickým osobám zřízeným státem, krajem a obcemi	4	0	37	10	27,0	250,0	6
- transfery veřejným výzkumným institucím	3 517	5 003	6 501	4 303	66,2	122,3	786
- transfery veřejným zdravotnickým zařízením zřízeným státem, krajem a obcemi	4	27	42	7	16,7	175,0	3
- příspěvky ostatním příspěvkovým organizacím	758	29	4 948	2 530	51,1	333,8	1 772
z celku							
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	16 176	30 981	29 661	16 819	56,7	104,0	643
Ministerstvo zdravotnictví	1 041	1 677	1 649	917	55,6	88,1	-124
Ministerstvo kultury	1 571	3 610	3 671	1 608	43,8	102,4	37
Ministerstvo životního prostředí	798	1 045	1 414	753	53,3	94,4	-45
Ministerstvo zemědělství	744	784	1 089	862	79,2	115,9	118
Ministerstvo obrany	575	1 088	1 857	930	50,1	161,7	355
Ministerstvo průmyslu a obchodu	475	718	865	452	52,3	95,2	-23
Ministerstvo vnitra	366	815	901	514	57,0	140,4	148
Ministerstvo práce a sociálních věcí	187	190	4 998	2 493	49,9	133,2	2 306
Ministerstvo pro místní rozvoj	371	622	670	264	39,4	71,2	-107
Akademie věd	2 369	4 354	4 319	2 501	57,9	105,6	132
Grantová agentura ČR	1 364	0	1 388	1 404	101,2	102,9	40

Největší objem z celku (56,3 %) představovaly prostředky poskytnuté příspěvkovým apod. organizacím kapitolou **Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy** v částce **16,8 mld. Kč**, tj. 56,7 % rozpočtu po změnách, při meziročním růstu o 4,0 % (o 643 mil. Kč). Z toho transfery veřejným vysokým školám podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, činily téměř 14,7 mld. Kč, tj. 57,9 % rozpočtu po změnách, a o 3,7 % (o 722 mil. Kč) více než v roce 2007. Přímou zřízeným příspěvkovým organizacím byla poskytnuta 1,3 mld. Kč, když meziroční pokles o 14,8 % byl způsoben jejich předfinancováním na červenec a srpen v 1. pololetí 2007 z organizačních důvodů. Dále 731 mil. Kč obdržely veřejné výzkumné instituce, kde meziroční růst o 23,8 % byl způsoben zahájením poskytování podpory nových projektů v soutěži Národní program výzkumu zrovna tak, jako u ostatních příspěvkových organizací (čerpání 83 mil. Kč s meziročním navýšením o 23,0 %).

Na výzkum a vývoj poskytly kapitoly **Akademie věd** částku **2,5 mld. Kč** (57,9 % upraveného rozpočtu a o 5,6 %, tj. o 132 mil. Kč více než v 1. pololetí 2007), z toho téměř 2,3 mld. Kč získaly veřejné výzkumné instituce a 228 mil. Kč vysoké školy, a **Grantová agentura ČR** částku **1,4 mld. Kč** (101,2 % upraveného rozpočtu při meziročním růstu o 3,0 %, tj. o 40 mil. Kč), z toho 838 mil. Kč připadlo vysokým školám a 529 mil. Kč veřejným výzkumným institucím.

Ministerstvo zdravotnictví poskytlo **917 mil. Kč**, tj. 55,6 % rozpočtu po změnách; v porovnání s 1. pololetím 2007, kdy plnění rozpočtu bylo o 9,0 procentního bodu nižší, došlo k poklesu čerpání téměř o 124 mil. Kč. Z celku bylo 19 zřízeným příspěvkovým organizacím na činnost uvolněno 759 mil. Kč, vysokým školám na lékařský výzkum a vývoj 142 mil. Kč, veřejným výzkumným institucím 14 mil. Kč, atd.

Příspěvky **Ministerstva kultury** dosáhly přes **1,6 mld. Kč**, tj. 43,8 % rozpočtu po změnách při meziročním růstu o 2,3 % (o 37 mil. Kč). Čerpány byly prostředky přímo zřízených příspěvkových organizací na provoz divadel, muzeí, galerií, knihoven, na restaurování kulturních památek a na jiné kulturní aktivity a programy (celkem téměř 1,6 mld. Kč); vysokým školám a veřejným výzkumným institucím tato kapitola poskytla 16 mil. Kč, atd.

Ministerstvo životního prostředí vydalo celkem **753 mil. Kč** (53,3 % rozpočtu po změnách při meziročním poklesu o 5,7 %, tj. o 69 mil. Kč), z toho 7-mi zřízeným příspěvkovým organizacím připadlo téměř 610 mil. Kč (ČHMÚ 237 mil. Kč, Správa NP Šumava 142 mil. Kč, Správa KRNAP 90 mil. Kč, ČGS 74 mil. Kč atd.), veřejným výzkumným institucím 128 mil. Kč, vysokým školám 13 mil. Kč, atd.

Příspěvkové organizace **Ministerstva obrany** čerpaly **930 mil. Kč** (50,1 % rozpočtu po změnách při meziročním růstu o 61,7 %, tj. o 355 mil. Kč), z toho 99,9 % připadlo na provoz vlastních příspěvkových organizací a zbývající částka 551 tis. Kč na vojenský výzkum a vývoj vysokým školám.

Ministerstvo zemědělství vynaložilo celkem **862 mil. Kč**, tj. 79,1 % upraveného rozpočtu při meziročním růstu o 15,9 % (o 118 mil. Kč), z toho přímo zřízeným příspěvkovým organizacím připadlo 236 mil. Kč, veřejným výzkumným institucím 523 mil. Kč a vysokým školám 102 mil. Kč, atd.

Ministerstvo průmyslu a obchodu poskytlo celkem **452 mil. Kč** (52,3 % upraveného rozpočtu, meziroční pokles o 4,9 %, tj. o 23 mil. Kč), z toho 331 mil. Kč připadlo přímo zřízeným příspěvkovým organizacím a 86 mil. Kč vysokým školám.

Ministerstvo vnitra poukázalo svým 5-ti příspěvkovým organizacím na činnost **514 mil. Kč**, tj. 57,1 % rozpočtu po změnách při meziročním zvýšení o 40,8 %, tj. téměř o 149 mil. Kč.

Kapitola **Ministerstvo pro místní rozvoj** vynaložila celkem **264 mil. Kč**, tj. 39,4 % rozpočtu po změnách a o 28,2 % (o 107 mil. Kč) méně než v 1. pololetí roku 2007, z toho přímo zřízeným příspěvkovým organizacím připadlo 250 mil. Kč a vysokým školám 12 mil. Kč, atd.

Ministerstvo práce a sociálních věcí vynaložilo celkem 2,5 mld. Kč, tj. 49,9 % rozpočtu po změnách při meziročním růstu o 1,6 % (o 3 mil. Kč), z toho 29 mil. Kč přímo zřízeným příspěvkovým organizacím, vysokým školám přes 66 mil. Kč, přes 9 mil. Kč školským právníkům osobám, 36 mil. Kč veřejným výzkumným institucím, atd. Ostatním příspěvkovým organizacím byly poskytnuty neinvestiční příspěvky přes 2,3 mld Kč, když rozhodující část (98,1 %) tvořily dotace poskytovatelům sociálních služeb.

V kapitole **Ministerstvo dopravy** bylo čerpáno celkem **117 mil. Kč** (32,7 % rozpočtu po změnách), z toho přímo zřízeným organizacím připadlo 60 mil. Kč, vysokým školám na projekty výzkumu a vývoje 18 mil. Kč, veřejným výzkumným institucím 39 mil. Kč.

Výdaje na podporu výzkumu a vývoje jsou ve schváleném rozpočtu na rok 2008 (zákon č. 360/2007 Sb.) zahrnuty v celkovém objemu **23,1 mld. Kč**, což oproti skutečnosti roku 2007 představuje nárůst o **2,6 mld. Kč**, tj. o **12,7 %**. Podíl těchto výdajů na HDP v b.c. by měl v roce 2008 dosáhnout 0,61 %. Ve výdajích na tuto oblast jsou zahrnuty i výdaje na spolufinancování podpory ze zahraničních programů – celkem v částce 1,81 mld. Kč, tj. o 1,18 mld. Kč více než v předchozím roce. Tyto výdaje jsou zahrnuty v kapitolách Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Akademie věd ČR a Ministerstvo průmyslu a obchodu. V letošním roce je proti předchozímu roku snížena rozpočtovaná částka na předfinancování výdajů spolufinancovaných ze zahraničních programů; v případě vyšších potřeb bude předfinancování zajištěno zvýšením příjmů a výdajů kapitol ve smyslu novely rozpočtových pravidel.

Ve schváleném státním rozpočtu na rok 2008 jsou vyčleněny výdaje na podporu Národního programu výzkumu v celkovém objemu 2,9 mld. Kč, což je na stejné úrovni jako v roce 2007. Podpora Národního programu výzkumu je realizována vybranými resorty: Ministerstvem práce a sociálních věcí, Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvem průmyslu a obchodu, Ministerstvem dopravy, Ministerstvem zemědělství, Ministerstvem zdravotnictví a Akademií věd ČR.

V 1. polovině roku 2008 bylo na výzkum a vývoj včetně programů spolufinancovaných z prostředků EU **vyčerpáno 16,4 mld. Kč**, což představovalo 70,9 % rozpočtu a meziroční růst o 2,0 %. Z celkové vynaložené částky tvořily účelové výdaje 8,3 mld. Kč a institucionální výdaje 8,1 mld. Kč. Vyšší čerpání výdajů na podporu výzkumu a vývoje bylo způsobeno především vyplácením účelových

podpor výzkumu a vývoje na základě smluv podle zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu a vývoje, a též čerpáním prostředků, které byly v závěru roku 2007 převedeny do rezervních fondů kapitol (koncem roku 2007 bylo převedeno celkem 4,7 mld. Kč a zůstatek na rezervních fondech ke konci roku 2007 dosáhl 5 mld. Kč).

Z celkových výdajů na podporu výzkumu a vývoje vynaložilo nejvíce prostředků Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (7,3 mld. Kč), Akademie věd ČR (3,4 mld. Kč), Ministerstvo průmyslu a obchodu (2,1 mld. Kč) a Grantová agentura ČR (1,5 mld. Kč).

Na podporu výzkumu a vývoje tak bylo v 1. pololetí 2008 vynaloženo **3,0 % celkových výdajů státního rozpočtu**, což je o 0,3 procentního bodu méně než ve srovnatelném období roku 2007.

Dále je hodnoceno čerpání některých neinvestičních výdajů zahrnutých v kapitole Všeobecná pokladní správa, které nejsou komentovány v jiných částech Zprávy.

Státní podpora stavebního spoření je poskytována podle zákona č. 96/1993 Sb., o stavebním spoření a státní podpoře stavebního spoření, ve znění pozdějších předpisů. V 1. pololetí 2008 v zákonné lhůtě dvou měsíců po podání žádosti poukázalo Ministerstvo financí stavebním spořitelnám částku ročních záloh státní podpory stavebního spoření za rok 2007 (tzv. 2. kolo 2007 - zálohy za předchozí rok jsou uvolňovány převážně v průběhu 2. čtvrtletí běžného roku) ve výši **13 378 mil. Kč**, tj. 89,2 % rozpočtu. Meziroční pokles o 0,6 % (o 802 mil. Kč) souvisel zejména s poklesem celkového počtu smluv o stavebním spoření ve fázi spoření, a to zejména smluv uzavřených podle právní úpravy platné do 31.12.2003 s maximální státní podporou 4 500,- Kč. Celkový počet smluv ve fázi spoření činil k 31.12.2007 celkem 5 133 tis., tj. cca o 165 tis. smluv méně než bylo vykázáno k 31.12.2006. Současně však došlo u platných smluv ve fázi spoření k 31.12.2007 k navýšení cílové částky o 91,0 mld. Kč proti roku 2006.

Státní příspěvek na penzijní připojištění poskytnutý penzijním fondům v 1. pololetí 2008 podle zákona č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem, ve znění pozdějších předpisů, činil **2 441 mil. Kč**, tj. 47,9 % rozpočtu, při meziročním růstu o 11,3 %, tj. o 245 mil. Kč. Dynamika vývoje čerpání v roce 2008 zachovala vývoj předchozích období, k nárůstu výdajů došlo v důsledku stálého růstu počtu účastníků penzijního připojištění (např. v 1. čtvrtletí 2008 vzrostl počet smluv o 76,1 tis. proti 3 959,5 tis. smlouvám ve 4. čtvrtletí 2007), vzrůstajícího počtu zaměstnavatelů, kteří přispívají svým zaměstnancům, a růstu průměrné výše státního příspěvku účastníka.

Výdaje spojené s financováním vládních a obdobných úvěrů poskytnutých do zahraničí byly v 1. pololetí 2008 realizovány ve výši 10,2 mil. Kč, tj. na 24,9 % rozpočtu. Týkaly se pouze správních poplatků za vedení účtů vládních pohledávek rozpočtovaných v objemu 40,9 mil. Kč a byly v souladu s uzavřenými smlouvami s ČNB a ČSOB. Výdaje na financování vybraných vývozních obchodních případů formou dlouhodobých vývozních úvěrů, rozpočtované v kapitole VPS ve výši 200 mil. Kč, nebyly prozatím čerpány.

Vzhledem k tomu, že k 3. březnu 2008 byl **zrušen Fond státních záruk**, byl rozpočtovým opatřením snížen převod prostředků do tohoto fondu z kapitoly Všeobecná pokladní správa v plné rozpočtované výši a současně byly zvýšeny rozpočtové položky Realizace státních záruk, Úhrada závazků s.o. Správa železniční dopravní cesty (SŽDC) a Realizace státních záruk za úvěry ČMZRB úhrnem ve stejné výši (8,5 mld. Kč). Zůstatek tohoto fondu z roku 2007 v částce 3,8 mld. Kč byl převeden na příjmový účet kapitoly Všeobecná pokladní správa.

Vlastní **realizace státních záruk** se v 1. pololetí 2008 týkala zejména s.o. SŽDC, v jejímž případě se jednalo téměř o všechny platby státem garantovaných úvěrů a realizace ze státního rozpočtu, dosáhla úhrnné hodnoty **1,7 mld. Kč**, vč. 352 mil. Kč na úhradu splatných částí jistin a příslušenství z původně komerčních úvěrů, které na s.o. SŽDC přešly na základě zákona č. 77/2002 Sb. z původního dlužníka s.o. České dráhy a jsou ze zákona garantovány státem. V rámci nestandardních státních záruk bylo uhrazeno téměř **42 mil. Kč** ve prospěch ČNB na základě záloh vyplacených k pokrytí ztrát strategického investora IPB. Kromě toho byly na základě zvláštního režimu jako jistá forma realizace státních záruk hrazeny ve výši **1,5 mld. Kč** závazky ze splatných částí jistin a příslušenství úvěrů poskytnutých EIB na infrastrukturační projekty, kde jako finanční manažer vystupuje ČMZRB.

Na **půjčky a návratné finanční výpomoci** je pro rok 2008 v kapitole VPS celkem vyčleněno 1,8 mld. Kč souvisejících s vypořádáním tzv. plynárenských VIA, které vychází z předpokládané výše údajně neuhraných daňových povinností českého subjektu, který na území Ruské federace realizoval výstavbu objektů plynárenského průmyslu vč. infrastruktury. Úhrada předmětných daňových povinností je vázána na vyčíslení celkových daňových nedoplatků ruskou stranou a vzájemné odsouhlasení mechanismu jejich zpětného vypořádání např. dodávkami zemního plynu; k tomuto dosud nedošlo, proto **nebyl** tento rozpočtový výdaj realizován. Vzhledem k tomu, že česká strana nebude vyvíjet žádnou iniciativu, lze předpokládat nulové čerpání i k ultimu roku 2008.

Úhrada majetkové újmy peněžních ústavů, která jim vzniká v souvislosti s dříve poskytnutými sociálními úvěry za státem stanovené zvýhodněné úrokové sazby, je hrazena ze státního rozpočtu v souladu s § 45 zákona č. 21/1992 Sb., o bankách. V 1. pololetí 2008 dosáhla **188 mil. Kč**, tj. 63,1 % rozpočtu, při meziročním růstu o 4,4 % (více než o 8 mil. Kč). Z celku bylo uvolněno 103 mil. Kč v souvislosti s úvěry na individuální bytovou výstavbu, 80 mil. Kč s úvěry na družstevní bytovou výstavbu a 5 mil. Kč v souvislosti s půjčkami mladým manželům. Výše úhrady majetkové újmy souvisela zejména s tím, že při přípravě státního rozpočtu na rok 2008 byla použita pohyblivá sazba PRIBOR 6M ve výši 2,96 %, ale při čerpání byl použit kvalifikovaný odhad průměru denních fixingů PRIBOR 6M za rok 2008 ve výši 4,11 %.

Ve schváleném rozpočtu na rok 2008 byly v kapitole Všeobecná pokladní správa zahrnuty **výdaje na volby** ve výši 586 mil. Kč. V průběhu 1. pololetí 2008 se nekonaly žádné řádné volby; vyhlášeny byly pouze nové volby do zastupitelstev obcí a krajů. Z kapitoly VPS bylo k dalšímu čerpání uvolněno celkem 83,6 mil. Kč, z toho pro Český statistický úřad 83,1 mil. Kč a pro Ministerstvo vnitra 118 tis. Kč a 460 mil. Kč pro územní samosprávné celky. Celkové skutečné výdaje na volby v 1. pololetí 2008 činily **3,9 mil. Kč**, z toho na nové volby do zastupitelstev obcí a krajů bylo vydáno kapitolami Český statistický úřad 2,4 mil. Kč, Ministerstvo vnitra 73 tis. Kč, z VPS bylo čerpáno 569 tis. Kč; 890 tis. Kč připadlo na přípravu podzimních voleb do Parlamentu ČR, atd.

Na **odvody vlastních zdrojů Evropských společenství do rozpočtu Evropské unie** je ve státním rozpočtu na rok 2008 vyčleněno 29 866 mil. Kč; ke konci června byly **odvedeny** prostředky v celkové výši **15 481 mil. Kč**, tj. 51,8 % rozpočtu. Z toho odvod vlastních zdrojů ES do rozpočtu EU podle daně z přidané hodnoty (vč. korekce Velké Británie) dosáhl 4 666 mil. Kč, tj. 57,7 % rozpočtu, a odvod podle hrubého národního důchodu téměř 10 816 mil. Kč, tj. 49,6 % rozpočtu. Meziročně se celkové odvody zvýšily o 24,5 % (o 3 043 mil. Kč) – vyšší platby byly dány zejména vyšším v té době platným rozpočtem EU 2008 ve srovnání s rozpočtem EU pro rok 2007 a vyšší potřebou cash flow Komise v roce 2008, kdy bylo uhrazeno během 1. pololetí 2008 celkem 7,1/12 aktuálně platného rozpočtu EU na rozdíl od 6,2/12 za stejné období v roce 2007.

Částka na odvody vlastních zdrojů Evropských společenství do rozpočtu Evropské unie, schválená ve státním rozpočtu ČR na rok 2008, byla ke konci června cca o 1,6 mld. Kč vyšší, než skutečná potřeba prostředků podle posledního platného rozpočtu EU (28 265 mil. Kč). Výše odvodů se však může měnit v návaznosti na jeho další případné změny, např. z připravované úpravy návrhu rozpočtu EU pro ČR

vyplývá navýšení celkových úhrad na 31 258 mil. Kč, které je dáno především přepočtem rozpočtu EU podle aktualizovaných údajů o HND za rok 2008 projednaných s Komisí v květnu 2008 (toto navýšení bude vyrovnáno přeplatkem za rok 2007 ve výši cca 1,5 mld. Kč vycházejícím z rozdílu mezi konečným rozpočtem a rozpočtem, podle kterého byly prováděny v roce 2007 platby vlastních zdrojů).

Kromě výše uvedených odvodů podle DPH a HND byla na počátku roku 2008 uhrazena roční **splátka do Výzkumného fondu uhlí a oceli** v částce více než **320 mil. Kč** (úspora proti rozpočtu ve výši 6,9 mil. Kč vyplývá ze zhodnocení devizového kursu).

Ve schváleném rozpočtu na rok 2008 (v kapitole Operace státních finančních aktiv) jsou zahrnuty **výdaje související s projekty financovanými z úvěrů** přijatých na základě příslušných zákonů **od Evropské investiční banky, a to ve výši 16,3 mld. Kč.** Prostředky z přijatých úvěrů spravují tito finanční manažéři:

- Českomoravská záruční a rozvojová banka, a.s. (ČMZRB) spravuje prostředky určené na výstavbu silničního okruhu Prahy (celkem 3 mld. Kč) a na rozvoj MTZ Masarykovy univerzity v Brně (téměř 752 mil. Kč),
- ČSOB, a.s. spravuje prostředky z přijatého úvěru určeného na výstavbu a obnovu infrastruktury vodovodů a kanalizací (750 mil. Kč),
- Ministerstvo financí – referát finančního manažéra v odboru 19 spravuje prostředky z úvěru na financování protipovodňových opatření (1,176 mld. Kč),
- Státní fond dopravní infrastruktury (SFDI) spravuje prostředky z přijatého úvěru určeného na spolufinancování projektů v rámci Operačního programu Doprava (10,59 mld. Kč).

V průběhu 1. pololetí 2008 byla část těchto rozpočtovaných výdajů ve výši **4,952 mld. Kč** uvolněna kapitolou OSFA pro čerpání v kapitolách Ministerstvo dopravy, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy a Ministerstvo zemědělství, které jednotlivé projekty realizují prostřednictvím finančních manažerů. Prostředky byly transferovány na následující projekty:

- silniční okruh Prahy, část jihozápadní 2 476,1 mil. Kč
- spolufinancování OP Doprava 1 400,0 mil. Kč
- výstavba a obnova infrastruktury vodovodů a kanalizací 750,0 mil. Kč
- rozvoj MTZ Masarykovy univerzity v Brně 326,1 mil. Kč

B. Kapitálové výdaje

Ve schváleném státním rozpočtu na rok 2008 jsou kapitálové výdaje obsaženy v celkovém objemu **128,4 mld. Kč**, což představuje 11,6 % celkových výdajů rozpočtu (v roce 2007 to bylo 8,6 %) a meziroční zvýšení proti schválenému rozpočtu roku 2007 o 43,6 %, resp. proti skutečnosti roku 2007 o 11,2 %. Meziroční nárůst rozpočtovaných kapitálových výdajů ovlivnilo především Ministerstvo dopravy, u něhož došlo k výraznému zvýšení transferů pro Státní fond dopravní infrastruktury (SFDI) na pokrytí deficitu a na financování akcí zařazených do Operačního programu Doprava. Investiční transfery SFDI určené na vyrovnaní deficitu SFDI by měly letos dosáhnout 20,2 mld. Kč (proti 4,4 mld. Kč v roce 2007) a investiční transfery SFDI z prostředků EU na společné programy EU a ČR 25,7 mld. Kč (v roce 2007 nebyly rozpočtovány), což souvisí s novým nastavením implementačních toků Operačního programu Doprava. Významně rostou investiční výdaje též u kapitoly Operace státních finančních aktiv, a to v souvislosti s projektem Rámcového úvěru ke spolufinancování Operačního programu Doprava, který je rozpočtován v této kapitole v rámci transferů financovaných z úvěrů od EIB, a rovněž u Ministerstva pro místní rozvoj - především v rámci výdajů na Regionální operační programy programovacího období 2007–2013. Na druhé straně k poklesu rozpočtovaných kapitálových výdajů došlo především u Ministerstva životního prostředí (vliv pozdějšího schvalování programů spolufinancovaných z prostředků EU), u Ministerstva obrany a u Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

Z druhového hlediska jsou kapitálové výdaje rozpočtovány nejvíce jako investiční transfery veřejným rozpočtům ústřední úrovně (SFDI – 45,9 mld. Kč, meziroční nárůst více než desetinásobný), pořízení dlouhodobého hmotného majetku (19,6 mld. Kč), transfery příspěvkovým organizacím (17,6 mld. Kč), územním rozpočtům (16,4 mld. Kč), podnikatelským subjektům (6,2 mld. Kč) apod.

Z celkové částky 128,4 mld. Kč rozpočtovaných kapitálových výdajů **nejvíce prostředků připadá na Ministerstvo dopravy** (50,9 mld. Kč, tj. téměř 40 % všech kapitálových výdajů státního rozpočtu), na kapitolu Operace státních finančních aktiv (17,5 mld. Kč), na Ministerstvo pro místní rozvoj (15,2 mld. Kč), Ministerstvo obrany (8,9 mld. Kč), Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (6,1 mld. Kč), Ministerstvo zdravotnictví (4,1 mld. Kč), Ministerstvo vnitra (4,0 mld. Kč), na kapitolu Všeobecná pokladní správa (3,7 mld. Kč), na Ministerstvo průmyslu a obchodu (2,6 mld. Kč), Ministerstvo zemědělství (2,4 mld. Kč), Ministerstvo práce a sociálních věcí (2,4 mld. Kč), Ministerstvo životního prostředí (2,2 mld. Kč), Ministerstvo spravedlnosti (2,0 mld. Kč) apod.

Schválený rozpočet kapitálových výdajů byl v průběhu 1. pololetí 2008 rozpočtovými opatřeními **snížen celkem o 7,5 mld. Kč** na 120,9 mld. Kč, když protichůdným směrem byly výrazně sníženy především investiční transfery státním fondům (o 17,8 mld. Kč, SFDI) a na druhé straně zvýšeny zejména investiční transfery podnikatelským subjektům ve vlastnictví státu (o 12,0 mld. Kč, Správa železniční dopravní cesty). Úpravy rozpočtu ovlivnila největší mírou usnesení vlády č. 476/2008 a usnesení rozpočtového výboru PČR č. 461/2008, která se týkala změny závazných specifických ukazatelů „Drážní doprava“ (+12,0 mld. Kč) a „Dotace pro Státní fond dopravní infrastruktury“ (-12,0 mld. Kč), a převod části investičních transferů SFDI do běžných výdajů (5,4 mld. Kč na položku 5312 na základě žádosti SFDI). Uvedená usnesení vlády a rozpočtového výboru PČR věcně souvisela s převodem prostředků ve výši 12,0 mld. Kč státní organizaci SŽDC určených k financování nákupu části podniku České dráhy, a.s. v návaznosti na převod funkce provozovatele celostátní železniční dráhy a regionálních drah ve vlastnictví státu a převod výkonu některých činností, které jsou obsahem provozování dráhy. Hodnota převáděného majetku byla stanovena na základě znaleckého posudku zpracovaného Znaleckým ústavem PricewaterhouseCoopers Česká republika, s.r.o. Převody mezi jednotlivými položkami investičních výdajů ovlivnila výrazněji též kapitola Operace státních finančních aktiv, ze které byly transferovány do věcně příslušných kapitol prostředky z úvěrů EIB (komentováno na jiném místě).

Největší snížení schváleného rozpočtu kapitálových výdajů - o 5,1 mld. Kč - bylo realizováno **u kapitoly Operace státních finančních aktiv** a souviselo především s již zmíněnými transfery prostředků jiným kapitolám s účelovým určením na projekty financované z úvěrů od zahraničních finančních institucí, dále **u Ministerstva dopravy** - o 3,3 mld. Kč (důvody jsou uvedené v předchozím odstavci) a u Ministerstva pro místní rozvoj - o 2,9 mld. Kč (převážně přesunem do běžných výdajů, v malé míře též snížením celkových výdajů kapitoly). Naopak, **ke zvýšení** kapitálových výdajů došlo především **u Ministerstva zemědělství** - o 2,1 mld. Kč a týkalo se nejvíce transferů podnikatelským subjektům a veřejným rozpočtům územní úrovně.

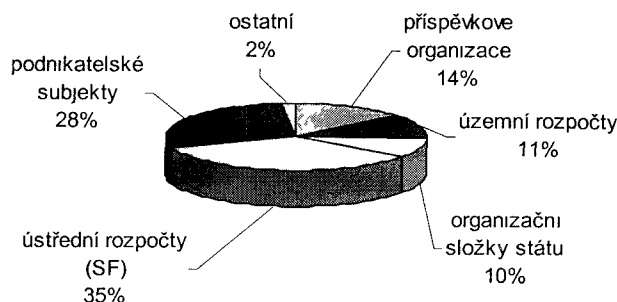
Vývoj a plnění kapitálových výdajů státního rozpočtu ukazuje následující přehled:

Tabulka č. 25

	Skutečnost leden-červen 2007	Rozpočet 2008		Skutečnost leden-červen 2008	%	Index 2008/2007
		schválený	po změnách			
Kapitálové výdaje celkem	26 771	128 374	120 908	53 505	44,3	199,9
v tom						
Investiční nákupy a související výdaje	7 501	21 683	22 741	5 236	23,0	69,8
Nákup akcií a majetkových podílů	1	892	892		0,0	
Investiční transfery podnikatelským subjektům	3 020	6 178	19 317	15 128	78,3	500,9
Investiční transfery nezisk a pod organizacím	541	1 553	1 663	447	26,9	82,6
Investiční transfery veřejným rozpočtům						
ústřední úrovně	2 318	45 943	28 211	18 716	66,3	807,4
Investiční transfery veřejným rozpočtům						
územní úrovně	5 890	16 442	18 380	6 097	33,2	103,5
z toho obcím	3 514	4 213	5 840	2 845	48,7	81,0
krajům	1 961	2 940	4 786	939	19,6	47,9
regionálními radám	415	9 289	7 676	2 313	30,1	557,3
Investiční transfery příspěvkovým organizacím	6 552	17 560	18 162	7 357	40,5	112,3
Investiční transfery obyvatelstvu			1			
Ostatní kapitálové výdaje	948	18 123	11 541	524	4,5	55,3

Skutečné čerpání kapitálových výdajů za 1. pololetí 2008 představovalo celkem 53,5 mld. Kč, tj. 44,3 % celoročního rozpočtu upraveného o provedená rozpočtová opatření. Proti polovině rozpočtu tak byly výdaje nižší o 6,9 mld. Kč. Ve stejném období roku 2007 představovalo plnění 29,9 %, celoročně pak byl rozpočet splněn na 112,4 %. Vyšší plnění rozpočtu v letošním pololetí výrazněji ovlivnilo jednorázové uvolnění částky 12,0 mld. Kč pro státní organizaci Správa železniční dopravní cesty související s výše uvedenými usneseními vlády a rozpočtového výboru PČR. Úroveň čerpání kapitálových výdajů v průběhu i v závěru roku souvisí s možností využívat prostředky rezervních fondů k financování investičních výdajů v běžném roce, resp. od příštího roku nově i s čerpáním tzv. nároků z nespotřebovaných výdajů předchozích let (§ 47 zákona č. 218/2000 Sb.).

Struktura kapitálových výdajů

Pokud jde o hospodářsko-právní formu subjektů, jímž jsou rozpočtové prostředky poskytovány, **největší podíl na čerpání kapitálových výdajů připadlo na ústřední rozpočty** (jde vesměs o transfery SFDI). K zabezpečení jejich potřeb bylo ze státního rozpočtu vynaloženo **18,7 mld. Kč** (35 % podíl z celku). Podnikatelským subjektům bylo uvolněno 15,1 mld. Kč (28 %), příspěvkovým organizacím 7,4 mld. Kč (14 %) a územním rozpočtům 6,1 mld. Kč (11 %). Organizační složky státu vyčerpaly 5,2 mld. Kč (10 %) a na ostatní subjekty připadlo 1,0 mld. Kč (2 %).

V následujícím přehledu je uvedeno čerpání kapitálových výdajů podle jednotlivých kapitol státního rozpočtu:

Tabulka č. 26

	Skutečnost leden-červen 2007	Rozpočet 2008		Skutečnost leden červen 2008	% plnění	Index 2008/2007
		schvaleny	po změnách			
Kapitálové výdaje celkem	26 771	128 374	120 908	53 505	44,3	199,9
z toho						
- Ministerstvo obrany	4 347	8 866	8 765	2 362	26,9	54,3
- Ministerstvo financí	394	1 480	1 563	263	16,8	66,8
- Ministerstvo práce a sociálních věcí	426	2 388	2 226	344	15,5	80,8
- Ministerstvo vnitra	738	3 956	4 803	489	10,2	66,3
- Ministerstvo životního prostředí	2 439	2 174	2 148	1 528	71,1	62,6
- Ministerstvo pro místní rozvoj	3 999	15 214	12 346	4 097	33,2	102,5
- Ministerstvo průmyslu a obchodu	1 321	2 570	2 669	1 219	45,7	92,3
- Ministerstvo dopravy	4 200	50 854	47 538	34 142	71,8	812,9
- Ministerstvo zemědělství	2 377	2 398	4 465	2 502	56,0	105,3
- Ministerstvo školství, mládeže a tělov	3 048	6 072	6 552	3 326	50,8	109,1
- Ministerstvo kultury	373	1 693	2 113	247	11,7	66,2
- Ministerstvo zdravotnictví	535	4 141	4 194	162	3,9	30,3
- Ministerstvo spravedlnosti	749	1 987	2 309	1 172	50,8	156,5
- Akademie věd ČR	871	1 033	1 033	787	76,2	90,4
- Operace státních finančních aktiv	19	17 531	12 421	97	0,8	510,5
- Všeobecná pokladní správa	100	3 697	3 519	107	3,0	107,0

Nejvíce prostředků ze všech kapitol státního rozpočtu - celkem **34,1 mld. Kč** (63,8 % všech kapitálových výdajů), což představovalo 71,8 % upraveného rozpočtu, bylo čerpáno u **Ministerstva dopravy**. Z toho prostředky ve výši 18,6 mld. Kč byly poskytnuty na vyrovnaní deficitu příjmů a výdajů rozpočtu SFDI, Operačního programu Doprava a úvěru EIB; z toho částka 5,8 mld. Kč představovala zapojení prostředků převedených prostřednictvím rezervního fondu z roku 2007. Z celkové částky tvořily prostředky EU 15,8 mld. Kč. V rámci transferů podnikatelským subjektům bylo převedeno státní organizaci SŽDC 12,0 mld. Kč na financování převodu majetku ze společnosti České dráhy, a.s. (podrobněji viz výše). Zřízeným příspěvkovým organizacím, konkrétně Ředitelství silnic a dálnic ČR, bylo poskytnuto 2,7 mld. Kč, z toho 2,5 mld. Kč ve prospěch výstavby silničního okruhu kolem hl. města Prahy, část jihozápadní.

V kapitole **Ministerstvo pro místní rozvoj** byly čerpány prostředky v celkové výši téměř **4,1 mld. Kč**, tj. na 33,2 % upraveného rozpočtu a převážně prostřednictvím transferů regionálním radám, krajům a obcím směřovaly především na podporu v oblasti bydlení, komunálních služeb a územního rozvoje.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy čerpalo kapitálové výdaje ve výši **3,3 mld. Kč**, tj. 50,8 % upraveného rozpočtu. Prostředky byly použity zejména na rozvoj a obnovu materiálně technické základny veřejných vysokých škol a na výzkum a vývoj na vysokých školách.

Ministerstvo zemědělství z celkové částky investičních výdajů v objemu **2,5 mld. Kč** (56,0 % rozpočtu) poskytlo především podnikatelským subjektům a obcím prostředky na udržování výrobního potenciálu zemědělství, zemědělský půdní fond a mimoprodukční funkce zemědělství (§ 1011 rozpočtové skladby), na odvádění a čištění odpadních vod a nakládání s kaly, na činnosti spojené se zásobováním pitnou vodou, na protierozní, protilavinovou a protipožární ochranu a další potřeby.

Ministerstvo obrany vynaložilo na kapitálové výdaje **2,4 mld. Kč**, čím byl upravený rozpočet splněn na 26,9 %. Prostředky byly vynakládány např. na přezbrojení Armády ČR obrněnými transportéry, na pořízení a zabezpečení provozu nadzvukových letadel, na pořízení a obnovu dopravních, speciálních a manipulačních prostředků logistiky, na modernizaci a zabezpečení provozu systému L-159, na výstavbu a rekonstrukci infrastruktury vzdušných sil, na zvyšování schopností pozemních a specializovaných sil, na rozvoj a modernizaci dělostřelectva a další potřeby.

Ministerstvo životního prostředí vynaložilo na kapitálové výdaje **1,5 mld. Kč**, což představovalo plnění rozpočtu na 71,1 %. Prostředky byly vynakládány především na odvádění a čištění odpadních vod a nakládání s kaly a odpady, na revitalizaci říčních systémů a další ekologické záležitosti.

Ministerstvo průmyslu a obchodu vynaložilo na kapitálové výdaje **1,2 mld. Kč**, tj. 45,7 % upraveného rozpočtu. Prostředky byly čerpány především na podporu opatření ke zvýšení konkurenceschopnosti průmyslu ČR, na podporu podnikání a inovací, na podporu podnikatelských nemovitostí a infrastruktury, na podporu útlumu uhelného, rudného a uranového hornictví, na průmyslový výzkum a vývoj atd.

Ministerstvo spravedlnosti čerpalo investiční prostředky ve výši **1,2 mld. Kč**, což znamenalo 50,8 % rozpočtu a použilo je především na rozvoj a obnovu materiálně technické základny regionálních složek justice, systému řízení ministerstva a vězeňství.

Z ostatních kapitol státního rozpočtu nejvíce investičních prostředků čerpala Akademie věd (787 mil. Kč, tj. 76,2 % rozpočtu), Ministerstvo vnitra (489 mil. Kč, 10,2 %), Ministerstvo práce a sociálních věcí (344 mil. Kč, 15,5 % rozpočtu), Ministerstvo financí (263 mil. Kč, 16,8 %) atd.

Značná část kapitálových výdajů souvisí s **financováním programů** reprodukce a provozování majetku, na které je rozpočtem určeno celkem **66,8 mld. Kč** (včetně běžných výdajů souvisejících s programy). Proti schválenému rozpočtu na rok 2007 jsou o 19,5 mld. Kč, tj. o 22,6 % nižší. Do výdajů roku 2008 je zahrnuta i část transferů poskytnutých na financování programů z fondů EU v celkové výši 11,5 mld. Kč, proti roku 2007 o 16,8 mld. Kč (o 59,4 %) nižší. Pokles je dán tím, že část prostředků fondů EU není zahrnuta v programovém financování a také novelou rozpočtových pravidel, která umožňuje ministrovi financí navýšit příjmy a výdaje státního rozpočtu v průběhu roku z titulu EU.

Z hlediska sektorů alokace jsou výdaje státního rozpočtu na programy směřovány především ve prospěch organizací vládního sektoru, tj. subjektů zřízených (založených) ústředním orgánem státní správy (43,2 mld. Kč, tj. 64,7 % všech výdajů na programy), v menším rozsahu pak veřejnému sektoru – krajům (4,4 mld. Kč), obcím (3,9 mld. Kč) a vysokým školám (3,1 mld. Kč). Další prostředky jsou určeny neveřejnému sektoru – jiným než bankovním a finančním institucím (celkem 1,8 mld. Kč) a jiným rozpočtem předběžně nekonkretizovaným sektorům (9,8 mld. Kč).

Z věcného hlediska vychází rozpočet ze schválených dokumentací programů reprodukce majetku zabezpečujících dlouhodobě stanovené cíle rozvoje a obnovy materiálně technické základny činnosti státní správy a podporu reprodukce majetku nevládního sektoru. Rozpočet obsahuje jak nově schválené dokumentace programů, tak i dokumentace programů připravovaných, u kterých se předpokládá zahájení financování v rámci programů v průběhu roku 2008. V minimálním počtu případů rozpočet obsahuje i účast na financování některých dříve zahájených programů, které budou v převážné míře ukončeny v roce 2008.

Věcné, časové a finanční parametry akcí (projektů) zabezpečujících cíle programů sleduje Ministerstvo financí v Informačním systému financování programů (ISPROFIN). V souvislosti s usnesením vlády č. 629 ze dne 11. července 2007 došlo k přerozdělení prostředků rezervních fondů organizačních složek státu. Tato skutečnost, spolu s nově zahájenými akcemi spadajícími do individuálně posuzovaných výdajů a omezeným možností v oblasti navyšování výdajů na reprodukci majetku ve střednědobém výhledu, vedla u některých resortů k potížím při zabezpečení již zahájených akcí (projektů), přičemž prostor pro nově zahajované akce je minimální.

V roce 2008 se očekává pokračování změny přístupu resortů k reprodukci majetku ve státním vlastnictví, a to směrem k její neinvestiční části, tj. od pořizování nového majetku ke kvalitnější péči o jeho stav.

Z uvedené celkové rozpočtované částky 66,8 mld. Kč určené na financování programů připadá na rozvoj a obnovu materiálně technické základny (MTZ) armády 13,1 mld. Kč, na podporu regionálního rozvoje 5,1 mld. Kč, na podporu rozvoje a obnovy zdravotnických zařízení 3,9 mld. Kč, na rozvoj a obnovu MTZ vysokých škol 3,0 mld. Kč, na rozvoj a obnovu MTZ Policie ČR 2,7 mld. Kč, na podporu konkurenceschopnosti průmyslu a podnikání 2,1 mld. Kč, na rozvoj a obnovu MTZ regionálních složek justice 1,5 mld. Kč, na rozvoj a obnovu MTZ hasičských záchranných sborů 1,4 mld. Kč, na podporu opatření v ochraně životního prostředí 1,4 mld. Kč, na podporu rozvoje a obnovy zařízení sociální péče 0,8 mld. Kč, na podporu výstavby a obnovy vodovodů, kanalizací a ČOV 0,4 mld. Kč, na podporu výstavby bytů 0,3 mld. Kč atd.

Schválený rozpočet kapitálových výdajů systému ISPROFIN byl rozpočtovými opatřeními zvýšen o 5,6 mld. Kč, takže upravený rozpočet dosáhl 72,4 mld. Kč. **Ke konci června 2008 bylo vyčerpáno 23,6 mld. Kč** (včetně běžných výdajů souvisejících s kapitálovými výdaji), což představovalo plnění na 32,6 % upraveného rozpočtu. Koncem roku lze předpokládat, že (podobně jako v roce 2007) část rozpočtovaných prostředků zůstane z různých důvodů nevyčerpaných a resorty je vykážou jako nároky k čerpání v následujících letech (do roku 2007 nedočerpané prostředky převáděly do svých rezervních fondů).

4. Čerpání vládní rozpočtové rezervy

K zajištění krytí nezbytných a nepředvídaných výdajů se ve státním rozpočtu vytváří vládní rozpočtová rezerva, a to ve výši nejméně 0,3 % výdajů státního rozpočtu na příslušný rozpočtový rok (§ 27 zákona č. 218/2000 Sb., rozpočtová pravidla). Objem vládní rozpočtové rezervy na rok 2008 byl stanoven ve výši 3 365 mil. Kč a v 1. pololetí bylo uvolněno celkem 613,0 mil. Kč, tj. 18,2 % rozpočtu. Čerpání vládní rozpočtové rezervy ukazuje následující tabulka.

Tabulka č. 27

	tis Kč
Ministerstvo průmyslu a obchodu - prostředky na dopad vyplývající z nařízení vlády č. 366/2007 Sb., o úpravě náhrad za ztrátu výdělku	38 300
Český báňský úřad - rozšíření počtu báňských záchranářů (zákon č. 376/2007 Sb.)	938
Všeobecná pokladní správa - vrátka mylných plateb provedených v r. 2007 do SR - MěÚ Příbram	526
Ministerstvo zahraničních věcí - prostředky na rekonstrukce Českého domu v Moskvě	36 513
Ministerstvo spravedlnosti - rozsudek Evropského soudu ve věci Mavrogenis, Dynáček a Dymáčeková proti ČR	1 013
Úřad vlády - prostředky na rekonstrukci Benešovy vily v Sezimově Ústí	10 000
Ministerstvo zemědělství - dotace podpůrnému programu zemědělství (usnesení vlády č. 238/2008)	130 000
Úřad vlády - prostředky na mediální komunikaci vládních priorit	35 000
Všeobecná pokladní správa - dotace Svazu osvobozených politických vězňů a pozůstalých ČR za rok 2008	380
Ministerstvo zdravotnictví - dotace České enterologické společnosti na mezinárodní konferenci na téma rakovina trávicí soustavy	600
Ministerstvo vnitra - zajištění bezpečnostních opatření v rámci předsednictví České republiky v Radě Evropské unie	147 131
Český úřad zeměměřický a katastrální - výdaje na poštovné	20 000
Ministerstvo spravedlnosti - rozsudek Evropského soudu ve věci Smatana proti ČR	160
Všeobecná pokladní správa - dotace Středočeskému KÚ na likvidaci skládky chemických látek a odpadů v Nalžovicích	5 448
Ministerstvo zahraničních věcí - prostředky na zabezpečení účasti ČR na Světové výstavě EXPO 2010 Šanghaj	35 714
Ministerstvo kultury - prostředky na inzeráty a brožuru pro poslance (vztah státu a církve)	423
Ministerstvo kultury - prostředky na novostavbu Moravskoslezské vědecké knihovny (usnesení vlády č. 288/2008)	60 000
Ústavní soud - prostředky na konferenci na ochranu základních lidských práv v souvislosti s nebezpečím terorismu	1 788
Ministerstvo zahraničních věcí - prostředky účelově určené na zpracování geopolitických podmínek, zajištění podkladů pro vytvoření studie proveditelnosti a následné vypracování nezávislé kontrolní analýzy a rešerše pro letiště v Yogyakarta v Indonésii	10 000
Ministerstvo financí - výstavba budov Finančních úřadů Valašské Klobouky a Veselí nad Moravou	50 000
Ministerstvo financí - výstavba budov Finančních úřadů Valašské Klobouky a Veselí nad Moravou	28 000
Všeobecná pokladní správa - dotace na projekty pro rozvoj Brdská - dobudování kanalizace města Rožmitál pod Třemšínem	1 107
Celkem	613 041

5. Výdaje státního rozpočtu na financování společných programů Evropské unie a České republiky a projektů Finančního mechanismu EHP/Norsko a Programu švýcarsko-české spolupráce

Výdaje státního rozpočtu určené na financování společných programů EU a ČR, vč. Společné zemědělské politiky, a projektů Finančních mechanismů EHP/Norsko a Programu švýcarsko-české spolupráce jsou v roce 2008 **plánovány** v celkové výši **97,9 mld. Kč**. Z toho 77,6 mld. Kč představují prostředky z rozpočtu EU/EHP*) a 20,2 mld. Kč prostředky národní. K 30. červnu 2008 byl státní rozpočet navýšen celkem o 6,5 mld. Kč (o 3,4 mld. Kč prostředky národní a 3,1 prostředky z rozpočtu EU). Skutečně bylo **čerpáno** přes **41,0 mld. Kč**, tj. 39,3 % rozpočtu po změnách, z toho národní prostředky představovaly 8,5 mld. Kč a prostředky z rozpočtu EU 32,5 mld. Kč; celkem bylo použito v souladu s rozpočtovými pravidly 21,2 mld. Kč mimorozpočtových zdrojů, resp. prostředků rezervních fondů kapitol z minulých období.

5.1. Výdaje na programy spolufinancované z prostředků Evropské unie bez Společné zemědělské politiky

Ve schváleném státním rozpočtu na rok 2008 jsou výdaje na spolufinancování společných programů České republiky a Evropské unie z české strany stanoveny v částce 8,8 mld. Kč, která by měla společně s dalšími prostředky místních rozpočtů a státních fondů umožnit příliv prostředků z rozpočtu EU v celkové výši 51,7 mld Kč**). V průběhu období leden-červen 2008 byl státní rozpočet zvýšen celkem více než o 6,5 mld. Kč, z toho o 3,4 mld Kč pro českou stranu a o 3,1 mld. Kč prostředků krytých z rozpočtu EU. Čerpáno celkem bylo 31,2 mld. Kč, tj. 46,6 % rozpočtu po změnách, z toho 4,5 mld. Kč představovaly národní prostředky a 26,7 mld. Kč prostředky z rozpočtu EU. Celkem bylo použito 15,2 mld. Kč mimorozpočtových zdrojů.

5.1.1. Programy a projekty strukturálních fondů a Fondu soudržnosti (SF/CF)

Fondy Evropské unie představují hlavní nástroj pro realizaci politiky hospodářské a sociální soudržnosti Evropské unie, která má za cíl snižování rozdílů mezi úrovní rozvoje regionů a členských států EU a míry zaostávání nejvíce znevýhodněných regionů.

*) Rozpočtované příjmy z rozpočtu EU/EHP na rok 2008 činí 76,4 mld Kč – rozdíl spočívá v uplatňování principu předfinancování přímých plateb (Společná zemědělská politika)

**) Jedná se o příjem prostředků strukturálních fondů a Fondu soudržnosti, resp. z dalších účelových zdrojů rozpočtu EU pro všechny příjemce v ČR bez ohledu na jejich právní formu.

V roce 2008 ještě dobíhá financování programů a projektů **programového období 2004-2006**, pro které je ve schváleném státním rozpočtu stanovena předpokládaná výše národních prostředků téměř 2,9 mld. Kč a související příliv prostředků z rozpočtu EU ve výši 12,6 mld. Kč. V průběhu 1. pololetí byl rozpočet navýšen na celkem 19,8 mld. Kč, **čerpáno** bylo přes **9,7 mld. Kč**, tj. 49,2 % rozpočtu po změnách, z toho 2,6 mld. Kč činily národní prostředky a 7,1 mld. Kč prostředky z rozpočtu EU. Čerpání prostředků rezervních fondů ve výši 3,3 mld. Kč souvisí s tím, že alokace prostředků na daný rok se většinou čerpá v průběhu dalších 2 let (pro programové období 2004-2006 platí pravidlo N+2).

V **programovém období 2007-2013** zůstávají strukturálními fondy **Evropský fond regionálního rozvoje** (podpora investičních, infrastrukturních projektů jako např. budování stokových systémů, výstavba poldrů a úprava koryt řek, rekonstrukci kulturních památek, využívání obnovitelných zdrojů energie, výstavba silnic a železnic, posilování spolupráce podnikatelů v příhraničních oblastech, apod.) a **Evropský sociální fond** (podpora neinvestičních, neinfrastrukturních projektů jako rekvalifikace nezaměstnaných, speciální programy pro osoby se zdravotním postižením, děti, mládež a další znevýhodněné skupiny obyvatel, rozvoj institucí služeb zaměstnanosti, rozvoj vzdělávacích programů, atd.). Čerpány jsou rovněž prostředky v rámci **Fondů soudržnosti**, který je zaměřen na dopravní infrastrukturu většího rozsahu a životní prostředí. Na programy SF/CF programového období 2007-2013 je pro rok 2008 ve schváleném státním rozpočtu určeno přes 5,8 mld. Kč národních prostředků a více než 38,9 mld. Kč prostředků krytých příjmy z rozpočtu EU (celkem 44,8 mld. Kč). K 30. červnu 2008 byl rozpočet navýšen celkem o 2,1 mld. Kč. **Vynaloženo** bylo **21,4 mld. Kč**, tj. 45,6 % rozpočtu po změnách, z toho 1,8 mld. Kč národních prostředků a 19,6 mld. Kč prostředků z rozpočtu EU. V souladu s rozpočtovými pravidly bylo použito 8,4 mld. Kč mimorozpočtových zdrojů. Vzhledem k opožděnému schválení Národního strategického referenčního rámce a operačních programů se v roce 2008 očekává rozběh čerpání alokace prostředků z rozpočtu EU z roku 2007 (pro období 2007-2010 platí pravidlo financování N+3, od roku 2011 pravidlo N+2).

Podrobné údaje o schváleném rozpočtu, jeho změnách a čerpání, týkající se SF/CF podle programových období a podle dotčených kapitol státního rozpočtu (u strukturálních fondů a v novém období u SF/CF dále podle operačních programů), vždy v rozdělení na výdaje kryté národními prostředky státního rozpočtu a výdaje kryté z rozpočtu EU, jsou uvedeny v tabulkách č. 30 a 31.

5.1.2. Komunitární programy, Transition Facility a ostatní programy spolufinancované z rozpočtu EU

Na tzv. **komunitární programy** programového období 2007-2013 připadlo ve státním rozpočtu téměř 232,8 mil. Kč*), z toho z rozpočtu české strany 82,2 mil. Kč a 150,6 mil. Kč z rozpočtu EU. Jedná se o prostředky vynakládané např. na oblasti: transevropské sítě, výzkum a vývoj, informační společnost, vzdělávání a kultura, svoboda, bezpečnost a spravedlnost, zdraví a ochrana spotřebitele, statistika a životní prostředí. V 1. pololetí bylo čerpáno celkem téměř **37,2 mil. Kč** (17,6 % upraveného rozpočtu), z toho 10,3 mil. Kč představovaly národní zdroje a 26,9 mil. Kč zdroje kryté příjmy z rozpočtu EU.

Projekty Přechodového nástroje (**Transition Facility**), určené na transformaci administrativních struktur v nových členských zemích, jsou ve státním rozpočtu 2008 zahrnuty v částce 31,3 mil. Kč národních prostředků (prostředky EU jsou vedeny mimo). Skutečné čerpání za 1. pololetí dosáhlo **4,2 mil. Kč**, tj. 13,3 % rozpočtovaných prostředků.

Na **ostatní programy** bylo ve státním rozpočtu vyčleněno 7,3 mil. Kč, z toho pro kapitolu Ministerstvo spravedlnosti 2,2 mil. Kč národních prostředků a 5,0 mil. Kč z rozpočtu EU s určením na projekty „Zajištění elektronické komunikace mezi RT ČR a RT SR“ a „Zajištění komunikace se státy EU dle rozhodnutí Rady č. 2005/876/SVV“. Další prostředky v částce 88 tis. Kč jsou určeny pro Český statistický úřad na projekt MONEE UNICEF (sběr demografických, ekonomických, sociálních a jiných údajů o dětech, jejich analýza – pro UNICEF). V 1. pololetí 2008 v uvedených případech nebyly čerpány žádné prostředky. V kapitole Ministerstvo práce a sociálních věcí bylo vynaloženo na ostatní programy celkem 5,3 mil. Kč (na iniciativu EURES – evropský systém zaměstnanosti a na grantová schémata), Ministerstvo zemědělství použilo 30,6 mil. Kč v rámci nástroje Phare, Český statistický úřad čerpal 339 tis. Kč v rámci nástroje Twinning-out – všechny tyto prostředky byly čerpány z mimorozpočtových zdrojů.

Podrobné údaje o schváleném rozpočtu, jeho změnách a čerpání komunitárních programů, Transition Facility a ostatních programů, vždy v rozdělení na výdaje kryté národními prostředky státního rozpočtu a výdaje kryté z rozpočtu EU, jsou uvedeny v tabulce č. 32.

*) Většinou jsou konečnými příjemci subjekty mimo státní správu a prostředky komunitárních programů nemají v tomto případě vliv na státní rozpočet

5.2. Finanční mechanismy Evropského hospodářského prostoru/Norsko a Program švýcarsko-české spolupráce

Vedle vztahů na úrovni EU se formou spolupráce od roku 2006 stal **Finanční mechanismus Evropského hospodářského prostoru/Norsko** (FM EHP/Norsko), kdy příslušný partnerský stát EHP poskytuje přijímající zemi finanční prostředky do vybraných oblastí. Pro rok 2008 státní rozpočet počítá s příjmem z FM EHP/Norsko ve výši 398,6 mil. Kč (tj. příjmy konečných příjemců, jejichž projekty jsou předfinancovány a spolufinancovány ze státního rozpočtu) a s částkou 90,2 mil. Kč národních prostředků. V rámci tohoto finančního nástroje pomoci bylo v 1. pololetí 2008 **čerpáno celkem 72,4 mil. Kč**, tj. 14,8 % rozpočtu. Finanční příspěvek pro Českou republiku na projekty financované z Programu švýcarsko-české spolupráce pro období 2007-2011 činí 109,8 mil. CHF (cca 1,9 mld. Kč) pro všechny druhy příjemců; zahájení financování však lze očekávat až koncem roku 2008.

Údaje o rozpočtu, jeho změnách a čerpání, týkající se Finančního mechanismu EHP/Norsko a Programu švýcarsko-české spolupráce, podle jednotlivých kapitol je uvedeno v tabulce č. 32.

5.3. Společná zemědělská politika

Výdaje na Společnou zemědělskou politiku jsou ve schváleném státním rozpočtu na rok 2008 soustředěny na programové období 2007-2013 v celkovém objemu 36,9 mld. Kč v kapitole Ministerstvo zemědělství (prostředky jsou vypláceny prostřednictvím Státního zemědělského intervenčního fondu). Z toho přímé platby, které budou ČR poskytnuty z rozpočtu EU a které budou ze státního rozpočtu vyplaceny na základě principu předfinancování, představují 13,3 mld. Kč; národními prostředky v objemu 7,2 mld. Kč na dorovnání přímých plateb bude zajištěna úroveň přímých plateb ve výši cca 77,2 % celkového unijního průměru, který byl pro rok 2008 stanoven ve výši 80 %. Na podporu rozvoje venkova je rozpočtováno 11,3 mld. Kč výdajů krytých příjmy z rozpočtu EU a 4,0 mld. Kč národních prostředků. Na provádění tržních opatření v rámci Společné zemědělské politiky je stanovena částka 1,0 mld. Kč z rozpočtu EU a 0,1 mld. Kč z národních zdrojů (zejména na spolufinancování programů „školní mléko“ a „včely“).

Celkem v 1. pololetí 2008 bylo v rámci Společné zemědělské politiky čerpáno 9,7 mld. Kč, tj. 26,4 % rozpočtu, z celku 5,7 mld. Kč představovaly finanční prostředky z rozpočtu EU a 4,0 mld. Kč národní prostředky. Podrobné členění ukazuje následující tabulka.

Tabulka č 28

Společná zemědělská politika	Rozpočet 2008		Skutečnost leden-cerven 2008		% plnění
	schváleny	po změnách	celkem	z toho bez použití mmorozpočtových zdrojů	
	1	2	3	4	5=3:2
Vydaje na společnou zemědělskou politiku - programovací období 2004-2006	0	0	818 340	0	
v tom:					
příjmy platby - předfinancování ze státního rozpočtu	0	0	0	0	
příjmy platby - dofinancování z prostředků ČR	0	0	0	0	
Horizontální plán rozvoje venkova - z prostředků ČR	0	0	163 958	0	
Horizontální plán rozvoje venkova - kryte příjmem z rozpočtu EU	0	0	654 382	0	
Vydaje na společnou zemědělskou politiku - programovací období 2007-2013	36 839 448	36 839 448	8 916 986	399 298	24,2
v tom:					
příjmy platby - předfinancování ze státního rozpočtu	13 257 000	13 257 000	1 192 252	0	9,0
příjmy platby - dofinancování z prostředků ČR	7 200 000	7 200 000	3 204 941	0	44,5
podpora venkova - z prostředků ČR	4 028 899	4 028 899	642 114	34 850	15,9
podpora venkova - kryte příjmem z rozpočtu EU	11 293 435	11 293 435	2 502 837	111 403	22,2
Společná organizace trhu - z prostředků ČR	77 430	77 430	12 089	0	15,6
Společná organizace trhu - kryte příjmem z rozpočtu EU	982 684	982 684	1 362 753	253 045	138,7
Vydaje na společnou zemědělskou politiku celkem	36 839 448	36 839 448	9 735 326	399 298	26,4

V programovacím období 2004-2006 byly poskytnuty prostředky na financování Horizontálního plánu rozvoje venkova v celkovém objemu přes 818 mil. Kč, které byly v souladu s rozpočtovými pravidly převedeny z rezervního fondu kapitoly Ministerstvo zemědělství.

V programovacím období 2007-2013 bylo čerpáno celkem 8,9 mld. Kč, tj. 24,2 % rozpočtu, z toho téměř 5,1 mld. Kč připadlo na prostředky z rozpočtu EU a více než 3,8 mld. Kč na prostředky České republiky. V tom z rezervního fondu bylo k čerpání převedeno celkem 8,5 mld. Kč.

5.4. Čistá pozice České republiky vůči rozpočtu Evropské unie

Čistá pozice České republiky vůči rozpočtu Evropské unie je srovnání reálných finančních toků mezi rozpočtem EU a ČR (nejedná se o tok pouze mezi rozpočtem EU a státním rozpočtem ČR), také není bráno v úvahu reálné využití prostředků (reálný tok konečným příjemcům, které může být odlišné).

V 1. pololetí 2008 Česká republika získala z rozpočtu EU téměř 44,4 mld. Kč (1 761,1 mil. EUR) a odvedla do něj 18,2 mld. Kč (721,3 mil. EUR), tzn. že čistá finanční pozice vůči rozpočtu EU za toto období činí 26,2 mld. Kč (1 040,3 mil. EUR) ve prospěch ČR. Ve srovnání s 1. pololetím 2007 se tak Česká republika dostala vůči rozpočtu EU do podstatně lepší čisté pozice - příjmy z rozpočtu EU dosáhly téměř stejné výše jako za celý rok 2007.

Za výrazně pozitivním saldem v 1. pololetí 2008 stály zejména příjmy ze strukturálních fondů a z Fondu soudržnosti, které včetně zálohových plateb na období 2007-2013 dosáhly výše 32,8 mld. Kč (1 300,1 mil. EUR). Klíčový význam měly rovněž příjmy ze Společné zemědělské politiky ve výši 11,7 mld. Kč (463,1 mil. EUR), z toho představovaly přímé platby 8,5 mld. Kč (337,9 mil. EUR) za předchozí rok vyplacené v 1. čtvrtletí sledovaného roku a 2,1 mld. Kč (85,1 mil. EUR) na rozvoj venkova, atd. Odvody a příspěvky do rozpočtu EU jsou komentovány v části II./3.A. Zprávy.

Tabulka č. 29

Čistá pozice ČR vůči EU za 1. pololetí 2008	1.1. - 30.6.2008	
	mil. €	mil. Kč
Příjmy z rozpočtu EU		
Předvstupní nástroje	-2,10	-52,93
Phare	-9,30	-234,32
Ispa (čerpáno jako CF)	7,20	181,39
Sapard	0,00	0,00
Zemědělství	463,09	11 667,19
Tržní operace	40,02	1 008,30
Přímé platby	337,93	8 513,90
Rozvoj venkova	85,14	2 144,99
Veterinární opatření	0,00	0,00
Strukturální akce	1 300,13	32 755,53
Strukturální fondy	745,48	18 781,73
alokace 2004-2006	227,75	5 737,81
alokace 2007-2013	517,74	13 043,91
Fond soudržnosti (CF)	554,65	13 973,80
alokace 2004-2006	96,50	2 431,28
alokace 2007-2013	458,15	11 542,52
Vnitřní politiky	0,00	0,00
transition facility	0,00	0,00
Komunitární programy*)		
Celkové příjmy z rozpočtu EU	1 761,12	44 369,79
Platby do rozpočtu EU		
tradiční vlastní zdroje (cla a dávky z cukru)	106,33	2 679,00
Zdroj z DPH	126,25	3 180,70
Zdroj z HND	429,29	10 815,60
Rezervy		
Korekce VB	58,95	1 485,10
Celkové platby do rozpočtu EU	720,82	18 160,40
Čistá pozice vůči rozpočtu EU	1 040,30	26 209,39

*) V saldu čisté pozice nejsou započteny údaje za čerpání komunitárních programů, které nemá MF ve sledovaném období k dispozici

Pozn. Směnný kurz CZK/EUR za 1. pololetí 2008 (údaj ČNB) 25,194

Celkově od vstupu do EU od 1. května 2004 do 30. června 2007 Česká republika odvedla do rozpočtu EU téměř 129,4 mld. Kč (4,5 mld. EUR) a získala 188,9 mld. Kč (6,7 mld. EUR). Kladné saldo čisté pozice tak dosáhlo 59,5 mld. Kč (2 231,5 mil. EUR).

Podrobnější údaje o příjmech České republiky z rozpočtu EU a platbách do rozpočtu EU od května roku 2004 do poloviny roku 2008 ukazuje tabulka č. 33.